

SAN MATEO

Jaayhui'my Jadu'n Nej Jesucristo Ytun Yjajti

Je Jesucristo ymij'ap ymijteedy

¹ Cham ngapxa'ñ nmiydäga'ñich pin Jesucristo y'ap'ajt yteedy'ajt jadu'n nej yhui'my jaybety. Jesucristo je' oy ap'adyii teedy'adyii David etz Abraham.

² Abraham oy ung'adyii Isaac. Isaac oy ung'adyii Jacob. Jacob oy ung'adyii Judá etz y'ajchytijc y'uchytijc. ³ Judá etz Tamar oy ung'adyii Fares etz Zara. Fares oy ung'adyii Esrom. Esrom oy ung'adyii Aram. ⁴ Aram oy ung'adyii Aminadab. Aminadab oy ung'adyii Naasón. Naasón oy ung'adyii Salmón. ⁵ Salmón etz Rahab oy ung'adyii Booz. Booz etz Rut oy ung'adyii Obed. Obed oy ung'adyii Isaí. ⁶ Isaí oy ung'adyii rey David. Je rey David je' oy ytöxyijc'adyii huidi anajty Urías ytöxyijc'ajtpy. E je' ajcxy y'ung'ajti Salomón.

⁷ Salomón oy ung'adyii Roboam. Roboam oy ung'adyii Abías. Abías oy ung'adyii Asa. ⁸ Asa oy ung'adyii Josafat. Josafat oy ung'adyii Joram. Joram oy ung'adyii Uzías. ⁹ Uzías oy ung'adyii Jotam. Jotam oy ung'adyii Acáz. Acáz oy ung'adyii Ezequías. ¹⁰ Ezequías oy ung'adyii Manasés. Manasés oy ung'adyii Amón. Amón oy ung'adyii Josías. ¹¹ Josías oy ung'adyii Jeconías miid y'ajchytijc y'uchytijc. Huin'it Babilonia jäy oy mach je israelitas jäy. Chi minicxy jim Babilonia y'it.

¹² Jim ma je Babilonia y'it, jim Jeconías oy ung'adyii Salatiel. Salatiel oy ung'adyii Zorobabel. ¹³ Zorobabel oy ung'adyii Abiud. Abiud oy ung'adyii Eliaquim. Eliaquim oy ung'adyii Azor. ¹⁴ Azor oy ung'adyii Sadoc. Sadoc oy ung'adyii Aquim. Aquim oy ung'adyii Eliud. ¹⁵ Eliud oy

ung'adyii Eleazar. Eleazar oy ung'adyii Matán. Matán oy ung'adyii Jacob. ¹⁶ Jacob oy ung'adyii José huidi oy ñäy'adyii María. E je María oy ung'adyii Jesús huidi yxii Cristo.

¹⁷ Jadu'n oy ñicxy majmactz najtzquëxi' Abraham ixti David. Ma je David jamajmactz najtzquëxi' chi je israelitas jäy yajtzimiy yajmajch ma Babilonia y'it, e nañ jamajmactz najtzquëxi' chiini oy ymiñ yja'ty je Cristo.

Jesucristo yma'xung'ajtïn

¹⁸ Jadayab capxy ayuc jadu'n nej ymiñ yja'ty je Jesucristo. Jesús ytaj, huidi anajty yxii María, yi' ti anajty ycapxytungixy co ypigaangixy miid José; e ma anajty ca'ni ñaybudigíiyigixy, chi María oy y'ungdzimígy miid yi Dios yjihui'ñ ymic'ajt. ¹⁹ José, yi' ñäy, hue' anajty yi' yajpaty janch tudägy. Ca' anajty xihua'ñ María mayjäyoty. Hue' janchtiy yhuinma'ñybaty co ixmadza'ñ ayüch ameech ca' pin yajnejhuñhua'ñ. ²⁰ Huin'it ma jadu'n anajty nihuinmayiy, chi Huindzin Dios tüg y'ángel ñayquëxici cumäyoty ma José, chi ñimaayi:

—José, David y'ap y'oc, ca' mijcajee mdzachhuinmay nej m'octöxyjic'adiiyb María, com yi' y'ung huidibi yajma'xung'adamy hue' miid Dios yjihui'ñ ymic'ajt ycixpi. ²¹ Yi' ypadamy tüg y'ung e mximöhuiipy Jesús. Jadu'n yi' xii'adiiyb com jégix co yi' yajpocyñihuádzam ñaax ycajp.

²² Tüg'óciy jada ytundaayi yjajtaayi ycijxy yca'pxy jadu'n nej je Dios anajty ti nimäy je profeta, je jäy huidi Dios y'ayuc najtzcapxiyip ma anajty jadu'n yjaybetyity:

²³ Je töxyjäy huidibi ca' yëydijc miiddzinäy hue' je' ung tzimicip. Chi ypadamyb tüg je y'ung hue' je' yxii'adaanip Emanuel.

Emanuel hue' yhuimbidzimiy Dios miid ich ajt.

²⁴ Co José ymäyhuijy, chi cuyduñ jadu'n nej anajty Dios y'ángel ti nimäyii, chi huoy María jadu'n nej jihuiiy töxyijc'adyii. ²⁵ Per ni ca' ajcxy jadu'n chinaay jadu'n nej jäy ypicy chinäy ixti cooní oy María y'ung yajma'xung'aty. Chi yxiimoy Jesús.

2

Madza' ni'ixpiigiiyb oy co'ixiiygixy pi'c'ung

¹ Jesús yma'xung'ajty ma tüg cajp huidi yxií Belén, jim ma Judea ñaaxjot, huin'it co anajty Herodes yrey'aty ma yi jimbi naaxjot. Chi huin'it yja'ty ma Jerusalén cajp nijëjity yëdyictijc huidibi anajty ti choñ ma xii ypidzimy, yi huidibi anajty ajcxy xii madza' ti ni'ixpiigiiygixy. ² Chi ajcxy yajtiy:

—¿Ma je judíojäy yrey tiibi yma'xung'aty? Ti iich ajcxy ni'ijxi yi' ymadza' jim ma xii ypidzimy, e yi' iich ajcxy ya miñ nhuindzigihuaangixy.

³ Co je rey Herodes jadu'n midooy, chi ooy ytigiyy tajpi maybi miid tüg'óciy cajpjäy jim Jerusalén. ⁴ Huin'it je rey huomujctay tüg'óciy teedytjic huindzindijc huidibi anajty yaj'ixpijcp yi Dios yley, chi yajtiy ma anajty yma'xung'ada'ñ yi Cristo. ⁵ Chi ajcxy y'adzooy:

—Jim Belén ma Judea ñaaxjot, com Dios y'ayucnajtzcaxiiybi jadu'n je' cojaay:

⁶ E miich Belén, mabi Judea ñaaxjot, mij'ajtp mgix'ajtp ca'ydi jac huidi naax jac huidi cajp, com ma miich chona'ñ tüg Huindzin huidi ane' mam yi israeljäy.

⁷ Huin'it Herodes oy yajhuoyii ameech huidibi anajty ti ijxcixy yi madza'. Chi tiybijcy yajxon mina anajty oga'n ti ijxcixy je madza'. ⁸ E huin'it ajcxy quejxy jim Belén. Chi jadu'n nimay:

—Níxcxix jim e ocnidiu ocyajtiugixy je pi'c'anäg; e co anajty ti mbatcixy, miñ miich ajcxy xyajnimáaygixyich jaydëbi ñich nícxy nañ jadu'n nhuindzigiyich.

⁹ Co jadu'n rey najtzcaxiyday, chi ajcxy choñ. E je madza' tiibi anajty íjxcixy ma xií ypidzimy, chi ajcxy ijxy jayijp je' anajty ñícxy ma je' ajcxy, ixti coní oy je madza' yhuäcxipy ma anajty je pi'c'anäg yajpaady. ¹⁰ Co je rey ixpicytjic jadu'n ijxy yi madza', chi ajcxy oy janch jotcujc ñayjihuyii. ¹¹ Co ajcxy ytijctigiíy, chi ajcxy ijxy je pi'c'anäg miid ytaj je María. Chi jada' ajcxy ñaygojxtinaydaaci huindzigíy ojadajty ajcxy je pi'c'anäg. Chi ajcxy yaj'ahuach yxuumy aguejtucy abijctucy, chi ajcxy yajpidzimy oori, poom, etz tüg tzoy huídi yxií mirra. Chi ajcxy moy je pi'c'anäg. ¹² Chi cumäyjoty ajcxy nimaayi co ca' huaad yhuimbijtcixy ma Herodes, chi ajcxy ñícxni ma ycajp, jüyöyñaxy ajcxy je Herodes, huingbi tü'aa ajcxy ycuyñicx.

Co José etz María yqueegyñicxcixy Egipto

¹³ Co je rey ixpicytjic ajcxy yhuimbijttaayñi, chi cumäjoty José ijxy tüg Dios y'ángel, chi ñimaayi:

—Pidíg, nícx jim Egipto ñaaxjot miid yi pi'c'anäg etz miid yi' ytaj, e jim mhui'mipy ixti cooni ñich miich nimähuiipy. Com yi Herodes y'ixtähuamy yi' yi pi'c'anäg e yaj'öga'ñ yi'.

¹⁴ Chi huin'it José ypidígy miid tzoón coodz je pi'c'anäg miid ytaj, chi ajcxy ñícxy jim Egipto. ¹⁵ Jim ajcxy y'ijty ixti cooni oy y'ögy je Herodes. Jada je' jadu'n yajcuydun jadu'n nej Dios anajty ti yminañ ma yi' y'ayucnajtzcaxiiybi: “Jim Egipto ñich n'ung ti nhuoy.”

Herodes pidacy y'ane'min co huen pi'c'anäg yaj'öctäyii ajcxy

¹⁶ Co Herodes oy huinma'ñ yajyöy co ti anajty ooy yhuin'ññyii je rey ixpicytjic ajcxy co ca' anajty ti ñihuimbidyii, chi ooy yjot'ambijcy, chi ni'ane'mdiy co huen nicxy jim Belén etz majaty cajp mihuingon Belén, yaj'öctaaygixy tüg'óciy yi pi'c'anäg huidibi mejtz jimijt etz huidibi ca'ni nigooty mejtz jimijt. ¹⁷ E jadu'n jada yajcuyduñ jadu'n nej anajty Dios y'ayucnajtzcaxhiybi, je Jeremías, anajty ti cojaay:

¹⁸ Jim Ramá yajmidoy co anajty chachjiy chachyäxy jäy ajcxy; yi Raquel tzachjiyb tzachyaaxp miid y'ung ajcxy ycixpi, ca' ajcxy anajty yjotcujc'aty miid co anajty y'ung ti y'öctäy.

¹⁹ Co oy y'öcni Herodes huin'it jim Egipto, Dios tüg y'ángel ñayguëxici cumäyjoty ma José. Chi ñimayi:

²⁰ —Pidig, miidnicx yi pi'c'anäg etz yi' ytaj jim ma yi Israel ñaaxjot jadügtecy com ti y'öctaayñi yi huidibi anajty yaj'ögam yi pi'c'anäg.

²¹ Huin'it José ypidigy, miid nicxy yi pi'c'anäg etz yi' ytaj jim ma Israel ñaaxjot. ²² Per co José nejhuiy co je Arquelao yi' anajty jim ane'mb jadu'n nej anajty je yteedy Herodes, ooy chigiyy nej ñicxip jim. E co jadu'n anajty ti ycumäy co ca' jim ñicxip, chi ajcxy ñicxy jim Galilea ñaaxjot. ²³ Co jim yjäty, chi jim chinaydacpijcy ma je cajp huidi yxi Nazaret. Jadayaabi je' jadu'n tun jajtj jadu'n nej anajty ycojaayty ma Dios y'ayucnajtzcaxhiybi ñecy co Jesús xii'adiyb Nazareno.

3

Juan el Bautista y'ayuc capxhuäcxy ma tidz naax it

¹ Huin'it tiempo nañ jadu'n Juan je Bautista (huidibi jäy yajñibejtpi) ymiñ tüg tigidum ma Judea ñaaxjot capxhuäcx Dios y'ayuc, ² ymiñ:

—Jothuimbíjtcix ma Dios com yi Dios y'ane'min huin-goniñ yi'.

³ Jada Juan yi' je' huidibi je profeta Isaías nigapxy yminañ:

Jim migtigídum yajmidoy tüg ayuc mina'ñ: “Ni'ixiigixy yi mHuindzin ytü'aa, ni'ixiigixy tüg tü'aa tiiybi.”

⁴ Je Juan hue' anajty yhuit'ajtpy iyujc nibjic (huidibi jäy ytijpy camello) e hue' anajty yhuinip iyujc ac, e yi' anajty yjicxy'ajtpy mu' etz tijaty iyujc päg jim tüg tigíduum. ⁵ Chi choon jim Jerusalén jäy etz tüg'óciy huidijaty tzinaayb ma Judea ñaaxjot, nañ jadu'n huidijaty tzinaayb ma Jordán mijñiba', ñicx ajcxy ma Juan amido'íjtiy yi' y'ayuc. ⁶ Co anajty ajcxy nigapxtaaygixy yi ypocy huidi anajty ti tundigooygixy, huin'it anajty ajcxy Juan yajnibedyii ma Jordán mij nii.

⁷ Per yi Juan y'ix co may fariseo jäy etz saduceo jäy miñ anajty ajcxy niibejtcixy, chi ajcxy nimay:

—¡Miich ajcxy, m'ajuugy m'amigüg ahua'n iyujc! ¿Pin ti xyajni'ixiigixy nej jébi huaad mgögueeccixy yi ayo'n huidibi huingomb? ⁸ Yajxon jäy'ajtcix tiydudägy huen niguëxígy co ti mjothuimbijtcixy. ⁹ Ca' jadu'n mdzachminaangixy co Abraham xy'ap'adyii xy'oc'adyii. Hich miich ajcxy yam ndimnimaayb co Dios ixti jébi yi' yaj'ap'adyii yaj'oc'adyii Abraham jada tzaajot ca'ydi miich ajcxy. ¹⁰ Yi jach ni'ixí yi' y'íjtni ma quipy y'íjx, tüg'óciy quipy huidi ca' oy ytim'aty yajpujxp yi', e chi jada' yajnögy jijnjoty. ¹¹ Hich, janch yajnibejtpich miid nii, yi' yi' jadu'n nej tüg ixpejt co ti mjothuimbijtcixy; per jacminamb tzojc huidi ajcxy xyajniibedipy miid Dios yjihuí'ñ etz miid jün. Je' ymiid mic'ajtin etz cötujcin, nigí ca'ydi hich, ni xycapaadyich nicxy ycíg nyajtecy-jendügých. ¹² Ymiid mic'ajtin pijc-huäcxamy yi jäy

jadu'n nej jäy huimbojy moc, abicy pidäga'ñ actz, abicy moc pajc. Yujcpiga'ñ moc pajc ma tze'x ninögihua'ñ yì moc actz moc jaam jijnjoty ma je jijn huidibi nicaminaaxii ycap'ich.

Co Jesús ñiiibejty

¹³ Huin'it Jesús chooñ ma Galilea ñaaxjot, chi ñicxy ma Jordán mij ñii ma anajty Juan yjäyyajñibety, ñiihedam anajty yì' nañ jadu'n. ¹⁴ Juan ca'jadim'a'ixiïy, chi nimay Jesús:

—İich miich ixypy xyajñibejtpich, ¿e miich mimb ma iichi?

¹⁵ Chi Jesús y'adzooy:

—Jadachambi oc'a'ixi jadu'n, com ooy yì' ycopityity co nguydundayim tüg'óciy tiibi Dios xyaj'ane'mim.

Huin'it Juan a'ixiïy chi yajñibejty Jesús. ¹⁶ Co Jesús ñiiibejttay, chi Jesús ijxy Dios yjihui'ñ ñigidägyii jadu'n nej tüg pi'cmuuxy. ¹⁷ E huin'it yajmidoy tzajpcíxy tüg ayuc ymina'ñ:

—Jada je' iich n'ung'ajtypich huidibi ooy ndzocyich huidibi ooy miid jotcujc nayjihuiïijich.

4

Je mujcu' tuñ ijxta'ni Jesús

¹ Chi Dios yjihui'ñ yajnicxy Jesús miigtigüduum jaydëbi je ca'oybi yjot'ixiïyb yhuinma'ñ'ixiïyb. ² İim y'ijty jaygay huixchigui'px xii huixchigui'px tzuum, e huin'itni ooy yiböccodyii. ³ Chi je ca'oybi nimijhuaägy Jesús ocjot'ixa'ñ oc-huinma'ñ'ixa'ñ, chi nimay:

⁴ —Pen Dios miich xy'ung'ajtp, nima' jada tzaa huen naygojyii tzajcaagy.

Chi Jesús y'adzooy:

—Jaybety jadu'n ymiñ ma Dios ñecy: “Ca'p jäy tzajcaagyti'ajty nitzinähuiipy, nañ jadu'n nitzinähuiipy tüg'óciy yi ayuc huidibi Dios ycapxp.”

⁵ Chi je ca'oybi miidnicxy Jesús jím Jerusalén, chi ymiidpejty tzajptijc cöduum. ⁶ Chi nimay:

—Pen janch co miich Dios xy'ung'adyii, cödijpnax jiiby naaxcíxy, ca' yi' nej mjadipy com jaybety jadu'n ymiñ co jadu'n ymina'ñ:

Dios yquexyp yi' y'ángeles jigix xycuend'adipy xy-huidzipy miid yci', ca'ydi ninej mgönepy ma tza-agop.

⁷ Chi Jesús y'adzooy:

—Nañ jadu'n ymiñ jaybety: “Ca' mjot'ixipy mhuinma'ñ'ixipy yi' mhuindzin Dios.”

⁸ Jadüg'oc je ca'oybi ymiid'ajty Jesús ma tüg copnicx janch cijxpi, e jím yajni'ixiyyday tüg'óciy naax cajp co ooy miidity oy'ajtin etz mic'ajt. ⁹ E chi nimay:

—ñich jada miich nmoydähuiipy tüg'óciy, pen miich cojxtina' xyhuindzigñiyich xy'ojadatyich.

¹⁰ Huin'it Jesús y'adzooy:

—Huinhuäctutchich miich mujcu', com jadu'n yjay-betyity: “Tüg'pajc yi' mhuindzin Dios yi' mhuindzigñihuipy m'ojadadipy.”

¹¹ Huin'it je ca'oybi huinhuäctucy Jesús, chi Jesús ñimiini ángeles ycuend'ajti.

Jesús ytung yajtzondacy jím Galilea

¹² Co Jesús nejhuiiy co Juan ti anajty yajpidägy pu-jxtigoty, chi yhuimbijtni jadüg'oc jím Galilea. ¹³ E ni ca' yhui'miyy jím Nazaret, chi ñicxy jím Capernaum, jím ma Zabulón etz Neftalí y'it. ¹⁴ Jada je' jadu'n tuni jajtí jadu'n nej Dios y'ayucnajtzcapxiybi Isaías anajty ti cojaay:

¹⁵ Zabulón etz Neftalí ñaaxjot. Je tü'aa huidibi mejypa' huidibi a'oy'amy ma Jordán mij nii. Jim Galileajäy chinäy huidibi ca' yjudiojäyity.

¹⁶ Yi jäy ajcxy huidibi jim tzinaayb agootztuuby ijxpaty ajcxy tüg tücxin jajin. Je huidijaty anajty ajcxy tzinaayb ma je jibicpi y'anicïy, chi ajcxy ycodicxiy tügi tücxin jajin.

¹⁷ Ixti huin'it Jesús ytigiiy ayuccapxhuäcxp yminañ:

—Jothuimbijtcix, yajmingix yajmejtzcix mjot mhuinma'ñ ma Dios, com yi Dios y'ane'min huingtonip yi'.

Jesús nimay nimidaax je acxmajtzpi: “Pajamgich”

¹⁸ Jesús tüyöyb anajty ma Galilea mejypa', co ijxpaty metz yëydijc ac tüg quëxpi, hue' anajty yi' je' je Simón, huidibi nañ jadu'n yxii Pedro, e je jadügpï hue' je' anajty Andrés. Acxmadziï anajty ajcxy yi' ytung'ajty e jim anajty ajcxy yi' tzachniigöhuich y'acxmadzi'ñ. ¹⁹ Chi Jesús nimay ajcxy:

—Pajamgich, iich miich ajcxy nyajni'ixïhuipy nej jäy myaj'ixpigipy je Dios ytiy'ajt.

²⁰ Huin'it je' ajcxy ixmajtztay tüg'óciy yi' y'acxtzaay, chi ajcxy panícxy Jesús.

²¹ Hueeni jac'amijci'm Jesús ijxy janimetz Zebedeo ajcxy ymang, je Jacobo etz Juan. Jim anajty yi' ajcxy ma tüg barco miid yteedy, yi' anajty ajcxy yi' jim chach'adagiiyb yi' huidibi mi'acxmajtzciy. Chi ajcxy Jesús yhuoohui. ²² E huin'it ajcxy ixmajtztay je barco etz yi' yteedy, chi ajcxy panícxy Jesús.

Jesús yaj'ixpicy mayjäy

²³ Huidijttay Jesús ma tüg'óciy Galilea ñaaxjot, yaj'ixpicy jäy majaty je naymujctac cajp cajp. Capxhuäcxp yi' Dios ytiy'ajt etz nañ jadu'n pa'mjäy yajtzocy huen

ytimyhuidipá'mity anajty ajcxy ymiid. ²⁴ Chi Jesús oy yajnejhuiyñi ma tüg'óciy yi Siria ñaaxjot, e chi ajcxy miidmiñ ma Jesús tüg'óciy huidijaty anajty ajcxy ca'oybi miid, etz huidijaty anajty ajcxy cixuxy tecyxuxy, chi Jesús yajtzoocy. ²⁵ Huin'it Jesús ypanicxi mayjäy huidijaty anajty ajcxy tzinaayb ma Galilea ñaaxjot etz yi Decapolis jäy, nañ jadu'n Jerusalén jäy etz huidijaty tzinaayb ma Judea ñaaxjot, nañ jadu'n huidijaty anajty ajcxy tzinaayb a'oy'amy ma Jordán mij nii.

5

Je tiy'ajt huidibi Jesús ycapx ma tüg cögop

¹ Co Jesús ijxy tüg'óciy je mayjäy, chi nicxy ma tüg copnicx, e chi jim y'ixtacy. E huin'it je' y'ixpijcpidijc ajcxy yjübigiyy. ² Chi Jesús ytiğiyy yaj'ixpijcp yminañ jadu'n:

Je pinjaty ajcxy jotcújcip

³ —Janch jotcujc je jäy ajcxy huidibi nejhuiyib co yaj-mayjajtpy Dios y'oy'ajt, yi' ajcxy paatip Dios y'ane'min.

⁴ Janch jotcujc je jäy ajcxy huidi yajpatp taj may, yi' ajcxy yajmöhuan jotcujc'ajtin.

⁵ Janch jotcujc je jäy ajcxy huidibi yung naxpy jäy'ajtp, yi' ajcxy padaamb tüg'óciy je huidi Dios ti yaj'ahuanñiyii.

⁶ Janch jotcujc je jäy ajcxy huidibi cuydunamb huidibi Dios chojcpy, Dios yi' ajcxy pubediib.

⁷ Janch jotcujc je jäy ajcxy huidibi pa'ayoob huenyimpinjäyity, Dios nañ jadu'n ajcxy pa'ayohuüib.

⁸ Janch jotcujc je jäy ajcxy huidibi huadz yjot yhuinma'ñ, yi' ajcxy y'ixipy yi Dios.

⁹ Janch jotcujc je jäy ajcxy huidibi ca' ti tzip tzojccixy, com yi' ajcxy Dios ung'adiib.

¹⁰ Janch jotcuje je jäy ajcxy huidibi yajnixiicp yajni-gapxp miid je Dios ytiy'ajt ycixpi. Yi' ajcxy idamb ma Dios y'ane'min.

¹¹ Janch jotcuje miich ajcxy co jäy jibic xytungixy co nigoob xyñihuambejtcixy etz capxcixy huidijaty ca' ytiy'ajtiity miid iich ycixpi. ¹² Xondaaccix jotcuja'ajtcix co mbadaangixy tüg oy'ajtin jiiby tzajpjoty. Nañ jadu'n ajcxy ixhuidijty pahuidijty je Dios y'ayucnajtzcaxhiybi jecy'ajty.

Miich ajcxy je tudägyjäy ya naaxhuiñ

¹³ Jadu'n nej caan ca' yajpüch je tzüch jücxym tim jadu'n miich ajcxy myajpaady ya naaxhuiñ. Pen je caan ca' miid ti xücx'ajtin, ¿nej jëbi nyajtuunim? Ca' y'oc'oyyajtunity, chi yajnajtzxidiyñi, chi yhuaani tembejt hua'cpejt.

¹⁴ Oc'ix tüg je cajp jim copcix, ca' jëbi mhuijtyzüdzim mgoyüdzim. ¹⁵ Co tüg jün nyajtoyicim, ca' huaad tu'tz ngöjupim. Hue janchtiy co nyajtiicxim cix, huin'it jëbi xycodicxtaayim jadu'n nej ajt nyajpaatim ma tijc. ¹⁶ Nañ jadu'n miich ajcxy mdzinaaygixy tudägy ma ajcxy je mayjäy jaydëbi ajcxy ixipy je oybi huidi miich ajcxy mdumyb. Huin'it ajcxy ojadadipy je mDios teedy huidibi jiiby tzajpjoty.

Jesús yaj'ixpicy nej yi' yi Dios ycötujcin

¹⁷ Ca' mhuinmay co iich ti nmiñich ya co nbiganich je Dios y'ayuc je' huidibi anajty ti jaay Moisés etz je profetiitjc. Ca' iich nyajmijaagixa'ñ je cötujcin, iich ti nmiñich co nguyduna'ñich jadu'n nej ymiñ jaaybety. ¹⁸ Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy, je huidibi mimb jaaybety jadu'n tundähuam jajtähuam. Ni tüg letra oy mabaad ymüdzity nicxy ycayajcuyduñ. ¹⁹ Je jäy huidibi ca' nimidooy je Dios ytiy'ajt oy yjadim mutzjaty etz yaj'ixpicy jäy jadu'n, je' ajcxy padamb je mutzpi tigiydac ma Dios

y'ane'min. Paady je jäy huidibi yaj'ixpijcp jadu'n nej tiy'ajt ymina'n, e paduñ jadu'n nej yaj'ixpicy, je' ajcxy padamb tüg je mijpi tigiydac ma Dios y'ane'min. ²⁰ Hich miich ajcxy nimaayb, pen ca' miich ajcxy jac'oy mdúngixy ca'ydi fariseos etz escribas ajcxy, ca' nimina mdig'ihuipy ma Dios y'ane'min.

Jesús yaj'ixpicy co ca'p huaad pin yjotmädy

²¹ Miich ajcxy mnejhuigyixy jadu'n nej yi m'ap mdeedy ajcxy ayuc yajhui'my: “Ca' jäy myaj'ögip; e pin anajty jäy yaj'öcp ypaadip je tzaachypi.” ²² Hich miich ajcxy jadu'n nimaayb pinjaty ymigügtijc mijotma'tp, je' Dios tiydunaanipy; e pin ymigüg xiidijp tzuudijp, yajtiydunipy je' ma Dios tiydundac; e pin ymigüg tzuudijp locidijp ayo'ndumb, je' y'ity co ñicxip ayoodactuuby.

²³ Pen myajnicxpy miich mhuindzigi'n ma Dios ytijc, e pen jim jäy metzgodyii co mmigüg ti xyhuin'iinnaxy ti xyhuincapxynaxy yinjaty hueenjaty, ²⁴ jim myajhui'm je huindzigi'n ma je altar yhuinduu, e nicx jayijp nayyaj'oy'ihuüi miid je migüg, huin'it mhuimbedip e chimg'yecy je mhuindzigi'n.

²⁵ Tzojc naygapxjotcidägi miid je midzip, pen yam miid tüyöy nii'am tü'am, ca' jecyity co je midzip xyciyegip ma juez, e je juez xyciyegip ma je policia, e je' nicx xypidägy pujxtigoty. ²⁶ Janch tiy'ajt ich miich nimäy co ca' jii by mbidzimipy ixti cooni mgüejtähuipy je meeñ.

Jesús yaj'ixpicy co ca'p ndundigooyimipy miid huingbi töxyjäy

²⁷ Miich ajcxy mnejhuüy co jecyip tiy'ajt ymina'n: “Ca' mmidundigoyipy huingbi töxyjäy.” ²⁸ Hich miich ajcxy nimaayb, pen ji pin huindixy tüg töxyjäy, e jot'adiyb nejaty, ti je' anajty ñitundigooyñi ma yjot yhuinma'n.

²⁹ Pen yí mhuin a'oy'amybì xyajtundigoyamb tim yajpidzimb; jac'oy co tüg'idu'mbì mhuin ytigoyipy ca'ydi co cixyca'px mnicxipy jijnjoty. ³⁰ E pen yí mgi' a'oy'amybì xyajtundigoyamb tim ixpux etz najtzjibibi' jiguem; jac'oy co tüg mgi' ytigoyipy ca'ydi co mminicxipy metz mgi' jijnjoty.

Jesús yaj'ixpicy co jäy ca'p huaad ytöxyijc ixmach mañ'ajtingixy

³¹ Nañ jadu'n ymiñ jaaybety: “Pin ixmajtzp ytöxyijc, huen möhuiipy tüg necy ti ycixpi co ñay'ixmájtzigixy.”
³² Hich miich ajcxy nimaayb, pen ji pin ixmach ytöxyijc, e ca' anajty ti ytundigooy miid huingbì yëydijc, je yëydijc anajty nigiydeyiyb ytöxyijc co anajty ytundigooy miid huingbì yëydijc; pin yëydijc pijcp miid je töxyjäy huidibi anajty ti yaj'ixmach, pocytumyb je' anajty.

Jesús yaj'ixpicy nej nguyduunim tiibi n'ahuaniiyim ma Dios yhuinduu

³³ Miich ajcxy mnejhuiiyb nej jecy'ajty m'aptijc mdeedytjic ajcxy yajnimay: “Ca' nigo ti m'ahuanihuiipy, mguydunipy jadu'n nej anajty ti mmina'ñ.” ³⁴⁻³⁶ Per hich miich ajcxy nimaayb: ni mga'iibaadip ni mgacapxpaadip; ni mgamina'nip; “y'ijxpy tzajpjotypi,” com yí' Dios chinaydac. E ni mgamina'nip, “y'ijxpy naaxhuiñybi,” com Dios yajpatp oy ytimymaajity. E ni mgamina'nip; “y'ijxpy Jerusalén,” com jim je' Dios chajptijc; ni mga'iibaadip ni mgacapxpaadip mgohuajc, com ca' mjaty myaj'ahuimbity poob o tzixy tüg cöhuay. ³⁷ Hue' janchtiy, tiydudägy minaangixy: “oy” o “ca'.” E pen miich ajcxy anaxy jaccapxp jadu'n mujcu' y'ayuc je' anajty ajcxy mgapxpy.

Jesús yaj'ixpicy co ca'p huaad jibic nyajhuimbijtim

³⁸ Miich ajcxy mnejhuiyb co jecy'ajty yajmíañ: “Pen ji jáy mhuiin xyajpidzimi, nañ tím jadu'n yhuiin myajpidzimipy; pen ji migüg mdiitz xyajpidzimi, nañ jadu'n myaj'ahuimbidiipy.” ³⁹ Per ich miich ajcxy nimaayb: Ca' myaj'ahuimbidiipy jibicpi ma migügtijc; pen ji pin xycoxy ma mhuiñyjip tüg adu'mbi, jac tím mo' jadüg adu'm'amybi. ⁴⁰ Pen ji pin xxyiy e xypigaani yi mnijen, najtz'ixi', huen xyajnicxi nañ jadu'n mjocx huit. ⁴¹ Pen ji pin adzip tziimy xyajminicxa'ñ tüg kilómetro jiguemity, yajnicx jac tím jadüg kilómetro. ⁴² Pen tijaty xypijctzoohei, mo'. E pen ji pin xyminuucxa'ñ, yajnuucx.

Co ndzojcin nmidzip

⁴³ Jadu'n ymiñ jaaybety nej jecyip Moisés yjay: “Migüg'adii yi' huidibi xymigüg'ajtp, e midzip'adii yi' huidibi xymidzip'ajtp.” ⁴⁴ Ich miich ajcxy nimaayb: Tzoc yi' huidibi ajcxy xymidzip'ajtp, etz mibijctzoohei ma Dios huen y'oy'ajtin paady yi' huidibi xyñigapx xyni'ojiiyb, e nañ mi'oyjäy'at yi' huidibi xyca'ixamb. ⁴⁵ Huin'it miich ajcxy xy'ung'adiiby yi' Dios tzajpjotyipi huidibi yxií yajtiicxp yajjajp ma oyjäydijc etz ma jibicjäydijc, nañ jadu'n yajtüy ma jibicjäydijc etz ma oyjäydijc. ⁴⁶ Pen miich ajcxy mdzojcpy je huidibi xychojcp, ¿ti jäygidaacin yi' m'ocpadamyb? Nañ jadu'n yi' ajcxy yja'idiitzp yi' pocyäydijc etz yi' yajcogüejtpidijc. ⁴⁷ Pen miich ajcxy mgapxocxyp yi' mjugymigüg, ¿ti oybi yi'? Nañ jadu'n ajcxy yi' yja'idiitzp yi' huidibi ajcxy ca' Dios nejhuiygixy. ⁴⁸ Jäy'ajtcix tudägy jadu'n nej ajcxy yi' mdeedy tzajpjotyipi ytudägy.

6

Jesús yaj'ixpicy co nduunim oy yjäy'ajtin

¹ Ca' mdungixy je oybi ma jäy y'ixy yhuindixy miid co mdzachyahuindixxaangixy co mdungixy oybi. Pen jadu'n m'idiitzcixy mDios Teedy huidi jiiby tzajpjoty tzinaayb, ca' ajcxy xymöhua'ñ je oy'ajtín. ² Paady co mbubedipy mmigüg, je ayooibi jäy huidi yajmayjajtpy tijaty, ca' huaad mnigapxy mnimiydägy o mnaygömayii co anajty ti mmöy tijaty. Yi' jadu'n idiitzp je jäy huidi mij cix nayjihuiiyip huidi anidaacp co huen jäy y'ixyii mijpidägyii co anajty jadu'n y'idích. Janch hich miich ajcxy jadu'n nimaaygix co yi' ti patcixy je oy'ajtín. ³ Co miich mmöhuipy mmigüg tijaty yajmayjajtpy, hue' janchtiy mdunipy ca' myajnejhuihuipy huidi miid mnaymigüg'adyii. ⁴ E co miich amoñ m'idipy, mDios Teedy huidi ijxp co amoñ tijaty mduñ, je' xymöhuamb tüg oy'ajtín mayjäyduum.

Jesús yaj'ixpicy nej Dios mmibijctzoohuim

⁵ Co miich ajcxy Dios mmibijctzoy, ca' jadu'n m'idiitzcixy jadu'n nej je jäy huidibi capxtacp ma Dios huin aguy ahuac aguy. Yi' ajcxy capxtacp ma Dios huäctina' jiiby tzajptigoty jaydebi jäy y'ixiiyb etz ymijpidägyiyb. Hich jëyi jadu'n nimaayb, co jadu'n oy'ajtín'adiiby. ⁶ E co miich Dios mmibijctzoy, nicx tigoty etz m'agihuipy je mdijc aguu. Huin'it Dios mibijctzou. E je Dios y'ijxpy ymidooyb co jadu'n mmibijctzoy, e je' je m'oy'ajtín xymöhuipy mayjäyduum.

⁷ Com Dios mmibijctzoy, ca' m'agapxiyo'cip je huidi anajty ti m'occapxi, jadu'n nej ajcxy y'idiitzcixy huidi ca' nejhuiiygixy Dios ytiy'ajt. Yi' ajcxy huinma'ñypidägy co miid ajcxy ymay'ayuc huin'it ajcxy ymidoohuiiyb. ⁸ Ca' jadu'n m'idiitzcixy jadu'n nej je' ajcxy; mDios ñejhuiiyb ti miich ajcxy yajmayjajtpy ma anajty ca'ni

mbijctzooyñi. ⁹ E jadu'n miich ajcxy Dios mibijctzohuiipy, jadu'n mina'nip:

Dios Teedy, miich huidibi tzajpjoty tzinaayb; huindzigÿi miich mxii y'ity.

¹⁰ Huen miñ ya miich yi m'ane'min. Huen mdzojcin yajcuyduñ ma je jäy yjot yhuinma'ñ jadu'n nej yajcuyduñ jiiby tzajpjoty.

¹¹ Mooygich ajcxy ngaayin n'uucin jabom jabom.

¹² Méecxibich ajcxy nbocy ngaydey huidibi iich ajcxy ndundigooyb, jadu'n nej iich ajcxy meecxyich huidibi ajcxy xymidundigooybich.

¹³ Ca' m'a'ixÿ co iich ajcxy nhuinma'ñ tigoyipich. Ya-jñihuaatzcich ajcxy ma yi jibicpi. Co miich yi' mje' je cötujcin, je mic'ajtin etz je oy'ajtin huinixii huinitiempo. Amén.

¹⁴ Pen miich ajcxy mhuinmeecxyp je huidibi xymidundigooygixp, je mDios Teedy huidibi tzajpjoty je' nañ jadu'n xyhuinmeecxip miich ajcxy mbocy.

¹⁵ E pen miich ajcxy ca' pin jäy mhuinmeecxy nej xymidundigooygixy, nañ jadu'n mDios ca' xyhuinmeecxip ajcxy ma ti mdundigooygixy.

Jesús yaj'ixpicy nej huaad n'ijtim jaygaay

¹⁶ Com ajcxy m'ida'nip jaygaay jay'ügy (mina Dios mmibijctzoogixy), ca' mnaybidáaccigixy tajy may, jadu'n nej ajcxy idiitzcixy yi' huidibi ajcxy minamb co Dios mibijccixy e ca' yjanchity. Yi' ajcxy yajtigajchpy yhuñyijp jigix jäy ajcxy oc'ixiib co jaygaay jay'ügy y'ijtcixy; jëyi jadu'n oy'ajt'adiib. ¹⁷ Miich ajcxy co m'idipy jaygaay jay'ügy jotcujc naybidägii, caax mgo-huajc etz puj mhuin mjijp, ¹⁸ ca'ydi myajniguëxigy mayjäyjoty co m'lity jaygaay jay'ügy, hue' janchity myajniguëxig ma je mDeedy huidibi ca' yaj'ijxy; e je mDeedy

huidibi ijxp huidibi miich ajcxy ca' mduñ ijxna' quëxna' yi' xymöhuipy oy'ajtin mayjäyduum.

Je jugy'ajtin tzajpjoty

¹⁹ Ca' nīgi m'adzocy huidibi ya naaxhuiñ, je' co ya huindigooyb oy ytimtijity huidibi yi' huech ya-jhuindigooyb, huidibi tougaayip etz ma je meetzpi ajcxy meetzcixy pigëccixy tijaty. ²⁰ Je' miich nijot'ajtcixy je' oy'ajt huidibi miich ajcxy Dios xymöhuamb jiiyby tzajpjoty ma ca' huech yajhuindigooy ni ti, e nañ ni ycatougaayii ni ti, etz ma je meetzpi ca' ajcxy meetzcixy pigëccixy tijaty. ²¹ Ma miich ajcxy miidity je oy'ajt nañ jiiyby ajcxy mjot mhuinma'ñ pidäg.

Yi mhuin jadu'n yi' nej tüg tiicxin

²² Yi mhuiin yi' yi' jadu'nip nej tüg tiicxin jajin ma mniniicx, e paady pen ca' miich yi' mhuiin xyajtundigoy, tüg'óciy mjot mhuinma'ñ huädz yi'. ²³ Pen miich mhuiin xyajtundigoyb nañ jadu'n mjot mhuinma'ñ huidi miich miid ca' y'oyity, jadu'n yi' nej coodzpi ijac tim nīgi ca' y'oyity ca'ydi je coodzpi!

Dios etz je comeñ'ajtin

²⁴ Ni tüg pin ca' huaad miid tuñ metz huindzin com mijotma'ti tüg je', e jadügpi chogipy; o ixtijipy tüg e jadüg ymüg'adhiyb. Nañ jadu'n ca' huaad miich ajcxy metz m'ojadajtcixy, Dios etz je meeñ.

Dios ycuend'ajtpy yi' yjäy

²⁵ Paady iich miich ajcxy nimaaygixy: Ca' mdzachuinmaaygixy ti ajcxy mnitzinähuiy, ti ajcxy mgayipy m'ügipy o ti ajcxy mhuit'adhiyb mducxy'adhiyb. MDios yi' ti xymooygixy je mjogy'ajtin, e paady ycixpi yi' nejhuiyb ti ajcxy myajmayajtpy. ²⁶ Oc'ix miich ajcxy yi' joon huidi queec-huidijtp. Yi' ajcxy ycaniipcixy ycatungixy, nañ ni

ca' yi' ajcxy yujcpijccixy ma tze'x. Miich ajcxy mDios Teedy huidi tzajpjoty tzinaayb, je' moydaayb huidi ajcxy yi' yjiicxyp. E miich ajcxy mjactzoobatp ca'ydí yi' joon. ²⁷ ¿Pin ji ma miich ajcxy, ooy mij jahuinmay, jēbi tūg nuux yjacyeegyí?

²⁸ ¿E na'amy co miich ajcxy mdzachnidajy mdzachni-may miid je mhuit mducxy ycixpi? Oc'ix miich ajcxy nej yoñ tūg je pijy huidi yajpatp tun niġap. Ni yi' ycatuñ ni piidy. ²⁹ Per janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy, ni je comeeñyġy huidi yxii rey Solomón, ni ycaquipxiy je' yxojxin miid je pijy. ³⁰ E pen mDios xojxpy jadu'n je aay ujtz cham etz tzojcy ytiitztāy niġxtāy, jac niġi miich ajcxy Dios xymōhua'ñ huidibi myajmajajtpy, miich ajcxy huidibi hueeni mmibijcin. ³¹ Paady ca' niġoobi mdzach-huinmaaygixy ma ajcxy mbaadip ti mgayipy m'ūġipy o ti mhuit'adiiyb mducxy'adiiyb. ³² Yi' ġāy ajcxy huidibi ca' mibicy yi' Dios oy tzach nijot'ajtcixy jadayaabi, per miich mDeedy huidibi tzajpjoty je' ñejhuiiyb ti miich ajcxy myajmajajtpy. ³³ E pen miich ajcxy mbidacpy Dios jayijp ma mjot mhuinma'ñ etz mguydun ajcxy yi' y'ane'min, huin'it miich ajcxy Dios xymōhuipy tijaty myajmajajtpy. ³⁴ Paady ca' mhuinmaaygixy cham miid je jabom cixpi, je' co je jabombi ymimiñ je tajin mayin. Tzoc mijotcujc'ajtim je tajin mayin huidi cham nminajx nyajnajxim.

7

Ca' mbocy icy yi' mmigüg

¹ Ca' m'ix'ijxpy mba'ijxpy ti mmigüġtjic ytundigooyb, ġigix ca' Dios xytiydunipy chaachytunipy. ² Pen miich m'ix'ijxpy mba'ijxpy mmigüġtjic ti ytundigooyb, nañ jadu'n miich Dios xytiydunipy xychaachytunipy, e yi' quipxi'ñ huidibi miich mhuamyb quipxi'ñ, nañ yi' Dios ajjtunamyb ma miich. ³ ¿Nej co miich m'ixy huidibi

mmigüg ytumyb e hueeni ytundigooyb, e ca' mnay'ixyii huidibi miich jac mij mdundigooybi? ⁴ ¿Nej jëbi mmigüg m'ocnimäy: “Nbubedamybich miich ca'ydi mjacocy-tuñ”, e miich yam m'ocmiidpi jac mij pocy? ⁵ Miich ci'm mnayhuin'iiñyii. Nicx jayijp mbocy mgaydey ocyajhuädz, huin'it jëbi mbubety je mmigüg.

⁶ Ca' mmöy yi jibicjäydijc huidibi Dios yjë'ajty co nicx camij'ijx camijpidaaccixy; ni mgayegipy Dios y'ayuc ytiy'ajt ma yi jäy ajcxy huidibi ca' tzojccixy Dios y'ayuc ytiy'ajt.

Nbijctzoohuim n'amidoohuim Dios

⁷ Mibijctzougix yi Dios e yi' xymöhuipy ajcxy; ixtaaygix, huin'it mbáatcixipy; cogapxiygix e ahuädzip ajcxy mdijc aguu. ⁸ Com pin tijaty pijctzooob ypaatyp yi'; e pin tijaty ixtaayb ypaatyp yi'; e pin cogapxiyb ma tijc aguu, yaj'ahuaatzip ytiyc aguu.

⁹ ¿Nej ji jada' miich ajcxy nidügti co m'ung pijtzoohuipy tzajcaagy nej mmöhuipy tüg tzaaji? ¹⁰ ¿O pen ypijctzooby tüg acx nej mmöhuipy tüg tza'ñi? ¹¹ Miich ajcxy oy mjibicjäyity e mjaity ajcxy nej m'ung m'anäg mmöhuipy je oybi. ¡Nigi Dios Teedy tzajpjtopy möhua'ñ je oybi pinjaty pijctzooob!

¹² Tzinaaygix tiydudägy miid je mmigügtijc, pen miich ajcxy mdzojcpy co je mmigügtijc chinähuipy tudägy miid miich ajcxy; com jadu'n y'ane'my Moisés yley etz yi Dios y'ayuc najtzcaxxiyb ajcxy ñecy.

Je xützpi tü'aa

¹³ Tigiiygix ma yi tigiyiidac xützpi: yi tigiyiidac etz yi tü'aa huidibi ja'tp ca'oydactuuby mij huin yi', e may jäy ajcxy oy ji ytigiyiigixy. ¹⁴ E janch je tigiyiidac etz yi tü'aa huidibi ja'tp ma je jugy'ajtin huinixiibi, xüdz je' etz tzip naxiiñi; janch tim hueeni jäy huidibi ji nicxiyb.

Yi jäy yhuinma'ñ miid ñiguëxïgy pen oyjäy o pen ca'
¹⁵ Nayguend'ájtigix miid yi jäy anijatyipi huidibi ajcxy minamb co Dios ytiy'ajt yaj'ixpijcp, huidibi ajcxy huidijtp janch yung janch naxy ñaybidaaccixy nejihuïy ooy oy huinma'ñ miidity; nigoobi ajcxy jadu'n ñaybidägyii, ymiid ajcxy jibic-huinma'ñ. ¹⁶ Miich ajcxy jëbi m'ijxcapy nejaty ajcxy miidity chinaayin yjugy'ajtin; ca' pin caamuxy cha'm tucy ma apy quipy, e nañ jadu'n ca' pin higo tiim tucy ma jaam'apy quipy. ¹⁷ Je quipy huidibi ooy y'oyity, oy yi' ytiim'aty. Je quipy huidibi ca' y'oyity, ca' yi' oy ytiim'aty. ¹⁸ E je oybi quipy ca' huaad ytiim'aty jibic. E je quipy huidibi ca' y'oyity ca' ytiim'aty oy. ¹⁹ Tüg'óciy je quipy huidi ca' oy ytiim'aty, cixy yajpuxp je'. Chi jada' yajnögy. ²⁰ Nañ jadu'n miich ajcxy jëbi mnejhuïy jadu'n nej jäy yjäy'aty co m'ixipy nej chinäy.

Ca' nidüg'óciy jäy ajcxy ytiigihuipy ma Dios

²¹ Ca' nminaanim nidüg'óciy jäy ajcxy ytiigihuipy jiby tzajpjoty huidibi xyñimaaybich: “Huindzin, Huindzin”, jëda'ajty ajcxy tigihuamb huidibi ycapxymidooyb je Dios chojcín y'ane'min. ²² Mayjäy oy mina'na'ñ huin'it xii huin'it tiempo: “Huindzin, Huindzin”, ti iich ajcxy ngapx-huäcxy miich m'ayuc, e miid miich mxii ti iich ajcxy nyajpidzimy je ca'oybi; etz miid miich mxii ti nduñ iich ajcxy mij huinma'ñ. ²³ Huin'it nimähuipy: “Caminaabi miich ajcxy ti nga'ixy'adyii; huinhuäctutcich miich jibic tumbidijc ajcxy.”

Je mejtznajxpi je tiy'ajt cop

²⁴ Nidüg'óciy pinjäy huidibi xymibijcpich etz midooyb jadu'n nej iich n'ane'myich yi' ajcxy quipxyjaty miid je jäy huidibi cohuinma'ñ huidibi ytijc ycojp ma yhuingixity.

²⁵ Co ymicpojtüy etz ycomy je mij nii, ca' ypadyii niigom je

tijc, je' co anajty cixy je' ycojyity. ²⁶ Per yi' ajcxy huidibi midoob e ca' cuyduñ huidibi ngapxpich, je' jadu'nip nej tüg jäy huidi janch loci huidi ytijccoj ma pu' jot. ²⁷ Co ymiñ je mic poj tuu, chi ycomy je mij ni. Chi yciday je ytijc; mij ayo'n oy yjajti.

²⁸ Co Jesús ycapxtay ymiydactay, chi je jäy ooy huinmay jadu'n nej anajty ti yaj'ixpicy. ²⁹ Com je' co Jesús anajty yaj'ixpicy nej tüg huidibi cötujcin miid, ca' yjadu'nity nej je escribas ajcxy.

8

Jesús yajtzögy tüg jibic nibützpa'mmiidpi

¹ Co Jesús oy chooni ma je cögop, chi ypagidaci mayjäy.

² Huin'it ñimiini tüg jäy jibic pützpa'mmiidpi. Chi ycojxtinay'ahuiy ma Jesús yhuinduu. Chi minañ:

—Huindzin, pen m'a'ixiyyb jëbi xyajtzögyich.

³ Huin'it Jesús nidoon je jäy. Chi nimay:

—Ndzojcpyich, jëbi mdzögy.

Co Jesús jadu'n nimay je pa'mjäy huin'ity je ypützpa'm oy ytigooy. ⁴ Chi Jesús nimay:

—Ca' pin myajnimäy; nicx janchtiy ma je teedy. Minicx tüg huindzigi'ñ huidi Moisés y'ane'my. Huin'it jëbi yi jäy ajcxy ixipy co ti m'agidägy.

Jesús yajtzögy tüg capitán romano ymang

⁵ Co Jesús yja'ty jim Capernaum huin'it tüg capitán ñimiini e ycohuaniiy. ⁶ Chi ñimaay:

—Huindzin, jim ich tüg ndumbi ma ich ndijc huidi tim cöcnaayñip, ca' y'ocyücxni.

⁷ Chi Jesús minañ:

—Ich nicxy nyajtzögy.

⁸ Chi je capitán y'adzooy:

—Huindzin, ca'p ñich n'oyjäyity, ca' yhuaadity mdigihuiipy ma ñich ndijc, jëyi miich nigoo capxy e ti anajty ñich ndumbi chögy. ⁹ ñich nañ jadu'n ane'my n'ityich, e nañ nmïidich soldadtijc cï'am. Co ñich nimäy: “Ñicx”, nicxp; e co ñich nimäy: “Min”, mimb; e co n'ane'myich je nbödumbich huen tijaty tun, ytumyb.

¹⁰ Co Jesús jadu'n midooy, chi nigoo bi ycijxy ycuejty. Chi ajcxy nimay huïdi pahuidijtïp:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy, ma Israeljäy ymiñ, ca' jadu'n ti nbaadyich huïdi oy mibicy jadu'n nej jadaaabi yëydijc. ¹¹ ñich jadu'n nimaayb co mayjäy oy miinaangixy xiïpidzimy'amy xiïcidägy'amy, chi ixtäga'ñ quipxyi miïd Abraham, Isaac etz Jacob jiiby ma Dios y'ane'min. ¹² Je judíojäy huïdibi ixyipy ajcxy jëbi yjatzinäy jiiby tzajpjoty, je' ajcxy nicxamb agootztuuby, jiiby ajcxy yjïhuipy yäxipy etz y tiïtzmúcxipy ytïtztqueedipy.

¹³ Huin'it Jesús nimay je capitán:

—Ñicx ma mdijc. Jadu'n nej miich xymibicyich, ti ñich yam nguyduñ.

Chi je tumbi oy chögy tim huin'it hora.

Jesús yajtzögy Pedro ymïd töxyjäybi

¹⁴ Chi Jesús ñicxy ma Pedro ytijc. Chi ijxy je Pedro ymïd co jim cijx'am ycöcnäy miïd je toyba'm. ¹⁵ Co Jesús cñixajy huin'it je toyba'm ñajxy. Chi pidägy. Chi mic'amy ni'ixiy je caayin uucin.

Jesús yajtzögy mayba'mjäy

¹⁶ Co oy chu'ïyñi ycoodziyñi huin'it yajmimiñ ma Jesús may je huïdi ca'oybi miïd. E miïd yi' y'ayuc yjëda'ajty ypidzimday je ca'oybi, e huin'it tüg'óciy je pa'mjäy chooc-tay. ¹⁷ Jadaaabi je' ytuni yjajti jigix yajcuyduñ jadu'n nej je profeta Isaías minañ: “Yi' ci'm ajt nyuu nba'm ti xyajtzocaaayim etz yi pijcin ixin ti yajnicxtäy.”

Je pinjaty anajty panicxam Jesús

¹⁸ Co Jesús ijxy janch mayjäy anajty ti yjübigíyii, chi nimay co huen nájxcixy jim'amy mejy ninaxy. ¹⁹ Huin'it ñimiini tüg escriba. Chi nimay:

—Huindzin, nbanicxamybich miich oy janch tim ma'amy ma anajty mnicxy.

²⁰ Chi Jesús y'adzooy:

—Je huaax ymiid je' ajcxy yjut, e je joon ymiid je' ajcxy ype'ñ. Per iich, je jäy huidibi tzoon jiiby tzajpjoty, ca' nmídidyich ma nmähuibich ma nbócxibich.

²¹ E jadügpí ydiscípulo yminañ:

—Huindzin, nicx jayjip ndeedyich n'ocyajnaaxtigíyich huin'it nbanicxip.

²² Huin'it Jesús y'adzooy:

—Pamiingich, ixmajtcix yi öcpi huen ymiñ'öcpi yajnaaxtigíyii.

Jesús jijpcogapxíy je micpoj etz je mejy co anajty ooy ypidígy

²³ Huin'it Jesús oy ybarcotigíyñi. Chi ypadzooni je ydiscípulos ajcxy. ²⁴ E jim anajty ytüyöy mejyhuingíxy, huin'it mic poj ñaymibidzimi. Janch mic y'ocpidicni je mejy jigo jigo je barco cayajnidigoy, pero Jesús anajty chachmaab. ²⁵ Huin'it oy ymígapxyii yajmäybidígyii je' ydiscípulos ajcxy. Chi ñimaayi:

—¡Huindzin, ocyajtzoogich ajcxy! ¡Cheeby iich ajt n'ocquiinim!

²⁶ Huin'it Jesús y'adzooy:

—¿Na'amy co mdzachtzigíyigixni? ¡Miich ajcxy hueeni miidity mibjcin!

Huin'it Jesús ypidígy. Chi miğapxy je poj etz je mejy. Huin'it je mejy etz je poj yhua'cxijptay. ²⁷ E je' ydiscípulos ajcxy niğoobi y'occix y'occuejtni chachmínaangixy:

—¿Pin yëydijc jada jada', co je mejy je poj ti ycapxymidoyii?

Je Gadara jäy ajcxy huidibi anajty ca'oybi miid

²⁸ Co Jesús yja'ty ma yi niiba' ma yi Gadara ñaax ycajp, chi metz yëydijc, huidi anajty ca'oybi miid oy yjijpcoyöyiyii anajty ajcxy, ti chooñ ma je öcpi jut. Yi jäy ajcxy ooy janch ahua'n, e ca' anajty huaad jim ni pin ñaxy ma je tü'aa. ²⁹ E co anajty Jesús jim ñaxy huin'it janch ahua'n ymigapxqueeci:

—¿Ti miich mdunamyb miid ich ajcxy, Jesús, miich Dios y'ung? ¿Nej ti mmiñ jayijp co xychaachytúngixich ma ca'ni xii tiempo paady?

³⁰ Jiguem ma anajty ajcxy je' yajpaady jim anajty may'idzim y'ojccixy. ³¹ Chi je ca'oybi yminañ:

—Pen miich xyajpidzim ich ajcxy, xyaj'adigiyygixy xyajjottigiyygixy yi may'idzim.

³² Chi Jesús ñimay yi' ajcxy:

—Níxcxix.

Huin'it ñihuaatzi je yëydijc je ca'oybi. Chi oy ytiigiyygixy je ca'oybi ma je idzim. Huin'it je idzim oy ñiigöboyictäy. Jiiby ajcxy yjicxtäy.

³³ E je jäy ajcxy huidibi anajty idzim ycuend'ajtp, huin'it ajcxy yqueegy miid je tziği'ñ. Chi co ajcxy yja'ty cajpjoty, huin'it ajcxy ytiigiyy miydaacpi jadu'n nej anajty ti ytuñyii ti yjadyii. ³⁴ E huin'it chonday je mayjäy ma je cajp. Chi ajcxy ninicxy je Jesús. E co ajcxy ijxpaty, huin'it ajcxy cohuaniiy co huen pidzimni ma je naax je cajp.

9

Jesús yajtzögy tüg jäy cämätpi tecymätpi

¹ Chi Jesús ybarcitiğiıy. Chi ñıcxıy jım'amy meıyñaıy. Chi oıyjäty ma yci'mgajp. ² E jım yajmimiñ tüg yëydıjc huıdıbı anajty cämät tecymät. Yajcııy ymiñ ma'ndzaayjoty. E co Jesús ijxy co ymiid je mibıjcın, chi nımay je pa'mjäy:

—Jotcugi' miich, ti je mbocy nhuinmeecıyich.

³ Huin'it nijëjity je escribas ajcxy, je ley yhuındzın, jot'ajti: “Jadayaabi yëydıjc capxtigooyb yi' ma Dios co jadu'n ymına'ñ.” ⁴ Com Jesús ñejhuiıy jadu'n nej anajty ajcxy je jäy tzachjot'ajtıgıxy, chi ajcxy nımay:

—¿Nej co ajcxy jıbic mdzachjot'ajtıgıxy jotjoty huinma'ñyoty? ⁵ ¿Huidıbı ca' chipıty, co nminá'ñıbıch: “Ti yi mbocy nhuinmeecıch”, o co nminá'ñıbıch: “Pidğ etz tüyöy”? ⁶ İich ndzojcpyıch co miich ajcxy mhujıhuıhuıp co İich ti ndzooñıch tzajpjoty e paady nmiidıch je cötujcın ya naaxhuiñ e jëbi nhuinméecıbıch pocyjäy ajcxy.

Huin'it Jesús nımay je cämätpi tecymätpi:

—Pidğ, huıtzğ yi mdögy etz nicxni ma mdiıc.

⁷ Chi je cämätpi tecymätpi ypidğy. Chi ñıcxıy ma ytıjc. ⁸ E co je mayjäy jadu'n ijxy, huin'it ajcxy ooy jıhuiıy huinmay. Chi ajcxy ooy ojadytı yi Dios co anajty ti yecy je mic'ajtin ma mayjäy.

Jesús nımay Mateo: “Pajamğıch”

⁹ Co Jesús oy choonı jım, huin'it ijxy tüg yëydıjc, yxıı Mateo, huıdıbı anajty İñaayb ma yajcogüejttac. Chi nımay:

—Pajamğıch.

Huin'it Mateo ytinayğy. Chi panıcxıy Jesús.

¹⁰ Jadu'n ytuni yjajti co Jesús jim ycay ma Mateo ytijc, e may nañ jadu'n ymiñ yajcogüejtpidijc etz pocyjäydijc. Chi ajcxy jim tú'ciy y'ixtactay miid Jesús etz miid yi' ydiscípulos. ¹¹ Co je fariseos jadu'n ijxy ajcxy, chi nimay ajcxy je' ydiscípulos:

—¿Na'amy co yi mHuindzin ycaymucy miid je yajcogüejtpidijc je pocyjäydijc?

¹² Co Jesús jadu'n midooy huin'it nimay ajcxy:

—Ca' yajmayjaty tzozdumbi huidi ca' ajcxy ypigyii, jëyi huidi ajcxy pijcip. ¹³ Nicx ixpijccixy nej ymiñ jaaybety ma Dios ñecy: “ñich ndzojcpyich co miich ajcxy miid'adipy je pa'ayo'n, ca'ydi co myajhuindzigïy tijaty iyujc.” Ca' ñich ti nmiñich ma je jäy ajcxy huidibi ca' pocy miidity. ñich ti nmiñich miid yi pocyjäy ycixpi co huen jothuimbijtaaygïxy ma Dios.

Amidoogïxy Jesús miid je' ycixpi co jaygay y'ijtcixy

¹⁴ Huin'it ajcxy ymiñ Juan ydiscípulos ma Jesús. Chi je ajcxy nimay Jesús:

—¿Na'amy co ñich ajcxy etz fariseo ajcxy ayuu'ijtcixy, e yi' ajcxy huidibi xymiidhuidijtp ca' ajcxy ayuu'ijtcixy?

¹⁵ Huin'it Jesús y'adzooy:

—¿Nej jëbi yaj'ayuu'aty jäy ajcxy huidi yajpaatpi ma je pijcpi yajnixiiduñyi, pen quipxyi yam yajpaady miid je huidibi pijcp? Minamb je xii je tiempo mina je pijcpi yajtzoniïyb, huin'it janchtiy ajcxy jëbi y'ayuu'ajtcixy.

¹⁶ Ni pin Tuc huit ca' agiyïy miid tüg pedas jemyhuit, com ñigi je Tuc huit ñajtzciidziy, chi ñigi o'ctiy yajtni.

¹⁷ Ca' pin pidägy vino ñii ma Tucpi cochac, yciidziy je', e tüg'óciy anajty ti y'ayoodäy je vino ñii miid ñigochac. Pidägipy ajcxy jemy vino ma jemy cochac, chi jadu'n ca' ayoohuipy je vino, ni huindigoyipy je cochac.

Je Jairo ñiix, etz je töxyjäy huidibi Jesús yhuit ñidoni

¹⁸ Ma anajty Jesús jim ycapxy ymiydägy huin'it ymiñ tüg mijjäy. Chi ñaygojxtinay'ahuüy ma Jesús yhuinduu. Chi yminañ:

—Nniixich ti y'ögy. Nicx ma ñich ndijc etz mgñixajipy, jugypigipy ya.

¹⁹ Huin'it Jesús ypidägy. Chi ñicxy miid je ydiscípulos ajcxy. ²⁰ Ma anajty ajcxy jim ytüyöy huin'it ymiñ jixci'py'amy tüg töxyjäy huidi yxiñ ybo' ti mi'ijtiñi majmetz jimijt. Chi nïdoni Jesús yhuitpa'. Huin'it ñajxy je' ypa'm. ²¹⁻²² Jadu'n anajty ti yjot'adyii: “Oy Jesús jëda'ajty yhuitpa' nnidónibich, ti ñich anajty n'agidäygich.” Huin'it Jesús yhuäc-huimbijty. Chi huindixpejty je töxyjäy. Chi nimay:

—Jotcujc'at miich, ti m'agidägy jigix co xymibicyich.

E tim huin'it hora oychögy je pa'mjäy. ²³ Chi Jesús oy yjäty ma je mijjäy ytijc. Chi ijxy je xuuxpidijc miid je ymigügtijc ajcxy huidi chachyaaxcixy co anajty ti y'ögy je töxy'anäg. ²⁴ Huin'it Jesús nimay ajcxy:

—Queccix ya, yi pi'ctöxy'anäg ca' yi' ti y'ögy. Hue' yi' maab.

Huin'it ajcxy nigo nixiicy yajxiicy Jesús. ²⁵ Co anajty je jäy ti ixquejxtäy, chi Jesús ytijectigiiy ma anajty je töxy'anäg huijznäy. Chi majch ma yci'. Chi ypidägy. ²⁶ Chi je jäy oy yajnejhuiidaayñi ma je jimbi naax cajp nej anajty ti ytuñyii ti yjadyii.

Jesús yajtzögy metz jäy huintzpi

²⁷ Ma anajty jim ti choñ huin'it metz jäy huintzpi ypamiini. Chachñimäyii jadu'n:

—¡Pa'ayoogich ajcxy, miich David y'ap y'oc!

²⁸ Chi Jesús yajpajäty ma anajty ti yjättägy. Co ytigiiy tigoty, chi Jesús yajtiñy:

—¿Nej mmibijcpy miich ajcxy co jëbi nya-jhuindixcixy?

Huin'it je' ajcxy y'adzooy:

—Mibijcy ich ajcxy, Huindzin.

²⁹ Huin'it Jesús nidoñ je jäy ajcxy huintzpi ma yhuiin.
Chi nimay ajcxy:

—Jadu'n nej miich ajcxy mmibicy, jadu'n ytunib
yjadiib.

³⁰ Chi je' ajcxy y'ijxgy. Huin'it Jesús y'ane'min pidacy:

—Ca' huaad pin myajnejhuiygixy.

³¹ Co je' ajcxy ñicxni, chi ajcxy ooy nigapxy nimiydacy
co Jesús anajty ti yaj'ijxigixy.

Jesús yajtzögy tüg jäy uumbi

³² Co anajty je' jim ti chongixy, huin'it ajcxy mimiñ ma
Jesús tüg yéydijc huidibi uum huidibi anajty ca'oybi miid.

³³ E co Jesús yajpidzimy je ca'oybi, chi je mayjäy ooy ycijxy
ycuejty ajcxy. Chi ajcxy minaangixy:

—Ni camina jadu'n ycayaj'ixy ya ma jada Israel naax
cajp.

³⁴ Per je fariseos jadu'n yminaangixy co Jesús je' miid je
ca'oybi ymic'ajt yajpidzimy ca'oybi ma jäy.

Jesús ymiid pa'ayo'n ma mayjäy

³⁵ Jesús jadu'n yhuidijty cajp cajp yaj'ixpijcy majaty
tzajptijc. Yajhuingapxiy je jäy Dios y'ayuc. Etz nañ jadu'n
yaj'agidacy huen ytim huiidi yuu huen ytim huiidi pa'mity.

³⁶ Co Jesús jadu'n ijxy je mayjäy, chi oy pa'ayooni co
yi' ajcxy ca' miidity ni pin huidibi jébi ñajtzcapxiy Dios
y'ane'min. Yi' ajcxy jadu'n yajpatp nej cöbixy huiidi ca
miidity cuend'ajtpi. Ca' nejhuiygixy pin y'ane'mip e pin
ypanicxp. ³⁷ Huin'it Jesús nimay yi' ydiscipulos ajcxy:

—Tiy'ajt yi', janch mij je tung e hueeni je tumbidijc.

³⁸ Paady pijetzou miich ajcxy ma Dios co huen quexy
tumbidijc ma yi' ytung.

10

Jesús huin'ixy je majmetz ydiscípulos

¹ Huin'it Jesús huoy je nimajmetz discípulos. Chi moy ajcxy cötujcin jébi huaad yajni'huäch je huïdi ca'oybi miid. Etz nañ jadu'n yaj'agidägip huen ytim huïdi yuu huen ytim huïdi pa'mity.

² Jada je' je nimajmetzp yxii: Simón, huïdi nañ jadu'n yajtijp Pedro, etz ymiguëx Andrés; Jacobo etz y'uch Juan, Zebedeo ymang; ³ Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo, je yajcogüejtpi; Jacobo, Alfeo ymang; Lebeo, huïdi nañ jadu'n yajtijp Tadeo; ⁴ Simón, je cananista; e Judas Iscariote, je huïdi ycïyejc Jesús agojix.

Jesús quejxy je' ydiscípulos ajcxy ayuccapxhuäcxpi

⁵ Chi Jesús quejxy yi nimajmetzpi, e jadu'n najtzcapxiïy ajcxy:

—Ca' ajcxy mnicxipy ma je naax cajp ma ajcxy je jäy chinäy huïdibi ca' ajcxy Israeljäyity. Ni mgatigihuipy ajcxy ma Samaria naax cajp. ⁶ Niği jac'oy co ajcxy mnicxipy ma je Israeljäy huïdibi ca' nejhuïy huïdibi ca' paduñ Dios ytiy'ájtin. ⁷ Nicx miich ajcxy capxhuäcx Dios y'ayuc co ti yhuingoni Dios y'ane'min. ⁸ Yaj'agidaaccixy yuujäy pa'mjäy huïdijaty pützpa'm ymiid. Myajjugypijccixy tiibi ögy. Myajni'huädzip huïdi ca'oybi ymiid. Ninigoobi miich jada cötujcin ti myajmooygixy, nañ ninigoobi yejccixy.

⁹ Ca' ni ti meeñ mminicxcixy. ¹⁰ Ca' mbijty mminicxcixy tü'amgixpi. Mminicxcixy jëda'ajty yi mhuit huïdi miid ma mniñicx. Ni mgaminicxip huingbi mgig etz mdajc; com ycopicity co je cajpjäy xyajcáaygixipy xyaj'uccixipy miich ajcxy.

¹¹ Co anajty mjäty miich ajcxy ma tüg cajp nidüu yajtiu pinjäy jim tudäcyip. Jim ajcxy mhui'mipy ma je' ytijc

ixti cooni ajcxy mdzoonip. ¹² Co anajty miich ajcxy mdigiy tigoty huin'it mgapxpcxcixipy je codijc jadu'n nej tzocy. ¹³ E pen je codijc ymihuaad'ajtpy, yejccixy jim hibocxin capxpoocxin. E pen je jay ca' ytudagyity, ñaadigi'adip huidi anajty ti mgapxcixy. ¹⁴ E pen ca' pin xycöbigaangixy, e ni pin xycamidohuaani ajcxy m'ayuc, pidzimgix jim ma je tijc o ma je cajp. Chi ajcxy mdecy huinnebipy, je' je' je' tiy'ajt co ca' miich ajcxy ti pocy miidity. ¹⁵ Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co anajty je xi tiempo paady ma anajty yajtiyduna'ñ je naaxhuiñyjay, jac nigä yajtzaachytuna'ñ yi' ajcxy ca'ydi yi jay ajcxy huidibi tzinaayb ma Sodoma cajp etz ma Gomorra cajp.

*Ixhu*idijtin pahuidijtin

¹⁶ ¡Ocmidoogix! Hch yam miich ajcxy nguejxyp majaty yi jay huidi jibic-huinma'ñ miid. Jadu'n nipaady nej hch nguexyich cöbixy ma je lobi. Huijy cujc ajcxy mnaypidägiiib jadu'n nej tza'ñ, per yung naxy jadu'n nej muuxy. ¹⁷ Mnayguend'adiib ajcxy je' co yi jay ajcxy xyciyegaangixy ma ajcxy mijtungmiidpi etz myajhuobaangixy ma je judiojyay ajcxy ñaymujctac, ¹⁸ ixti xyajnicxaangixy ajcxy ma je gobernador etz je reydijc ajcxy miid hch ycixpi; e jim hch miich ajcxy xyñigapxipy ma je jay ajcxy yhuinduu, e nañ jadu'n majaty anajty je jay ajcxy huidibi ca' yjudiojyayity. ¹⁹ Co anajty ajcxy xyajcidiigiy je mijtungmiidpi, ca' ajcxy oy mhuinmaayipy nej m'ocnimähuiipy. Co anajty paady je tiempo, huin'it hch miich ajcxy myajnimähuiipy nej ajcxy mgapxipy. ²⁰ E je ayuc huidibi miich anajty ajcxy mgapxpy, ca' miich anajty je' ajcxy m'ayuc'ajtigixy, je Dios Teedy anajty yjihu'ñ, je Espiritu Santo, xyajcapx miich ajcxy.

²¹ Huin'it yi jay ajcxy ñaygyegäänigixy miñ xyipy tüg quextijc co huen yaj'ogyii. E je ungedeedy ciyega'ñ y'ung;

je ung'anäg mibidäga'ñ je ytaj yteedy etz yaj'öcip ajcxy. ²² Tüg'óciy je jäy ajcxy ca' ajcxy xy'ix'anipy xychoga' nipy miid iich nxiñ ycixpi. E pin xymibijcpich amumdügjot ixti mabaad y'ögy, yi' ajcxy y'alma tzögipy. ²³ E co anajty miich ajcxy jäy xy'ixhuidity xypahuidity ma tüg cajp, nicxcix ma huingbi cajp. Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co ca'ni anajty mgapxhuäcxtäy ayuc tiy'ajt ma tüg'óciy je Israelcajp co nhuimbidiyich, iich, je jäy huidibi tzoön tzajpjoty.

²⁴ Tüg yaj'ixpijcpí jac nigi mij'ajtin miidity ca'ydi je huidi ixpijcp, e tüg huindzin jac nigi mij'ajtin miidity ca'ydi je' ytumbi. ²⁵ Jëb jotcuyc idipy je discípulo co jadu'n yajpaadipy jadu'n nej yhuindzin, e je tumbi jotcuyc idipy nej yhuindzin. Pen jäy minamb co iich nmiidich ca'oybi, jac nigi ymina'na'ñ co miich ajcxy miidity.

Pin jëbi yajtzigi'y

²⁶ Ca' ajcxy mdzigi'y yi jäy ajcxy. Ca' ji ni ti yüch ity nicx ycaniguëxigy; nañ ni ti ji ycajatuñ ayüch ameech nicx ycajajnejhu'y. ²⁷ Huidi iich miich ajcxy ayüch nyajnimaayb, capxpizimgix miich yi' mayjäyjoty, e huidi ajcxy midooyb ameech, capxpizimgix miich yi' mic ma tüg cögop. ²⁸ Ca' ajcxy mdzigi'huip je jäy huidib ninicx yaj'öcp etz ca' huaad yi' ajcxy yaj'ögy je alma. Yi' miich ajcxy mdzigi'yixy je Dios huidib pidacp je alma etz je ninicx mijjñjoty.

²⁹ ¿Nej ca' jäy ajcxy toogy metz pi'cjoon miid tügpi pi'cmeeni? Per ca' ni tüg huaad ycäy naaxhuiñ, pen ca' tzocy je mDios Teedy huidi jiiby tzajpjoty. ³⁰ Miich ajcxy mgöhuay ac michoy yi'. ³¹ Paady miich ajcxy ca' mdzigi'huipy, jac nigi miich ajcxy mdzoubaady ca'ydi je joon.

Pinjaty ca'p midzöydu'ñ Jesucristo mayjäyjoty

³² Yi jäy ajcxy huidi xymibijcpich etz xyñidiy'ajtyich ma jäy yhuinduu, nañ jadu'n ñich yi' nidiy'ajtyich ma ñich nDeedy huidibi jiiby tzajpjoty. ³³ Per je jäy ajcxy huidi ñich xycoyützpich ma mayjäy ajcxy yhuinduu, nañ jadu'n yi' ngoyützip ma ñich nDeedy yhuinduu huidibi jiiby tzajpjoty.

Miid Jesús ycixpi yjiiity naymidzip'adii

³⁴ Ca' miich ajcxy mhuinmay co ñich ya ti nmiñich miid co nmöhuaangixy jotcuyc'ajtin ya naaxhuiñ. ³⁵ ñich ti nmiñich co nyajtziptunipyich jäy miid yteedy; töxyjäy miid ytaj etz xecy miid yxecy. ³⁶ E jadu'n miich ajcxy mdzip'adiiyb mgi'mjuugy mgi'mmigüg.

³⁷ Yi jäy ajcxy huidibi tzojcp ytaj yteedy jac nigi ca'ydi ñich, ca' yi' ypaadyii co njäy'adiiybich; e pin ymang o ñix tzojcp nigi ca'ydi ñich, ca' ypadyii co njäy'adiiybich; ³⁸ e pin ca' yci'mdzojcin y'ijxmajtztäy etz ca' ñaybidägyii ycixjot huinijot ma ñich, ca' mihuaadity nicx njäy'adiiybich. ³⁹ Pin yjugy'ajtin najtztzogiiyb, yajtigoyipy yi'; e pin yjugy'ajtin tigooyb miid ñich ycixpi, ypaadipy jugy'ajtin huinixii tzajpjoty.

Premio nganar'ajtin

⁴⁰ Pin miich ajcxy xycöbijcp, ñich yi' anajty xycöbijcp; e pin ñich anajty xycöbijcp, nañ ycöbijcpsy anajty je huidibi ñich ti xyquejxyich ya naaxhuiñ. ⁴¹ Je huidibi cöbijcp je jäy huidibi Dios y'ayuc capxhuacxip, je' co yi' ymiñ miid Dios ycixpi, yi' jadu'mbi je oy'ajtin ypaadipy. Nañ jadu'n je huidi cöbijcp je oybi jäy miid co oy yjäyity, yi' jadu'mbi oy'ajtin ypaadipy. ⁴² Je huidi yaj'ucp tüg vaso nii ma huenyimpinjäy miid co xymibicyich, janch ñich miich nimaagyixy, ypaadipy oy'ajtin.

11

Juan je Bautista yquexyöybi

¹ E co Jesús anajty ti najtzcapxiydäy je tiyy'ajt ma je nimajmetzpi ydiscípulos ajcxy, chi Jesús ñicxy yaj'ixpijcp etz ayuccapxhuäcxp majaty cajp huinduy agonbi.

² E Juan je Bautista hue' je' anajty yajpaady pujxtigoty. E co nejhuüy tijaty mijhuinma'ñ anajty Jesús ytumyb, chi quejxy metz je' ydiscípulos ajcxy ma Jesús yajpaady. ³ Chi Juan ydiscípulos ajcxy y'amidooy Jesús:

—¿Nej miich je' je Cristo huídibi anajty minamb o jëbi ñich ajcxy huingbi n'ahuijxcixy?

⁴ Chi Jesús y'adzooy:

—Ñicxcix miich ajcxy nimaaygix yi Juan, je Bautista, tijaty miich ajcxy m'ixpy mmidooyb co ndumybich. ⁵ Miich ajcxy yajmiidmiydäg je Juan, jadu'n nej je huintzpi nyajhuindicxigiyich; je cïmät tecymät nyajtzoocypich; je huídibi jibic nibützpa'm ymiid nyajtzoocpyich; je' ajcxy huídibi cönat nyajmidohuïcpyich; je öcpi ajcxy nya-jjugypijcypich; etz je ayoobtjic, je huídibi yung naxy yjothuinma'ñ nyajmiidmiydacypich Dios y'ayuc. ⁶ Jotcujc yi' ajcxy pinjaty xymibijcypich amumdügjot etz ca' ni nej yjotmetzci' miid ñich.

⁷ Co Juan je Bautista ydiscípulos ajcxy ñicxni, chi Jesús ytiigiyy nimiydaccoty Juan je Bautista ytung ma je mayjäy, chi yminañ:

—¿Ti miich ajcxy oy m'ixy jim mijtigïduum? ¿Tüg nähuaax huídibi poj xijpi? ⁸ ¿Ti ajcxy oy m'ixy? ¿Ti oy m'ixy, tüg jäy huídibi ooy y'oyxöxyity? ⁹ ¿Ti miich ajcxy oy m'ixy? ¿Nej ti m'ixy tüg Dios y'ayucnajtzcaxiyybi? Janch co ti m'ijxcixy tüg jäy jac mij ca'ydi tüg Dios y'ayucnajtzcaxiyybi. ¹⁰ Je' jada je jäy huídibi Dios nigapxy ma ñecy co Dios jadu'n yminañ:

Cham nguexyich ñich nguexyöyp jayijp ma miich. Je' yaj'oyihuij je jäy yjot yhuinma'ñ miid ñich ycixpi, tim jadu'n nipaady nej jihuüy jäy tü'aa yaj'oyiy co rey ymiina'ñ.

¹¹ Co yi jäy ajcxy huidibi ti chinaaygixy ixti chambaad ni pin ti ca' yajpaady mij jadu'n nej Juan je Bautista; per pinjaty ñich xymibijcp, yi' jac mij naxam ma Dios y'ane'my ca'ydi Juan.

¹² Maabi Juan je Bautista ytundigiy, ixti chamni janch mayjäy amumdügjot ñejhuühua'ñ Dios y'ayuc, je' co ajcxy ytigihua'ñ ma Dios y'ane'my. ¹³ Tüg'óciy ajcxy je Dios y'ayucnajtzcaxhiybi etz Moisés ycötujcin ñigapxy ajcxy je ané'min ixti cooni Juan oy ymiñ. ¹⁴ Pen miich ajcxy mibijcpy Moisés ycötujcin etz Dios y'ayucnajtzcaxhiybi ajcxy, Juan je Bautista je' je' je Elías huidibi anajty minamb. ¹⁵ Pinjaty mido'n miid huen mido'mbigipy ñich n'ayuc.

¹⁶ Jesús yjacminañ:

—¿Pin miid n'ocyajtügihuiyich yi jäy huidi ajcxy cham tzinaayb? Tim jadu'n yi' ajcxy nej pi'ctijc huidibi ajcxy iyiiyb ma mayjäy yjuygixy ytooccixy, miyaaxcixy midinaaygixy ymüggtijc: ¹⁷ “Ti njayajxüxyich flauta e ni ca' ti m'ejtcixy; ti ñich ajcxy öcpi njahuinyäxich, e miich ajcxy ca' ti myäxy.” ¹⁸ Chi Juan, je Bautista, anajty miiñ, e je' ca' yca y'ügy. E miich ajcxy minaangixy co Juan ca'oybi ymiidity. Jada pi'c'anäctijc nipaady nej miich ajcxy. ¹⁹ Chi ñich je' je jäy huidibi tzoon tzajpjoty nmiñich, e caaybich uucpich, e miich ajcxy minaangixy: “Ijxcix, cha tüg yëydijc, janch cax janch vino'ucp huidibi migüg'ajtpy yajcuejtpidijc etz pocyjäydijc.” Je Dios tiy'ajt ji je' ñiguëxigy.

Je caxp huidibi ca' ycapxymidoogixy

²⁰ Chi Jesús ojcoty je maygajpjäy ma anajty may mijhuinma'ñ ti tuñ, com je mayjäy ca' anajty yjothuimbidaangixy ma Dios. Chi Jesús yminañ:

²¹ —¡Ay miich ayoob ajcxy huidibi tzinaayb jim Corazín! ¡Ay miich ayoob ajcxy huidibi tzinaayb jim Betsaida! Co ixypy iich ti nduñich jecy'ajty je mijhuinma'ñ mijtzög'ajtin ma je Tiro etz Sidón cajp, jadu'n nej iich ti nduñich ma miich ajcxy, ti ixypy je Tiro jäy etz Sidón jäy nijothuimbijtcixy etz iñaaygixy sacco nijen nicuyjam ixuyjam, je' je tiy'ajt co ooy ytajcixy ymaygixy miid ypocy ycixpi. ²² Paady miich ajcxy yam nimaaygixy. Co anajty Dios tiyduna'ñ je naaxhuiñybi jäy, huin'it miich ajcxy Dios xychaachtuna'ñ jac nigí, ca'ydi je jäy ajcxy huidibi jecy'ajty tzinay jim Tiro etz Sidón.

²³ Miich ajcxy, Capernaum jäy, mnaybidáacigixy jadu'n nej jihuüy mdigihuaangixy jiiby tzajpjoty. Per ca' yjadu'nity. Mdigihuam miich ajcxy ayoodactuuby. Ayo'n tzaachypi mbadaangixy. Co ixypy iich ti nduñich jecy'ajty je mijhuinma'ñ mij tzög'ajtin ma Sodoma cajp, jadu'n nej ti nduñich ma miich ajcxy mgajp, chambaad ixypy ity yi jadu'mbi cajp, ca' ixypy Dios cayajtigooy. ²⁴ Paady iich miich yam nimaaygixy. Co anajty Dios tiyduna'ñ je naaxhuiñyjäy, huin'it miich ajcxy myajtzaachtuna'ñ jac nigí, ca'ydi je jäy huidibi jecy'ajty tzinay ma Sodoma ñaaxjot.

Mingixy ma iich e mbóocxcixipy

²⁵ Chi Jesús ytigiiy Dios miijctzooyb, yminañ:

—Dios Teedy, iich miich n'iihaatpich ngapxpaatpich. Miich miid je mij cötujcin jiiby tzajpjoty etz ya naaxhuiñ. Com miich ti mnajtzcapxy yi m'ixpijcin ma je ayoohtijc huidibi tzinaayb jotxeemy, e ti myüch yi m'ixpijcin ma yi

ixpicytjic cohuinma'ñydijc. ²⁶ Jadu'n, Tat, ti mduñ, com jadu'n miich ti mdzocy ti mjäygidägy.

²⁷ Jesús yjacminañ:

—İich nDeedy ti xyajc'idigiydäyich tüg'óciy mic'ajt oy'ajt. Ni pin ca' ijxcapy pin je' y'ung, jëyi nDeedyich tügpajc. Ni pin ca' ijxcapy pin je' nDeedy'ájtpyich, jëyi İich, je Dios y'ung tügpajc, etz jacjadyii huidibi İich, je Dios y'ung, nyajniguëxigamyich. ²⁸ Min ma İich nidüg'óciy miich ajcxy huidijaty taj mayb myajpatp ma mjot mhuinma'ñ, İich miich ajcxy nmöhuamyb jotcujc'ajtin. ²⁹ Cöbic miich ajcxy İich n'ane'min İich ngötujcin, jadu'n nej huaj yuub ajcxy cöbicy ycögi'. İjxpıc ajcxy İich ndiy'ajt etz cuydun İich n'ayuc, com İich nmıidıch mecxtujcin etz ca' İich amıj agıx nayjıhuıyıjıch. ³⁰ Ca' İich n'ane'min ymicity, e İich ndung ca' nimıjaajıty.

12

Je discı́pulos ajcxy moc cojc yajmujcp pocxxııduum

¹ Chi tüg xıı Jesús yhuıdity mııd ymıgügtıjic ma tüg camjot. E hue' anajty sábadı xıı, je pıocxın xıı. Chi Jesús ydiscı́pulos ajcxy oy anajty yubögyii. Chi ajcxy ytıgııy trıgo tıım nıxajtzııtp etz yjııcxy ajcxy je ypajc. ² E co je farıseos ajcxy ijxy nej Jesús ydiscı́pulos ajcxy y'ıdıtzcııxy, chi ajcxy nıııay Jesús:

—Oc'ix nej miich mdiscı́pulos ajcxy y'ıdıch. Hue' ajcxy tumyb huidibi ca' huaad ma sábadı xıı yajtuñ.

³ Per Jesús mınañ:

—¿Nej ca' miich ajcxy mgapxyñı ma Dios ñecy, jadu'n nej David etz ymıgügtıjic ajcxy ıdıch jecy'ajty co yuböcotı? ⁴ Pues yı' ajcxy tıgııy ma Dios ytıjic. Chi cay ajcxy je tzajcaagy huidibi anajty jäy ajcxy tı yajhuındızıgıy Dios. Je' je tzajcaagy huidibi teedy ajcxy anajty paatıp cayıpy.

⁵ ¿Nej ca' miich ajcxy ti mgapxyñi Moisés ycötujcin necy co je teedy ajcxy jëbi ytuñ ma Dios ytijc sábado xii, e ca' nan tundigooyb je' ajcxy?

⁶ Hich miich ajcxy nimaaygixyp, jac nigí mij cötújcín nmíididyich, ca'ydi je cötujcin huidibi je teedy ajcxy yajtuñ ma Dios ytijc. ⁷ Pen miich ajcxy ti mhuinjihuüy nej yhuimbizimy jada Dios y'ayuc, co Dios jadu'n ymínañ: “hich ndzojcpy co miich ajcxy miid'idipy pa'ayo'n ca'ydi co ajcxy myegipy huindzigí'ñ.” Pen miich ajcxy ti mhuinjihuüy jada ayuc, ca' ixypy mbocy'ixy ma hich nmigügtijc huidibi ca' ma ti ytundigooy. ⁸ Hich, je jáy huidibi tzoon tzajpjoty, nmíidich ane'mín, jaydëbi nimäyich je jáy ajcxy ti jëbi tungixy sábado xii.

Je yëydijc huidibi anajty ycítidzip

⁹ Chi Jesús choñ jim, ñicxy ma je judíojäy ñaymujctac.

¹⁰ E jiiby ma je naymujctac anajty tüg yëydijc huidibi ycítitz. Je fariseo ajcxy xihuamyb Jesús, paady ajcxy y'amidooy, ymínañ:

—¿Nej jëbi tüg pa'mjäy chögy sábado xiiji?

¹¹ Chi Jesús y'adzooy:

—Pen ya ma miich ajcxy ji tüg jáy huidibi cöbixy yjutcögäy sábado xii, ¿nej ca' je' ñicxy yajpidzimy mic'amy? ¹² Nigí tzobaatp tüg yëydijc ca'ydi tüg cöbixy, paady Moisés ycötujcin ca' capx'aducy co tüg oy'ajtin nduunim sábado xii, je pooxín xii.

¹³ Chi Jesús nimay je yëydijc:

—Xajtiu yi mgi'.

¹⁴ Co xajtiy yci', chi choocy, e hui'my quipxyjaty miid je yci' oybi. Chi je fariseos ajcxy yjotmätcoty, yhuinma'ñ ixtaaygixy ajcxy nej huaad Jesús ocyaj'o'ccixy.

Tüg ayucnajtzcaxiiyin miid Jesús ycixpi

¹⁵ E co Jesús nejhuiy nej yi' ajcxy yhuinma'ñ miidity, chi jim choñ. E ooy mayjäy ypanicxi Jesús, Jesús yajt-zoocpy anajty tüg'óciy pinjaty pa'm miid. ¹⁶ Jesús ane'my je pa'mjäy ajcxy co ca' huaad nigapxy nimiydägy co yi' je' je Cristo. ¹⁷ Jadu'n Jesús ane'my je pa'mjäy jigix ycixipy yca'pxipy je ayuc huídibi je profeta Isaías yjaay jecy'ajty, co Dios jadu'n yminañ:

¹⁸ Jada je' iich ndumbi huídi ti nhuin'ixyich. Yi' iich ooy ndzocyich njihuíyich etz ooy njotcujcich miid yi'. Iich yi' nmöhuamybich iich njihuí'ñ mic'ajt. Yi' capxhuäcxip iich n'ayuc jadu'n nej ndzaachytuna'ñich naaxhuiñyjäy ajcxy miid ajcxy ypocy ycixpi.

¹⁹ Yi' ni ymigügtijc ca' oja'ñ, ni ycayäxa'ñ, ni ycatinähua'ñ, ni pin ca' midoohuípy ma cajp cujc.

²⁰ Ca' yi' tzaachytuna'ñ ayoobitijc etz huídibi ayo'ndumb ijtp. Etz nañ ni ca' yajtigoya'ñ huídibi ayoobitijc yco'ögy'ungdijc yjijp'ijxpy. Jadu'n nej jäy caya-jhuindigoy tzajcapy huídi huiidyip etz ni cayajp'ich je mecha huídibi uuxy uuxy tücxp. Ixti mabaad anajty yajcopicy y'ane'min tudägypi.

²¹ E yi' mayjäy ooy yjijp'ixa'ñyii.

Xigixy Jesús co miidity mujcu' ymic'ajt

²² Chi miid miñ ajcxy ma Jesús tüg jäy huídibi huintzip etz uum. Je' anajty miid ca'oybi. Chi Jesús yajtzoogy, e chi y'ijxgy etz ycapxgy. ²³ Co Jesús jadu'n tuñ, chi je mayjäy ytiigiyy huinmay'ahuídiyt, chi ajcxy yminañ:

—¿Nej jada je', je David y'ap y'oc huídibi rey'adam?

²⁴ Per co je fariseos ajcxy nejhuiy nej je jäy huinmay, chi ajcxy yminañ:

—Jadaabi yéydijc yajpidzimy ca'oybi miid je mujcu' huindzin ymic'ajt (ca' yi' yjéjity je Cristo).

²⁵ Per Jesús ñejhuiyb anajty ti je fariseos ajcxy yhuinmaayb, chi yminañ:

—Pen tügpicy tungmiidpi icyipy ñaybijc-huäcxigixy, etz ñaymidziptzóonigixy icyipy ac jëyi, pues cixipy yi' ajcxy y'ane'min. Pen tüg cajp o tügpicy jugymigüg icyipy ñaybijc-huäcxigixy, pues ca' ajcxy y'idaangixy tügmucy. ²⁶ Pen Satanás, je ca'oybi huindzin, yajpidzimy icyipy ca'oybi ma je jäy ajcxy, chi ci'm icyipy je ca'oybi ti ñaybijc-huäcxigixy, e je Satanás ymic'ajt ca' y'ida'ñ. ²⁷ Miich ajcxy minamb co iich nyajpidzimyich ca'oybi miid je ca'oybi huindzin, je Beelzebú ymic'ajt. Pen tiy'ajt jadu'n nej miich ajcxy mina'ñ, je jäy ajcxy huidibi xymijnicxpejt miich ajcxy, ¿nej yi' ajcxy paady mic'ajt ma je mujcu' co ajcxy yajpidzimy ca'oybi ma je pa'm jäy? Pues ca', paady yi' ajcxy tiy'ajt yejcp co miich ajcxy ti mgapxtigoy co yminaangixy co iich nyajpidzimyich ca'oybi miid Satanás ymic'ajt. ²⁸ Per iich nyajpidzimyich ca'oybi ma pa'mjäy miid Dios yjihui'ñ ymic'ajt. Paady miich ajcxy ñejhuiyb co ti ymiñ jyäty je Dios y'ane'min ma miich ajcxy.

²⁹ (Dios ycötujcin jac mic ca'ydi je ca'oybi ycötujcin, paady jëbi nyajpidzimyich ca'oybi.) ¿Nej jëbi tüg jäy ytiigiyy ma tüg micpi jäy ytijc etz pigaani tijaty yi' ymiid, pen ca' jayijp yci' ytecy xojtzity? Pues ca'. Cooni jayijp yci' ytecy xojtzity, huin'it jëb pijcip tijaty ymiid. ³⁰ Pinjaty ca' xymijnicxpetyich, xymidzipich yi'. Pinjaty ca' tuñ miid iich co jäy nyaj'ixpicyich, hue' je' ajcxy jäy yajhuinma'nydigooyb.

³¹ Janch iich miich ajcxy nimäy co Dios jëbi huinmecxip tüg'óciy pocy huidibi jäy ytungixp etz tüg'óciy jibicpi huidibi jäy ycapxcixp. Jëyi janchtiy co pinjaty capxtigooyb miid je Espíritu Santo, je Dios yjihui'ñ ymic'ajt, ca' Dios huinmecxip nimina. ³² Pinjaty jibic

xyñigapxpich xyñimiydacrìch, je' huinmecxam. Per je huidibi jìbic ñigapxpy je Espíritu Santo, je' ca' huinmecxa'ñ ni jadachambi tiempo, etz ni camina xii.

Yi quipy yi' ytiim yi' miid yaj'ijxcapy

³³ Pen miich ajcxy mnejhuñhuamy je quipy pen oy quipy, o pen ca', jèbi mnejhuñhuipy co je quipy nicxy ytiim'aty. Pen oy je ytiim, miich mina'nìp co oy je quipy. E pen ca' oy ytiim'aty, huin'it miich ajcxy mina'nìp co ca' y'oyity je quipy. ³⁴ Jìbic jây miich ajcxy, jadu'n nipaady nej jihuiy ahua'n iyujc xy'ung'ajtp. Pen miich ajcxy jìbic jây'ajtp, ¿nej jèbi miich ajcxy oybi ayuc mgapxipy? Jadu'n nej jây ajcxy yjot yhuinma'ñ miidity, ac tim jadu'n ajcxy ycapxy. ³⁵ Je jây huidibi oy ayuc ycapxpy, ymiid oyjot oyhuinma'ñ paady oy ayuc capxy. Je jây huidibi jìbic ayuc capxp, ymiid jìbic jot jìbic huinma'ñ, paady jìbic ayuc capxy. ³⁶ ìich miich ajcxy nimay co anajty paady je xii je tiempo mina Dios tiyduna'ñ je naaxhuiñyây, huin'it ajcxy y'adzohuipy miid huen tim huidibi ayuc huidibi anajty ajcxy ti mgapxy. ³⁷ Com nejjaty miich anajty ajcxy ti mgapxy je m'ayuc jadu'n miich ajcxy Dios xytiydunip. Com miid yi' mgi'm ayuc yi' miid m'oybidzimipy mhuaätzpidzimipy. E nañ jadu'n miid yi' mgi'm ayuc yi' miid mbocycãhuipy.

Jìbicjäydijc ajcxy pijctzoogixy tüg ijxpejt mijhuinma'ñybi

³⁸ Chi nijjity fariseos ajcxy etz escribas ajcxy Jesús nimayi:

—Huindzin, n'ixamy ìich ajcxy miich tüg m'ijxpejt.

³⁹ Chi Jesús y'adzooy:

—Yi jìbic jäydijc ajcxy etz ajcxy huidibi ca' mibiga'ñ Dios ypijctzooyb tüg ijxpejt huidibi tzomb tzajpjoty. Per Dios ca' yega'ñ jadüg ijxpejt. Ti Dios yecy tüg ijxpejt

ma Jonás. ⁴⁰ Com jadu'n nej Jonás jecy'ajty ijxpejt yejcy co y'ijty tugiig xii tugiig tzuum mejjoty ma acx ymoxac, nañ tim jadu'n iich, je jäy huidibi tzoon tzajpjoty, nyegamy ijxpejt jadachambi tiempo co n'idipyich tugiig xiiim etz tugiig tzuum naaxjoty. ⁴¹ Je mayjäy huidibi anajty tzinaayb ma Nínive cajp, ti jothuimbijtcixy etz ti ixmach ajcxy huidijaty jibicpi ajcxy ytumyb co Jonás capxhuäcxy Dios y'ayuc ma yí' ajcxy. Cha iich ngapxhuäcxyich Dios y'ayuc ma miich ajcxy, etz jac nigí cõtujcin nmiididyich, ca'ydi Jonás; e ca' miich ajcxy mjothuimbity. Paady co anajty Dios tiyduna'ñ je naaxhuiñyjäy, je Nínive jäy miich ajcxy xyajpocycähuam. ⁴² Nañ jadu'n je töxyjäy reina huidibi tzinay jecy'ajty ma madza'cruudz ypidzimy, yí' je' xidähuam je jäy ajcxy huidibi tzinaayb jadachambi tiempo, etz yajpocycähuiib ajcxy. Je reina tzoon jiguëgy nicxy co amido'ida'ñ je rey Salomón ma capxhuäcxi Dios y'ayuc. Ji naaxhuiñ jadachambi tüg Dios ytiy'ajtmiidpi jac nigí ymijity, ca'ydi Salomón anajty, e ca' je jäy ajcxy mijpidäga'ñ.

Je jibic espíritu co jadüg'oc yhuimbity

⁴³⁻⁴⁴ Yi jäy ajcxy huidibi cham tzinaayb, quipxyjaty ajcxy miid je ca'oybi. Co je ca'oybi ypidzimy ma je jäy, chi je' nicxy jim mijtigäduum y'ijxtacy. Co ca' paty ypocxtac, huin'it ymina'ñ: “Huimbidaambich ma je jäy yjot yhuinma'ñ ma iich ti n'octzombi.” Co je ca'oybi yjäty ma anajty ti chinäy, chi paty je jäy yjot yhuinma'ñ ooy yhuätzity etz yajxon ypedigity oy oyduñ. ⁴⁵ Chi je ca'oybi nicxy oy yajtzoñ jahuixtujc ca'oybi jac jibicpi ca'ydi je'. Chi ajcxy ytiigiy ma je jäy yjot yhuinma'ñ, e chinay ajcxy jiiy. Huin'it je jäy jac'öctiy oy yjajtni, ca'ydi jadu'n nej anajty jayjip'aty.

Jesús ytaj etz y'uch miguëx ajcxy

⁴⁶ Jesús yaj'ixpijcpy anajty je mayjäy, co oy yja'ty je' ytaj etz y'uch miguëx ajcxy. Hue' ajcxy yhui'my tiba'y. Je' ajcxy anajty ymigapxamy Jesús. ⁴⁷ Chi jäy yajnimay Jesús:

—Yi mdaj etz m'uch miguëx ajcxy, chiiby ajcxy tiba'y, miich xyjamigapxamb.

⁴⁸ Jesús y'adzooy, nimay je jäy huídibi ytaj y'ayuc yajnaxi ma yi':

—¿Pin jäy miich ajcxy mdijy co iich ndaj'adyii etz iich n'uch'adyii nmigüg'adyii?

⁴⁹ Huin'it Jesús nitziihuiiy je' ydiscípulos ajcxy e yminañ:

—Jada iich ndiscípulos ajcxy jadu'n nipaady nej iich ndaj etz iich n'uch miguëx. ⁵⁰ Huen ytimpinity huídibi ytumyb iich nDeedy chojcin, huídibi jiiby tzajpjoty, pues jadu'n yi' ajcxy nipaady nej iich ndaj etz iich n'uch miguëx.

13

Je ayuccapxhuäcxpi y'ijxpejt (niipi ijxpejt)

¹ Je huin'it xii Jesús choñ ma je tijc. Chi ñicxy ma je mejypa' jim oy y'iñay'ihuïy. ² E co mayjäy ooy ñaymujci jim ma anajty Jesús iñay, chi Jesús ytigiy barcojoty. Per tüg'óciy je mayjäy yhui'mday ma mejypa'. ³ Jesús ytigiyy jäy yaj'ixpijcp müid jihuimbit ayuc, yminañ:

—Tüg jäy chooñ trigotim huijp. ⁴ E ma anajty jim ytiimhuijy, huin'it je ytiim oy naagity ycäy ma tü'aa. Chi jada' je joon ajcxy oy ymiñ etz ypiihuïgy je tiim. ⁵ Nijëjity ytiim ycäy ma tzaanïcx ma anajty hueeni naax. Jada tiim tzojc ymujxy. ⁶ Com hueeni anajty je naax ma je tzaanïcx, chi co oy xii'an ypadyii, chi ytiitztay, com ca' anajty je ytictz yeegity. ⁷ Nijëjity tiim oy ycäy ma ujtz'aayjot ma apyjot, e ujtz'öctay je trigo mang. ⁸ Per je tiim huídibi ca'u ma oy ñaax, je' yon yajxon e tiim'ajt may'amy; tüg

ypi'cpajc iipxmajc oy yco'ity, jadüg pi'cpajc tugì'px oy yco'ity, jadüg pi'cpajc migo'px oy yco'ity. ⁹ Pinjaty mido'n miid huen mido'mbicy jada ayuc.

Ti ycixpi je ijxpejt

¹⁰ Chi je' ydiscípulos ajcxy nimijhua'cy Jesús, chi ajcxy yajtiy:

—¿Na'amy co myajtuñ jihuimbit ayuc co myaj'ixpicy je mayjáy?

¹¹ Chi Jesús y'adzooy, yminañ:

—Miich ajcxy jaydëb mnejhuñhuipy huidibi Dios ñigapxyp ñimiydacpy coyüch'amy ma y'ane'min. Jacjadyii jäy ca' ajcxy huinjihuñhuipy. ¹² Pinjaty ymiid yajmöhuip ñigi, pinjaty hueen miid yajpigipy ñigi, oy ixypy hueen jadim miidity. ¹³ Paady jihuimbit'amy nyajnimaaayich; jaydëbi pinjaty ijxcixy, ñipaty nejihuñy ca' ti ijxcixy; etz co ajcxy midoogixy, ca' ajcxy huinjihuñy, ñipaty nejihuñy ca' ti midoogixy. ¹⁴ Jadayaabi ytunyii yjadyii jadu'n nej je profeta Isaías jaaybejty yajhui'my ma jadu'n yminañ:

Miich ajcxy midohuamy, per ca' mhujnhuñhuangixy. Miich ajcxy m'ixamy, nañ ca' mhujnhuñhuaangixy huidibi ti m'ijxcixy.

¹⁵ Com jadayaabi jäy ooy ajcxy yjot yhuinma'ñ ti y'ahuimbity juuñ. Nej ajcxy yjamidooy, ca' ajcxy ymidohui'mgixy. Nej ajcxy ja'ixy, ca' y'ijxhui'mgixy. Nej ajcxy yjahujnhuñhuangixy, per ca' yhuinjihuñy ma yjot yhuinma'ñ. Yi' ajcxy ca' yjothuimbidaangixy ma ñich, jaydëb nyañndzögibich ajcxy.

¹⁶ Per jotcujc miich ajcxy, co miich ajcxy ijxhui'my miid mhuiin huidibi ndumybich, e mmido'mbicy ajcxy ñich n'ayuc. ¹⁷ Janch tiy'ajt jadu'n nej ñich miich ñimaaaygixy. Janch tiy'ajt co may profetas ajcxy etz tudägy jäy ajcxy

huidibi tzinaayb jecy'ajty, ooy ajcxy ja'ixañ huidibi miich ajcxy m'ijxyp cham, per ca' ajcxy ixu. E ooy ajcxy jamidohuañ je ayuc huidibi miich ajcxy midooyb cham, per ca' ajcxy midoy.

Jesús najtzcapxïy je ijxpejt ma je niipi

¹⁸ Amido'it miich ajcxy, jadu'n nej yhuimbizimiy jada jihuimbit ayuc maabi je tiim huijpi. ¹⁹ Je jäy ajcxy huidibi amido'ijtp Dios y'ayuc, e mic'amy je ca'oybi yajpidzimiy Dios y'ayuc ma ajcxy yjot yhuinma'ñ, jadu'n ajcxy nipaady nej trigo tiim huidibi cäb tüguc, e je joon ajcxy mic'amy ypiimujctay. ²⁰⁻²¹ Je jäy ajcxy huidibi amido'ijtp Dios y'ayuc janch jotcujc, per co agapxiyb paady, co tzaachypi minaxy yajnaxy miid Dios y'ayuc ycixpi, chi mic'amy ajcxy ixmajtzn Dios y'ayuc, jadu'n ajcxy nej je trigotiim huidibi ti ycäy ma tzaanïcx, huidibi ca' oy ytictz miidity. ²² Je jäy ajcxy huidibi amido'ijtp Dios y'ayuc, e co ñicxni, chi jäydgoooyñi Dios y'ayuc miid jotcujc'ajtin tzinaayin, comeeñ'ajtin etz adzojcin. Jadu'n ajcxy nipaady nej trigotiim huidibi ti ycäy ujtzjoty, e ca' ytiim'aty miid co oy y'ujtz'ögy. ²³ Je jäy ajcxy huidibi amido'ijtp etz cöbijcp yajxon Dios y'ayuc amumdügjot etz Dios y'ayuc ytumyb ma ajcxy yjot yhuinma'ñ, jadu'n ajcxy nipaady nej je tiim huidibi ti ycäy ma oy ñaax etz ti ytiim'aty may'amy. Tüg pi'cpajc iipx majc oy yco'ity, etz jadüg pi'cpajc tugi'px oy yco'ity, etz jadüg pi'cpajc migo'px oy yco'ity.

Je ijxpejt co je jibic ujtz ymuxy ma je trigo cam

²⁴ Chi Jesús yaj'ixpijcy jadüg jihuimbit ayuc, yminañ:

—Je Dios y'ane'min jadu'n nipaady nej tüg yëdyjc huidibi trigo tiim huijp ma je' ycam. ²⁵ Per co ajcxy yma'öctay nidüg'óciy je cogam, chi ytiigiyy tüg ymidzip ma je ycamjot. Chi je midzip jibic ujtz tiim oy huijy ma

je trigo cam. Chi ñicxñi. ²⁶ E co je trigo oy yooñ, chi ypijy. Nañ jadu'n je jibic ujtz oy yooñ. ²⁷ Chi je ytumbidijc oy yhuindzin yajnimay: “Huindzin, ¿nej ca' ti mnipy ac trigotim? ¿Nej co jim nañ jadu'n jibic ujtz yajpaady?” ²⁸ Chi je cogam yminañ: “Huen jada' nmidzipich jadu'n ti y'idich.” Chi je tumbidijc y'amidoohui: “¿Nej mdzojcpy co ich ajcxy nhuijxigibich je jibic ujtzi?” ²⁹ Chi je cogam yminañ: “Ca'. Pen miich ajcxy mhuijxicpy je jibic ujtz, ca' jecyity co m'ahuijxmugipy nañ jadu'n je trigo. ³⁰ Ixmatz, huen je jibic ujtz yeegy tūgmucy miid je trigo, ixti cooni anajty ypidigy je cosecha. Co cosecha paty, huin'it nguexa ñich je ndumbidijc co huen jayijp pujxigy je jibic ujtz etz axotzipy etz nōgipy. E co yajpidictay je jibic ujtz, chi yajpidigipy je trigo e pidagipy ma je tze'x.”

Je ijxpejt ma je mostazapajc

³¹⁻³² Nañ jadu'n Jesús yaj'ixpijcy jadüg jihuimbit ayuc, yminañ:

—Je Dios y'ane'min jadu'n nipaady nej tūg mostazapajc huidibi tūg jāy ñiip ma je' ycam. E je mostaza ytiim je' jac tim mutz ca'ydi ni huidibi ujtz tiim. Per co je mostaza ytiim ymujx etz yoñ, chi y'ahuimbijty jac mij ca'ydi jacjadyi ujtz. E hue' nicxy yjaty janch mij, ixti joon ajcxy oy yqueec miin yqueec xijpy jim, pidägy je ype'ñ ma je mostaza y'aacx.

Je ijxpejt ma je levadura huidibi ca' y'oyity

³³ Nañ jadu'n Jesús yaj'ixpijc jadüg jihuimbit ayuc, yminañ:

—Je Dios y'ane'min jadu'n nipaady nej levadura huidibi tūg töxyjäy ypidacpy miid je harina, jigix je harina oy ypidigy.

Nej anajty Jesús yajtuñ je ijxpejt

³⁴ Tüg'óciy Jesús yaj'ixpijc je mayjäy, jihuimbit'amy yaj'ixpijc, e ni ti ca' jäy yaj'ixpijcy cayajnimäy jihuimbit ayuc. ³⁵ Jadu'n Jesús ytuuñ, jigix yajcuyduñ je ayuc huidibi je profeta Isafas yjaayhui'm jecy'ajty, co jadu'n ymíñañ:

hich ngapxamyich ac tim jihuimbit ayuc. hich nigapx-amybich tijaty huidibi ca' pin nejhuüy, mabaad Dios oga'n yajcojy je naaxhuiñybi.

Jesús capxticxni nej yhuimbidzimy je jibic ujtz ma je trigo cam

³⁶ Chi Jesús capxycijxy miid je mayjäy, chi ñicxy ma tüg tijc. Chi ytigiy tigoty miid je' ydiscípulos ajcxy. Chi Jesús ydiscípulos ajcxy nimijhua'cy Jesús, ymíñañ ajcxy:

—Tun may'ajt hich ajcxy xyajhuinjihuüiyg je jihuimbit ayuc co ti mnigapxy je jibic ujtz ma je trigo cam.

³⁷ Chi Jesús yajnimay:

—hich, je jäy huidibi tzoon tzajpjoty, jadu'n hich nipaady nej je jäy huidibi niip je oybi tiim ma je ycam.

³⁸ Je cam jadu'n nipaady nej tüg'óciy naaxhuiñyjäy. Je oybi tiim jadu'n nipaady nej je jäy ajcxy huidibi cöbijcp Dios y'ane'min. Je jibic ujtz jadu'n nipaady nej je jäy ajcxy huidibi cöbijcy ajcxy je mujcu' y'ane'min. ³⁹ Je jäy huidibi niipy je jibic ujtz, jadu'n yi' nipaady nej je ca'oybi. Je jibic ujtz cosecha, jadu'n nipaady nej je tiempo co anajty je naaxhuiñ ycixy ytigoy. Je ajcxy huidibi yajpidic je cosecha, nipaady nej je ángeles ajcxy. ⁴⁰ Jadu'n nej je jibic ujtz oy yajpuxigiy etz yajpidacy jijnjoty, nañ tim jadu'n nicxy yjaty miid je jäy ajcxy huidibi cöbijcp je mujcu' y'ane'min co anajty je naaxhuiñ cixy ytigoy. ⁴¹ Co anajty je naaxhuiñ ycixy ytigoy, chi hich, je jäy huidibi tzoon tzajpjoty, nguexamyich n'ángeles huen yajmujctäy je jäy huidibi je ymigüg yajtundigooyb, etz yi' huidibi ajcxy

jibic-huinma'ñ tumb. ⁴² Co yajmujctähuipy je jibicjäydijc, chi ajcxy yajpidägipy mijjñnjoty, jiby ajcxy yäxa'ñ etz ytüztmucxy ytüztqueecy miid je ayo'n ycixpi. ⁴³ Per je jäy ajcxy huidibi cuydumb Dios chojcín, idam ajcxy miid Dios Teedy jiby tzajpjoty. Ymii'idamy ajcxy tüg oy'ajti, jadu'n nipaadip nej je xii ytüxcin yjajin. Pen miich ajcxy mido'n miid, mido'mbijc ajcxy iich n'ayuc.

Je y'ijxpejt je meeñ huidii yüchíp

⁴⁴ Je Dios y'ane'min jadu'n nipaady nej meeñ huidibi yüch ijtp ma tüg cam. Per co tüg jäy paady je meeñ, chi mic'amy jadüg'oc yüdz tigach. Chi ooy yxondägy. Chi ñicxy etz tooctäy tüg'óciy huidibi ymiid etz juy je naax.

Je y'ijxpejt je perla huidibi tzoohuip

⁴⁵ Nañ jadu'n Dios y'ane'min jadu'n nipaady nej tüg ajuuyb adoocpi huidibi ijxtaayb tüg oybi perla huidibi tzoobatp. ⁴⁶ E co anajty paady tüg perla huidibi janch tzou, chi ñicxy tooctigoydäy tüg'óciy huidibi ymiid etz juy je perla.

Je acxmadzi'ñ y'ijxpejt

⁴⁷ E nañ jadu'n Dios y'ané'min jadu'n nipaady nej tüg acxmadzi'ñ huidibi jäy miid ycojibiiby mejyjoty. Chi jiby ytigiy huen ytim huidibi acxity. ⁴⁸ E co anajty je acxmadzi'ñ y'uch miid je acx, chi je jäy ajcxy yajpidzimy ma mejypa'áy. Chi iñay ajcxy jim mejypa'áy etz huin'ijxy ajcxy je oyjatypi acx etz pidaaccixy ma ycach. Je acx huidijaty ca' y'oyity, je' ajcxy y'ixjibijp. ⁴⁹ Tim jadu'n nej ti yjaty miid je acx, nañ jadu'n jada'ñ, co anajty ycixy ytigoy je naaxhuiñ. Huin'it je ángeles ajcxy ñicxa'ñ huindu'my naaxhuiñ huin'ixa'ñ je jibic jäydijc e pidäga'ñ ajcxy abicy, nañ jadu'n huin'ixa'ñ je oy jäydijc, e pidäga'ñ ajcxy nañ jadu'n abicy. ⁵⁰ Chi je ángeles ajcxy pidäga'ñ je jibicjäydijc

mij jijnjoty. Jiiby jijnjoty ajcxy yäxa'n̄ ytinähua'n̄ etz ytiitzmucxaangixy ytiitzqueedaangixy miid je ayo'n miid je tzaachypi ycixpi.

Je jäy huidibi jajtp nej oybi etz nej jibicpi yajpidzimity

⁵¹ Chi Jesús y'amidooy ajcxy:

—¿Nej mhujnjihuiyb miich ajcxy tüg'óciy huidibi iich ti ngapxich?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Huindzin, ti nhujnjihuiyb iich ajcxy.

⁵² Chi Jesús ajcxy nimay:

—Nidüg nidüg escriba co ti ixpicytäy tüg'óciy Dios ytiy'ajt y'ane'min huidibi tzajpjoty tsoon, hue' jadu'n nipaady nej tüg codijc comeenybi huidijaty ymiid yjajty nej yajpidzimipy jemybi etz tucpi.

Jesús yajpaady jim Nazaret

⁵³ Co Jesús yaj'ixpijctay jada jihuimbit ayuc, chi chooñ jim. ⁵⁴ Co Jesús chooñ jim, chi ñicxy ma yci'mnaax yci'mgajp. Chi Jesús ytiigiyy ma je judio ñaymujctac, e ytiigiyy yaj'ixpijcp. Chi je mayjäy jiiby ooy jihuiy huinmay nej yi' yaj'ixpicy, yminañ ajcxy:

—¿Ma jada' jada yëydijc ti paady jada ixpijcin? ¿Ma mic'ajt paady co ooy mijhuinma'n̄ tzachtuñ? ⁵⁵ Jadayaabi yëydijc hue' yteedy'ajtpy je tzejtzpi, etz ytaj'ajtpy María. E iich ajcxy n'ix'ajtpyich je y'uch ajcxy; Jacobo, José, Simón, etz Judas. ⁵⁶ Nañ jadu'n ya chinay ma iich ajt je' y'uch ajcxy töxyjäy. ¿Ma oy ti paady jada ixpijcin jada mic'ajtin?

⁵⁷ Paady je maycogajpi ajcxy ca' ytunicuend. Paady Jesús ajcxy nimay:

—Huen ma'amayity tüg'óciy je mayjäy ajcxy ooy yajmij'aty yi jäy ajcxy huidibi najtzcapxiyb Dios

y'ayuc, ca'ydi huidibi y'ayucnajtzcaxxiyb ma yci'mnaax yci'mgajp yci'mjiin yci'mdiyc.

⁵⁸ Ma yci'mnaax yci'mgajp Jesús ca' jaty nej mijhuinma'ñ tunip anajty, miid co je jäy ajcxy ca' mijpidägyii.

14

Juan el Bautista co y'ögy

¹ Je huin'it tiempo Herodes huidibi anajty ane'mb jim Galilea tiy'ajt paty nej Jesús ytuñ. ² E yi' nimay je ymidungmiidpidijc:

—Yijiibi jäy huidibi tzachtumb mijhuinma'ñ, yi' je' je Juan, je Bautista. Juan ti jugypicy jadüg'oc ma anajty ti y'ögy, paady mic'ajt miid jaydeb mijhuinma'ñ tuñ.

³ Herodes ti anajty ni'ane'mdiy co Juan huen yajmach, e yajpidägipy pujxtigoty. Jadu'n Herodes tuñ miid Herodías ycxpi. Je Herodías je' anajty miid jayijp'aty ti ypicy Felipe, je Herodes y'ajch, chi ti ixmajch Felipe, chi ypijcy miid Herodes. ⁴ Juan ti anajty nimäy Herodes co ti ytundigooy co ti picy miid Herodías.

⁵ Je rey Herodes ooy anajty jayaj'öga'ñ yi Juan, per tziigiyb anajty miid je mayjäy. Com je mayjäy ti anajty mibicy ajcxy co Juan hue' anajty tügi Dios tiy'ajt miidpi, tüg profeta. ⁶ Co Herodes yjimijtpejty, chi anajty ñayñixiduñyii, e chi Herodías ñix ñicxy ejtzp ma Herodes yhuinduu. Je rey ooy jäygidacy nej anajty Herodías ñix y'ejch. Paady Herodes Herodías ñix nimay:

⁷ —Dios iich yam ngapxpatpy co nmöhuamyb ti mdimypijctzooyb.

⁸ Chi Herodías nimay je' ñix co huen pijctzoohui je Juan, je Bautista, ycohuajc ma tüg texy. Chi Herodías ñix je rey nimay:

—Ndzojcyřich co miich xymöhuip Juan, je Bautista, ycohuajc ma tüg texy.

⁹⁻¹⁰ Co jadu'n midooy je rey, chi ytiğıy tajp maybi mij cajee. Per co ti anajty Dıos capxpaatni, yminaani mayjāy yhuinduu co ymöhuamyb tijaty ypijctzooyb. Paady ane'my tüg soldado co huen nicxy yajtzoñyii Juan ycohuajc, e möhuipy Herodías ñix. ¹¹ Huin'it je soldado oy je Juan ycohuajc yajminajci jiiby pujxtigoty. Chi moy je töxy'anäg, e je töxy'anäg yejcnajxni ma ytaj.

¹² Huin'it xii je Juan ydiscıpusos ajcxy yja'ty. Chi ajcxy oy yajnaaxtiğıy je Juan ñinıcx. Chi ajcxy oy Jesús yajnimāy.

Jesús yajcay migoox mil jāy

¹³ Co Jesús nejhuıy ti anajty ti ytuñyii ti yjadyii miid Juan, chi ytiğıy ma tüg barco naydüg, e nicxni ma tüg it ma ca' pin chināy. Co je mayjāy nejhuıy co Jesús ti ñicxy, chi ajcxy choday canaag agajp, nicxy ajcxy ma Jesús yajpaady, hue' tecygi'm ajcxy nicxy. ¹⁴ Co Jesús ypidzimy barcojoty, chi ijxy mayjāy. Jesús ooy pa'ayoy je mayjāy, e yajtzoocy je pa'mjāy huidibi anajty ajcxy jim ymiid miin. ¹⁵ Com ti anajty chuu'iiñi, paady je' ydiscıpusos ajcxy nimijhua'cy Jesús, e nimay ajcxy:

—Ti chuu'iiñ, e ca' ya pin china'y, paady capxçıy miid jada mayjāy ajcxy, jaydeb ajcxy nicxy ixtāy ycaayin y'uucin ma yı mutz cajp ajcxy huingonbi.

¹⁶ Chi Jesús yminañ:

—Ca' ycopıcyıty co ajcxy nicxy jıcxıy ixtāy. Miich ajcxy möhuip caayin uucin.

¹⁷ Chi je' ajcxy yminañ:

—Per iich ajcxy jeyı yeeby nmiidıty migoox tzajcaagy etz metz acx.

¹⁸ Chi Jesús yminañ:

—Mimiingix yam'amy.

¹⁹ Chi Jesús nimay je mayjäy co huen ññay'ihuiydaaygixy ma pi'cmiïy'ung ñicx. Huin'it Jesús je migooxpï tzajcaagy conïgy etz je metzpi acx. Chi ypa't'ijxy jiiby tzajpcíxy, e yajnaxxy Dioscojuyipy. Chi tujc-huácxy je tzajcaagy etz moy je' ydiscípulos ajcxy, co huen yajhuácxcixy ma je mayjäy. ²⁰ Nidüg'óciy je mayjäy ajcxy ycaý cüxyi. Co je mayjäy ycaýday, chi je discípulos ajcxy yajmujcy je cayduc jicxtuc, e yaj'ujch ajcxy majmetz cach. ²¹ Migoox mil anajty ajcxy je yëydijctijc huidibi cay uuc. E ca' ajcxy michoy je töxyjäydijc ajcxy etz je y'ung y'anäg ajcxy.

Jesús yöy ñiïhuingíxy

²² Chi Jesús ane'my yi' ydiscípulos ajcxy co huen barco tigíygyxy mic'amy, jigix ñicxipy ajcxy jim mejy ñinaxy. Nami yi' ydiscípulos ajcxy choñ barcojoty, Jesús ycapxycíjxy miid je mayjäy huen ñicxcixni. ²³ Co anajty Jesús ti ycapxycíxy miid je mayjäy, chi ñicxy naydüg ma tüg cögop Dios miïbijctzoobi. Co ycoodziñ Jesús naydüg anajty yajpaady. ²⁴ Co ycoodziñ, mejy cujc anajty je barco cujc ñicxy. E je ñiï ooy anajty ymiïjjetzpety ma je barco, je' co ooy anajty mic yjanchpojy. ²⁵ E co oy ymoñy, huin'it Jesús ymiïhua'cy ma je' ydiscípulos ajcxy, ñicxy adüyöyb mejyhuingíxy. ²⁶ E co je discípulos ajcxy ijxy co Jesús anajty ymiïñ mejyhuingíxy, chi ajcxy ooy ñay'adzigiïyi. Ooy ajcxy yaaxqueecy ymiñañ ajcxy:

—Hue' iïch ajt ijxmaniïyim.

²⁷ Chi Jesús mic'amy ymiïgapxy ajcxy etz nimay:

—Huinmic jotmic naybidáacigixy, iïch yi'. Ca' mdzigiïygixy.

²⁸ Chi oy Pedro Jesús ymiïgapxyii, ñimaayi:

—Huindzin, pen janch miichity, ane'mgich co huen iich miich ninicxip adüyöyip mejyhuingíxy.

²⁹ Chi Jesús Pedro nimay:

—Min.

Huin'it Pedro yminajcy ma je barco etz ñicx ma Jesús adüyöyip mejyhuingíxy. ³⁰ Per co Pedro jihui'ñybicy jadu'n nej anajty ooy mic yjanchpojoy, chi ooy chigiy, chi oy oga'n ytigiiyñi quimbi, chi yaaxqueecy, yminañ:

—¡Huindzin, iich yajtzóocigich!

³¹ Huin'it Jesús oy yci' mimajtzi, chi nimay:

—Miich, janch hueeni mmibijcin. ¿Nej co ca' yajxon xymibicyich?

³² Co Pedro etz Jesús ytigiiy barcojoty, huin'it je mic poj ñajxy. ³³ Huin'it je' ajcxy jiiby barcojoty ycojxtinay'ihuiydaay ma Jesús yhuinduu. Chi yminañ ajcxy:

—Janch tiy'ajt co miich Dios xy'ung'adyii.

Jesús yajtzoctay je pa'mjäy ajcxy jim Genesaret

³⁴ Co ajcxy ymejyñajxtay, chi ajcxy oy ja'ty ma je Genesaret naaxjot. ³⁵ E co je jäy ajcxy nejhuiy co Jesús ti yjäty ma yi' ajcxy naaxjot, chi ajcxy tiy'ajt quejxy ma tüg'óciy cajp etz rancho huinduy agonbi co Jesús yjimity. Chi je mayjäy miid miin tüg'óciy je pa'mjäy ma Jesús. ³⁶ Chi ajcxy cohuaniiy Jesús, pen jeb je pa'mjäy ñidoñyii je yhuit. E tüg'óciy je huidijaty ñidonip je' yhuit, je' ajcxy chooctay y'agidactay.

15

Huidi jäy yaj'ahuimbijty janch jibic

¹ Chi ymiin ma Jesús nijjity fariseo jäy ajcxy, je huindzindijc huidibi tzachpadumb judío ycostumbre. Nañ jadu'n miin nijjity escribas, je huindzindijc huidibi

ajcxy nijaydutp anajty Dios ñecy. Je fariseos etz es-cribas ajcxy ti choongixy anajty jim Jerusalén, chi ajcxy y'amidooy Jesús:

²—¿Na'amy co miich mdiscípulos ajcxy ca' cuydungixy judío ñi'ap costumbre? Yi' ajcxy ycaaygixy y'uuccixy, e ca' jayijp ycïbujcixy, ca' ixpujcixy ixjêtzcixy ypocy.

³Chi Jesús y'adzooy, yajtiïy:

—¿Na'amy co miich ajcxy mgapxycömidodägy Dios? Mdzachcuydungixy mgi'mgostumbre ma yjapadyii mguydungixy ixypy Dios ycötújcïn. ⁴ Com Dios ti y'ane'my ma ycötujcïn: “Yajmij'at mdaj mdeedy, e pinjaty jïbic nigapxy ni'ojïyb ytaj yteedy, ögïpy yï'.” ⁵ Per miich ajcxy minamb co tüg je yëydjic jëbi nimäy ytaj yteedy: “Ca' ñich miich ajcxy nbubeda'ñ, com ti n'ahuanïyich ma Dios tüg'óciy tijaty nmïdich.” ⁶ Chi huen ytimpinity jadu'n minamb, ca' ocpubedaanip ytaj yteedy, e jadu'n miich ajcxy myajtigoy Dios y'ane'mïn com tzachtunaangixy mgi'mgostumbre. ⁷ Miich ajcxy naybidaacip jadu'n nej jïhuïy tudägy jäy, e ca' yjanchity. Janch tiy'ajt jadu'n nej jecyïp Isaías jaaybejty yajhui'my co Dios jadu'n yminañ:

⁸Jadayaabi jäy xyajmij'ajtpich ahuac aguy, per ca' ajcxy xyajmij'atyich cixyjot huinijot.

⁹Naadigi' co ajcxy xyhuin'ïygixyich xyhuinyáaxcixyich. Mnayyaj'ixpïjcigixy ayuc tiy'ajt huïdibi jäy ajcxy ti cojy ti maacxy.

¹⁰Huin'it Jesús huomujctay je mayjäy, yminañ:

—Amïdoo'ijtcixy ñich n'ayuc etz mhuinjïhuïygixip.

¹¹Ca' ji ni ti jïcxy huïdi jäy ypidacpy ma y'ahuac nicxy yajpocycäyïi. Yi' janchtiy je jïbic ayuc huïdibi pidzim ma jäy ajcxy y'ahuac, yi' ajcxy yajpocycähuïb.

¹² Chi ymiiñ ma Jesús je' ydiscípulos ajcxy, chi ajcxy ñimaayi:

—¿Nej miich mnejhuüyb co je fariseos ajcxy ñi-jotma'tpy co ajcxy midoy je ayuc jadu'n nej miich minañ?

¹³ Chi Jesús y'adzooy, yminañ:

—Huen tim huidibi ane'min huidibi ca' Dios ti pidägy, Dios yajtigoyam, tim jadu'n nej jäy ajcxy huijxägy ujtz huidibi ca' y'oy'ujtzity. ¹⁴ Ixmajtzicx yi fariseos etz es-cribas ajcxy. Ca' ajcxy huinjihuüy Dios ytiy'ajt. Jadu'n ajcxy nipaady nej jäy huintzpi, e co tüg huintzpi hui-jtzhuidity jadüg huintzpi, chi nimetz nicxy yjutcögägixy.

¹⁵ Huin'it Pedro nimay Jesús:

—Yajhuinjihuüyg ñich ajcxy jada jihuimbit ayuc.

¹⁶ Chi Jesús yminañ:

—¿Nej miich ajcxy nañ jadu'n ca' mhuinjihuüy jada jihuimbit ayuc? ¹⁷ ¿Nej ca' miich ajcxy mnejhuüy co tüg'óciy huidibi tigüyb ma miich ajcxy m'ahuac, je' nicxp ma miich ajcxy mjot etz ypidzimy ma ajcxy mninïcx? ¹⁸ Per je jäy huidibi jibic capxp, capxp je' je jibic ayuc huidibi ymiid ma yjot yhuinma'ñ. Jada jibic ayuc ya-jpocychimïcp je jäy. ¹⁹ Yi jibicpi huidibi tzomb ma jäy ajcxy yjot yhuinma'ñ, yi' je' jäyyaj'ögñ huinma'ñ, je töxyjäy migapxtigoyñ huinma'ñ, meedzi huinma'ñ, je indägñ huinma'ñ, je piitz capx huinma'ñ. ²⁰ Yijadu'mbi jibic-huinma'ñ yajpocycäb jäy ajcxy ma Dios. Per co jäy ajcxy ycaay y'ügy, ma ca'ni ajcxy pocy ixpujcixy jayijp, ca' je' ypocycäy ajcxy ma Dios.

Tüg töxyjäy huidibi ca' judíojäy miibjc Jesús

²¹ Chi Jesús jim chooñ, nicxy ma je Tiro etz Sidón naaxjot. ²² Jim anajty tüg töxyjäy chinäy. Jada töxyjäy hue' anajty cananeajäy, canan judíojäy. Chi yi' nimiiñ Jesús, chi nimay:

—Huindzin, David y'ap y'oc, pa'ayoogich. Hich nmüidich tüg nñix huidibi ymiid ca'oybi etz oy tzaachypi paady.

²³ Per ca' ni nej Jesús y'adzoohui. Huin'it je' ydiscípulos ajcxy miin ma Jesús, e ycohuanñiy, minañ ajcxy:

—Capxycíx miid jada töxyjäy, com nigo xypayaax xypadinaayim.

²⁴ Chi Jesús yminañ:

—Dios hich ti xyquexyich jëda'ajty ma je israelitasjäy huidibi y'alma tigoyam.

²⁵ Chi je töxyjäy ymiñhua'ci ma Jesús, e ycojxtinay'ihuiy ma je yhuinduu, chi yminañ:

—Huindzin, tun may'ajt pubejtcich.

²⁶ Chi Jesús yminañ:

—Ca' jadu'n y'oyity co n'ixmadzipich je israelitasjäy (Dios yjäy), e nbubedipich miich ajcxy. Co jadu'n ndunipich, jadu'n nipaadip nej jäy ajcxy y'idich co ajcxy pijci je ajcxy y'ung ycaagy, e möy je uc.

²⁷ Huin'it je töxyjäy y'adzooy:

—Janch tity'ajt jadu'n nej miich minañ, per ixti ycaayb je uc je tzajcaagy y'abu'x huidibi cáb ma yhuindzin mesa.

²⁸ Chi Jesús je töxyjäy nimay:

—Janch mij mmibjcin. Hich ndunaamybich jadu'n nej miich mdzocy.

Huin'it hori je töxyjäy nñix choocy.

Jesús yajtzögy mayba'mjäy

²⁹ Chi Jesús jim choon. Chi najxy ma Galilea mejypa'. Chi ypejty ma tüg cögop, jim inñay'ihuiy. ³⁰ E huin'it oy mayjäy miidmiin pa'mjäy huidibi huintz, uum, cümucy tecymucy, etz huen tim huidibi pa'mjäy. Pidacy ajcxy je pa'mjäy ma Jesús yhuinduu, e yi' yajtzoocay. ³¹ E je mayjäy ooy tzachjihuiy tzachhuinmaay ajcxy co anajty je

uumbi ti capxïgy, je huintzpi ti y'ijxïgy, je cïmucpy tecy-mucpyi ti yöyïgy. Chi je mayjäy ytiğiïy iibaady capxpaady Dios, je Dios huïdibi je Israel jäy ymijpidacpy.

Jesús yajcay mïdaax mil jäy

³² Chi Jesús mijhuoy je' ydiscípulos ajcxy, nimay:

—Ooy nba'ayooyich jadayaab jäy ajcxy. Com cujc midugiïg xï ijtcixy ya mïd iïch etz ca' ajcxy mïidity ti ycaayïpy. Ca' nguexhuimbida'ñich ajcxy ayuu ma ytijc, ca' yjetyity yajpa'mgojip ajcxy tü'am.

³³ Chi je' ydiscípulos ajcxy mïnañ:

—¿Per ma n'ocpatim ti jada jäy ajcxy ycaayïpy yjïcxïpy ya ma jada abac it ma ca' pin chinäy? Co ooy mayjäyity.

³⁴ Chi Jesús yajtiïy:

—¿Naag jiïby tzajcaagy miich ajcxy mjacmïidity?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Jëyi huïxtujc tzajcaagy etz hueen acx.

³⁵ Chi Jesús nimay je mayjäy co huen iñay'ihuiydaaygixy naaxcïxy. ³⁶ Chi Jesús conïgy je huïxtujcpi tzajcaagy etz je hueenip acx, e yajnax Dioscojuyip ma Dios. Chi tujc-hua'cx etz moy je' ydiscípulos ajcxy. E yi' ajcxy yajhua'cx je jicxy pïcy ma je mayjäy. ³⁷ Chi je mayjäy nidüg'ócïy ycaay cüxi. Jesús ydiscípulos ajcxy yajpidïgy huïxtujc cach cayduc uuctuc tiïbi anajty yconaxy. ³⁸ E je huïdibi ajcxy cay hue' anajty naybáatigixy nimïdaax mil, abicy je töxyjäydïc etz pi'ctijc ajcxy. ³⁹ Chi Jesús ycapxycïxy mïd je mayjäy huen ajcxy nïxcixyñi ma ytijc. Chi Jesús ytiğiïy barcojoty etz ñicxni ma Magdala naax jot.

16

Je fariseos etz je saduceos ajcxy pijtzoogixy tüg ijxpejt mijhuinma'ñybi

¹ Chi je fariseos etz saduceos y'oy ajcxy icy Jesús. Yi' ajcxy ijxta'n octunaangixy miid Jesús, paady ajcxy pijctzoy co Jesús huen yaj'ixyii ajcxy tüg ijxpejt huidibi tzomb tzajpjoty. ² Chi Jesús y'adzooy je' ajcxy:

—Co miich ajcxy m'ixy tzuu yi tzajp tzaptz, chi miich ajcxy mina'ñ com jabom oy tiempo yajpada'ñ. ³ Per co miich ajcxy m'ixy jopy je tzajp tzaptz etz huimbicy, chi ajcxy mina'ñ co ca' y'oyity yi tiempo. Miich ajcxy ooy mnaybidägyii nejihuüy ooy m'ixpicyity ma Dios ytiy'ajt, e ca' yjanchity. Miich ajcxy jëbi yi tzajp myajcapxy, per ca' mnejhuüyigixy nej yhuimbidzimy yi mijhuinma'ñ ijxpejt huidibi Dios ytumyb ma jadachambi xii tiempo. ⁴ Yi jäy ajcxy huidibi cham tzinaayb, ooy yjibicjäyity ajcxy, ca' ajcxy capxymidoy Dios. Yi' ajcxy chojcpy co nyaj'ixipyich tüg ijxpejt mijhuinma'ñ huidibi tzomb tzajpjoty. Ca' Dios yaj'ixa'ñ ajcxy jadüg mijhuinma'ñ, com miid miich ajcxy jaybetyity je mijhuinma'ñ ijxpejt huidibi Dios ytuun miid Jonás jecy'ajty.

Chi Jesús ixmajch je fariseos etz saduceos ajcxy, chi ñicxni.

Fariseos jäy ajcxy y'ixpijcin

⁵ Co Jesús etz ydiscípulos ajcxy yja'ty ma jadüg niiba', chi je' ajcxy yjäydigoy je tzajcaagy. ⁶ Chi Jesús yminañ:

—Naygüend'ájtigix miid yi fariseos etz saduceos ajcxy, ca' mijpidaaci yi' ajcxy y'ayuc ytiy'ajt, com jadu'n yi' nipaady nej levadura.

⁷ Chi Jesús ydiscípulos ñayñimáayigixy miñ xyipy:

—Paady jadu'n yminañ, je' co ti iich ajt je tzajcaagy njäydigooyim.

⁸ Jesús nejhuüy nej ajcxy nayñimáayigixy miñ xyipy, chi nimay ajcxy:

—¿Na'amy co miich ajcxy minaangixy co ca' ajcxy tzajcaagy miidity? Janch hueeni miich ajcxy mmibijcin.

9 ¿Nej ca'ni miich ajcxy mhujnjihuïyi? ¿Nej ca' mjäymechyii co ñich migoox tzajcaayg nyajhuäcxy etz ni migoox mil je yëydijctijc anajty huidibi ajcxy cay? ¿E ni mga'ajihuïyii ajcxy naag cach cayduc uuctuc ti myajpidigy? 10 ¿E ni mga'ajihuïyii ajcxy co huixtujc tzajcaagy nyajhuäcxyich ma nimidaax mil yëydijc ajcxy huidibi caay etz naag cach cayduc uuctuc myajpidigy ajcxy? 11 ¿Nej co ca' miich ajcxy mhujnjihuïy, co ca' ñich yam nigapxy yi tzajcaagy huidibi miich ajcxy ti mjäydigoy, co ti nyajnimäygyixy je levadura huidibi je fariseos etz saduceos ajcxy ymiid?

12 Huin'it Jesús ydiscípulos ajcxy huinjihuïy co Jesús ca' anajty je' ti yajnimäyiyi ajcxy co huen naygüend'ájtigixy miid tzajcaagy levadura. Hue' janchtiy Jesús yajnimay ajcxy co huen naygüend'ájtigixy miid je fariseos etz saduceos ajcxy y'ixpijcin.

Pedro nidiy'aty co Jesús yi' je' je Cristo

13 Co Jesús yja'ty ma Cesarea Filipo naaxjot, chi Jesús y'amidooy je' ydiscípulos ajcxy:

—¿Nej jäy ajcxy ymina'ñ, pínic ñich?

14 Chi ajcxy ymina'ñ:

—Nijëjity jäy ymina'ñ co miich je' Juan je Bautista. Nijëjity jäy ymina'ñ co miich je' Elías, e nijëjity ymina'ñ co miich je' Jeremías o jadüg profeta (huidibi tzinay jecy'ajty).

15 Chi Jesús yminañ:

—¿E miich ajcxy nej minaangixy, pin ñich?

16 Huin'it Simón Pedro y'adzooy:

—Miich je' je Cristo, je Dios y'ung.

17 Chi Jesús y'adzooy:

—Jotcujc miich Simón, Jonás y'ung, je' co ni pin xy-cayajnimäy jada tiy'ajt, tügpajc je Dios Teedy nDeedyich

huidibi jiiby tzajpjoty, yi' ti xyajnejhuüy jada tiy'ajt. ¹⁸ Hich miich nimaayb co miich mxii'adiiyb Pedro, e hue' yhuimbizimy tzaa (hue' je', je tzaa tija'ñ je ayuc huidibi Simón ycapxy co je Cristo hue' je' anajty Dios), e ma jada tzaa ji ngoja'ñich ich ndzajptijc (hue' yhuimbizimy, ma ich n'ane'min chondäga'ñ), e ni ca' oybi ymic'ajt ycamimadägiy. ¹⁹ Hich miich nmöhuamyb je cötujcin jadu'n nipaady nej tüg ahuaast huidibi miid myaj'ahuädziy Dios y'ayuc ytiy'ajt. Tüg'óciy huidibi miich mgapx'adujcya ya naaxhuiñ, Dios nañ jadu'n capx'adugiya jiiby tzajpjoty, e huidibi miich ya naaxhuiñ ca' capx'aducy, Dios nañ ca' capx'adugiya jiiby tzajpjoty.

²⁰ Huin'it Jesús nimay je' ydiscípulos ajcxy, co ca' huaad ni pin nimäy co yi' je' je Cristo.

Jesús nigapxy je' y'öcin

²¹ Ixti huin'itni Jesús ytiigiya yajnimay je' ydiscípulos ajcxy co nicxamb jim Jerusalén etz co jim ooy y'ayoohua'ñ. Jim Jerusalén je judío mijjädijc, je teedytjic huidibi tungmiidpi, etz yi' escribas ajcxy ooy chaachytuna'ñyii etz yaj'öga'ñyii. Per codugiig xii huin'it yjuygypiga'ñ jadüg'oc. ²² Huin'it Pedro miidnicxy Jesús ahuingujc, e oy oyy, yminañ:

—Huindzin, ca' Dios tzocy nicx jadu'n mjaty. Miid miich ca' jëbi jadu'n mjadipy.

²³ Per Jesús yhuäc-huimbijty, chi nimay Pedro:

—Huinhuäctuatcich Pedro, je mujcu' miich jadu'n xyajcapxp. Ca' nigoo xy'adziyich. Ca' miich mhuinma'ñybidägy nej Dios tzocy. Yi' janchtiy miich mhuinma'ñ'ajtpy nej jäy ajcxy tzocy.

²⁴ Huin'it Jesús je' ydiscípulos ajcxy nimay:

—Pen je pinjaty xypamina'ñich, huen yci'mdzojcin ixmajtztäy etz huen yhuinma'ñypidägy co ayoohuipy

míid íich ycixpi, íxti mabaad y'ögy. ²⁵ Huen pinjäy huidibi ca' ayoohua'ñ míid íich ycixpi, hue' je' yajtigoyamy yi' yjugy'ajtin. Per pinjaty xypanícxpich oy nej ytimyjadípy, hue' je' ypadamyb yjugy'ajtin huidibi ca' ycixípy ytigoyípy nimina. ²⁶ ¿Ti jäygidaacin yi' co tüg jäy y'ocnayyajpadíyib yi meeñ etz mic'ajtin huindu'my ñaaxhuiñybi, e yjugy'ajtin cixípy tigoyípy tücci'y? ¿Jadu'ñyi jébi jäy y'alma yjugy'ajtin occojuyi? Nígi choohuíty jäy ajcxy y'alma yjugy'ajtin, ca'ydi jac ni ti. ²⁷ Íich, je jäy huidibi tzoon tzajpjoty, miinaambích jadüg'oc ya naaxhuiñ míid je ángeles ajcxy etz míid nDeedyích y'oy'ajtin. Huin'it micuejtáhua'ñ tüg'ócíy je jäy nej anajty ti ytuungíxy, pen oy, o ca' y'oyíty. ²⁸ Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygíxy co ji ya naagíty huidibi ca' y'öga'ñ íxti cooni xy'ixípyích jadüg'oc co íich anajty nmíiñ ane'mbi.

17

Co Jesús ñinícx yajtigach

¹ Codudujc xii huin'it Jesús míidnícx Pedro, Jacobo, etz y'uch Juan ma tüg míjcop, ma tüg cop huidibi ooy ycixity.

² E jim copcíxy Jesús ñinícx ñaygojtigajtzi ma Pedro, Jacobo etz Juan ajcxy yhuinduu. Jesús yhuiñyjjp ytiíyíy adíícxp nej je xii ytiícxín. E Jesús yhuít y'ahuimbíjty janch poob jadu'n nej tüg tíícxín. ³ E tímetiíni oy íjxcíxy Moisés etz Elías ycapxy míydägy anajty míid Jesús. ⁴ Chi Pedro nímay Jesús:

—Huindzin, oy y'oyíty co íich ajt ya. Pen míích mdzojcpy jébi íich ajcxy nyaj'oyíy tugíig tíjquemy. Tüg míích mje', tüg Moisés yje', etz tüg Elías yje'.

⁵ Pedro capxp anajty, tím huin'ítíy tüg joc yajnídigoyday je' ajcxy huidibi ooy adíícxp anajty. E ma je joc yajmídoy tüg ayuc huidibi ymíañ:

—Jadayaabi yëydjic ñich je' n'ung'ajtpy huidibi ooy ndzocy njihuiyich etz yi' ñich miid njotcujcity. Amidoo'it miich ajcxy yi' y'ayuc.

⁶ Co Pedro, Jacobo, etz Juan jadu'n midooy je ayuc chooñ jocjoty, chi ajcxy ooy chigiyy etz ñayñitziitcidaaci ajcxy.

⁷ Huin'it ajcxy Jesús ñimiini etz ñidoñ ajcxy, e yminañ:

—Pidiccix, ca' mdzigiiyixy.

⁸ E co ajcxy y'ijxigy, ca' anajty jim Elías etz Moisés. Naydügpajc Jesús yjac-hui'my miid je' ajcxy. ⁹ E co ajcxy yminajcy ma je cop, chi ajcxy Jesús nimay:

—Ca' ni pin miich ajcxy nyajnimähuiipy jadu'n nej ti m'ijxcixy cham, ixti cooni ñich anajty ti njugypicyich jadüg'oc ma anajty ti n'ögich.

¹⁰ Huin'it je' ydiscipulos ajcxy yajtiyy Jesús:

—¿Nej co yi' escribas, yi' ajcxy huidibi ñijaydutr etz yajñigüeyp Dios y'ayuc, yminaangixy co Elías yi' miinaam jayijp etz axam je Cristo?

¹¹ Chi Jesús y'adzooy:

—Janch tiy'ajt co Elías ymiina'ñ etz yaj'oyiydähuamy tüg'óciy miid Dios ycixpi. ¹² Per ñich miich ajcxy nimaayb co Elías ti y'oy. E je jäy ajcxy ca' nejhuüy pin yi', e ooy jibic tuuñ ajcxy, nej tim tzojccixy. E ñañ jadu'n ñich, je jäy huidibi tsoon tzajpjoty ayoohuaambich ma yi' ajcxy.

¹³ Huin'it je' ydiscipulos ajcxy huinjihuiy co Jesús hue' anajty ñigapxyp je Juan, el Bautista.

Jesús yajtzögy tüg jäy mo'tpa'mmiidpi

¹⁴ Co Jesús, Pedro, Jacobo etz Juan yjäty jim ma je mayjäy ajcxy, chi ñimiini tüg jäy. Chi je jäy ycoxtinay'ihuiy ma Jesús yhuinduu, chi yminañ:

¹⁵ —Huindzin, ñich nmang pa'ayoohuic. Je' co ymiid mo'tpa'm etz oy yaj'iyoooyii. Canaag'oc ti ycäy jijnjoty

nijoty. ¹⁶ Paady ñich ti nmüdmiiñich ma miich mdiscípulos ajcxy, per ca' ajcxy ymadacy yajtzögipy.

¹⁷ Chi Jesús y'adzooy:

—Miich ajcxy huidibi jugy'ajtp jadachambi xii tiempo, ca' miich ajcxy mmibiga'ñ Dios, ca' miich ajcxy mgapxymidoohua'ñ Dios. ¿Naag xii naag tiempo ñich miich ajcxy njacmimecxtugipy? Yajmiingix yi yeeg'anäg.

¹⁸ Co je yeeg'anäg yajmiidja'ty ma Jesús, huin'it Jesús ane'my je ca'oybi co huen pidzim ma je yeeg'anäg. E mic'amy je' chögy.

¹⁹ Jac co hueeñi, je' ydiscípulos ajcxy müdmüydac Jesús ahuingujc, chi ajcxy yajtiy ma Jesús:

—¿Nej co ñich ajcxy ca' ti nmadägy nicx nyajpidziingixyich je ca'oybi ma je yeeg'anäg?

²⁰ Chi Jesús yminañ:

—Je' co miich ajcxy hueeni mmibijcin. Janch tiy'ajt jadu'n nej nnimaaygixy, co ixypy miich ajcxy xy'ocmibicyich, ooy ixypy jëda'ajty jadu'n nej je jac mutzpi ujtz tiim, huin'it jëbi ixypy mnimäy jadyaabi cop co huen jühuäcy ya etz huen nicxy huingduum, chi ñicxip je cop. Ni ti ji ycatzipity pen janch miich ajcxy müdity mibijcin. ²¹ Jadyaabi picy ca'oybi pidzimipy co Dios nmibijctzoohuim mictägy etz ayuu'ijt, ca' jac ti huinma'ñ.

Jesús nigapxy jadüg'oc y'öcin

²²⁻²³ Co anajty ajcxy yhuidity tügmucy jim ma Galilea y'it, chi Jesús nimay je' ydiscípulos ajcxy:

—Ñich, je jäy huidibi tzoon tzajpjoty, yajciyegipyich ma jäy. E yi' ajcxy xyaj'ögibich etz codugiig xii njugypigipyich jadüg'oc. Co je' ydiscípulos ajcxy jadu'n midooy, chi ajcxy ooy yjotmaybaty.

Je cogüejtin ma je tzajptijc

²⁴ Co Jesús yja'ty miid je' ydiscípulos ajcxy jim ma je Capernaum cajp, chi huudi anajty ajcxy meen' yajmujcp miid tzajptijc ycixpi, oy ajcxy ijxcixy je Pedro, chi ajcxy y'amidooy:

—¿Nej miich mhuindzin ycuejcpy meen' miid tzajptijc ycixpi?

²⁵ Chi Pedro y'adzooy:

—Cuejtpy.

E huin'it hora co anajty Pedro ytigÿy tigoty, chi Jesús jayijp ymigapxy, ñimay:

—Simón, ¿nej mmina'ñ? ¿Pin je rey ajcxy yajcuejcpy? ¿Yi' yjäy o huingjäy?

²⁶ Chi Pedro y'adzooy:

—Ma huingjäy huudibi ane'my ijtp.

Chi Jesús y'adzooy:

—Ah, ca'tz yi' yjäy huaad ti cuejtcixy. ²⁷ Per ca' ndzocyich co je cogüejtpi nyajcapxmayiym, nicx miich ma yi mij laguun e cohuidzi' jiiby mxu'ñ, e je acx huudibi anajty jayijp huomb, je' myajpidzimipy, e ma y'ahuac jiiby mbaadipy tüg meen', yajpidzim je meen' e nicx cuet miid ñich ycixpi etz miid miich ycixpi.

18

¿Pin je' jac nig'i mijip?

¹ Je huin'it hora je' ydiscípulos ajcxy ymijhuäctay Jesús etz yajtiy:

—¿Pinjäy je'jac nig ymiid je mij'ajtin ma Dios y'ane'my jiiby tzajpjoty?

² Chi Jesús mijhuoy tüg je pi'c'anäg. Chi pidacy je pi'c'anäg cujc'amy ma yi' ajcxy. ³ Chi Jesús yminañ:

—Janch tiy'ajt ñich miich ajcxy nimäy, pen ca' miich ajcxy jothuimbijtcixy etz naybidaaccixy mhuinma'ñ jadu'n nej jada pi'c'anäg huinma'ñ miid, pues ca'

mdig̃ihuipy ma Dios Teedy y'ane'my jiiby tzajpjoty.
⁴ Paady, pinjaty miid yhuinma'ñ yung nax jadu'n nej
 jadayaabi pi'c'anäg miid yhuinma'ñ yung nax, je' je' je
 huidiib jac ñgi mij'ajtin ymiid jiiby ma Dios y'ane'my.
⁵ Hueñypinity huidibi miid ñich ycixpi cöbigipy etz tzogipy
 tüg pi'c'anäg, jadu'n nej jada pi'c'anäg ti ndzocyich ti
 ngöbicyich, hue' jadu'n nipaady nej jihuüy ti xycöbicyich
 ti xychocyich.

Je huidibi ooy ycojotmayity co nbocycähuim

⁶ Hueñypinity huidibi jibic-huinma'ñ ymibidzimy,
 e yajpocycäy yi jadu'mbi pi'ctijc huidibi ajcxy
 xymijnicxpejtpich, jac'oy ixypy co yi jadu'mbi
 jäy ytimyñayyöcxodzyii tüg paandzaa etz
 ñayñajtzjibibihuipy mejyjoty. ⁷ Ooy ayo'ñity ooy jibicity
 co ji naaxhuiñybi yajpaady tijaty huidibi yajtundigooby
 jäy ajcxy. Ni mina xii ca' tigoy y'idipy tijaty huidi
 yajtundigoy je jäy ajcxy. Per mij ayo'n pada'ñ miid yi
 Dios pinjaty cojp tundigooyii. ⁸ Pen miich mgi' o miich
 mdecy xyajtundigooyb, jac'oy ixypy co mdim'ixpuxy
 etz ixjibipy jiguem. Ñgi oy co mdig̃ihuipy ciduc tectuc
 jiiby tzajpjoty etz ca'ydi co mdig̃ihuipy miid metz mgi'
 etz metz mdecy mijjiinjoty huidibi nimina ycapich. ⁹ E
 pen yi mhuiin tug xyajpocycähuamb, tim yajpidzim etz
 ixcätz jiguem. Com jac'oy mdig̃ihuipy miid tüg mhuiin
 ma jugy'ajtin huinixibi, ca'ydi co mdig̃ihuipy miid metz
 mhuiin ma yi jiin huidibi camina xii ycapich.

Je y'ijxpejt, je cöbixy huidibi tigooy

¹⁰ Ca' m'ixtijcixy ni tüg pi'c'anäg huidibi xymibijcpich.
 Yi' ajcxy je' y'angeles tim ijtiib jiiby tzajpjoty ma Dios
 Teedy, ñich nDeedy yhuinduu. ¹¹ ñich je jäy huidibi

tzoon tzajpjoty, ti nmiiñich ya naaxhuiñ, je' co nya-jnitzöga'ñich je jäy ajcxy y'alma huidibi tigoyam. ¹² ¿Nej miich ajcxy mina'ñ? Pen tüg jäy ymiid migo'px cöbixy, etz pen yöydigooyb nidügti cöbixy, ¿nej ca' jëbi ixmach je nimida'px majmocx midaax cöbixy etz nicxy ixtäy je jadügpì huidibi yöydigooy? ¹³ E pen ypatpy je tügpì huidibi yöydigooyb, chi ooy xondägy miid co anajty ti paady huidibi anajty ti ytigooy, ca' jadu'n yxondägy miid je nimida'px majmocx midaax huidibi ca' anajty ti yöytigooygixy. ¹⁴ Tim jadu'n nipaady miid Dios Teedy jii by tzajpjoty, ca' tzocy co ni tüg jäy y'alma tigoyipy.

Nej huaad tüg mmigüg nhuinmeecxim

¹⁵ Pen miich mmigüg xytuñ jibic, miidmiydac ahuingujc e yajhuinjihui' ma ti ytundigooy, pen xy'ayuchuinjihuiyb ti anajty mmnaymigügpigyii je mmigüg. ¹⁶ Pen ca' xy'ayuc-huinjihuiy, chi huominipy tüg o metz mmigüg huidibi jëbi nidiy'ajt'adipy miich m'ayuc. ¹⁷ E pen nañ ca' je' ajcxy ayuc-huinjihuihua'ñ, miidnicxip ma mibijcpidijc yöymujctac e jim ajcxy myajnaxipy jadu'n nej tüg huidibi ca' Dios mibicy etz jadu'n nej tüg yajcogüejtpì huidibi ooy pocymiidity. ¹⁸ Janch tiy'ajt iich miich ajcxy nimäy, tüg'óciy huidibi miich ajcxy mgapx'adujcpy ya naaxhuiñ, Dios nañ jadu'n capx'adugipy jii by tzajpjoty, e huidibi miich ajcxy ya naaxhuiñ ca' capx'aducy, Dios nañ ca' capx'adugipy jii by tzajpjoty. ¹⁹ E nañ jadu'n iich miich ajcxy nimäy, pen ya naaxhuiñ miich ajcxy nimetz mnaygápxigixy co tijaty mmibijctzohuaangixy ma Dios, Dios, iich nDeedy huidibi jii by tzajpjoty, xymöhuipy huidibi ajcxy mbijctzooyb. ²⁰ Com ma miich ajcxy nimetz o nidugüg naymújcgixy, jim iich n'ity cujc'amy ma miich ajcxy.

²¹ Chi Pedro y'amidooy Jesús ymiñañ:

—Huindzin, ¿naag'oc huaad nhuinmeecxyich yi' ajcxy huidibi xymidundigooybich? ¿Nej nméecxibich ixti cooni huixtujc'oci?

²² Chi Jesús y'adzooy:

—Ca' yhuixtujc'ócity, hue' meecxipy midaax migo'px jamida'px majmocx midaax'oc.

Je tumbi y'ijxpejt huidibi ca'p ymígüg huinmeecxy

²³ Dios y'ane'min jiiby tzajpjoty jadu'n nipaady nej tüg rey huidibi huijtz'oyiyyb miid je ytumbidjic jajadu'ni ajcxy yjacminucxy'adyii. ²⁴ Je rey ytimyhuijtz'oyiychondacyñi anajty cuentas, co oy yjädy tüg ytumbi huidibi anajty minuucxy'ajtíp canaag millón. ²⁵ Com je' ytumbi ca' anajty miidity ti miid migüediib je' yhuindzin. Huin'it je huindzin ane'my co huen je' ytumbi yajtoocnax quipxyi miid y'ungdöxyijc etz tüg'óciy tijaty ymiid, jaydeb ñuucxy y'adujctähuipy. ²⁶ Huin'it ytumbi ycoxtinay'ihuiiy ma yhuindzin yhuinduu etz nimay: “Huindzin, pa'ayoogich, etz ich miich nmigüejtähuipy.”

²⁷ Chi je tumbi yhuindzin yajtuñ pa'ayo'n, chi huinmeecxip je nuucxy, e yajpidzimy pujxtigoty. ²⁸ E mic'amy co je' ypidzimy pujxtigoty, chi yminaybati tüg ymígüg huidibi anajty miid quipxyi ti ytuñ. Je' anajty minuucx'ajtíp tim hueeni, chi je' yöcmimadziy je' ymígüg huidibi miid ytuñ, chi nimay: “Cuet huidibi mnuucx'ajtpy ma ich.” ²⁹ Huin'it ymígüg ycojxtinay'ihuiiy ma je' yhuinduu. Chi minuucx'taacy nimay: “Pa'ayoogich. Ich miich nmigüejtähuipy.” ³⁰ Chi je jadügpí ca' mecxtujcin yajtuñ. Chi oy ymígüg pidägy pujxtigoty, ixti cooni anajty micuedyii. ³¹ Co je jacjadyii ymidumbidjic oy ixy jadu'n nej ti yajtuñ je' ymígüg, chi ooy ajcxy jihuuiy. Chi ajcxy nicx ma je yhuindzin etz yajnimayday tüg'óciy nejaty anajty ti ijxcixy. ³² Huin'it je' ajcxy

yhuindzin oy yajhuoyii je huidibi minuucx'ajtip canaag millón. Chi nimay: “Miich ooy mdzachjibicjäyity. Ti iich miich nhuinmecxí tüg'óciy je mnuucxy, miid co miich pa'ayoohuín mbijctzooy ma iich. ³³ E miich nañ jadu'n ixypy ti mba'ayoy je migüg huidibi miid mmiduñ, huidibi xyminuucxy'ajtp, jadu'n nej iich miich ti nba'ayooy.” ³⁴ Chi je huindzin ooy chachjotma'ty, chi pidacy ane'min co huen yajtzaachytuñ je' ytumbi mabaad cuejtäy tüg'óciy huidibi ñuucxy'ajtpy. ³⁵ Chi Jesús ycapxycíjxni, minañ:

—Tim jadu'n nej jada rey ti tuñ miid je ytumbi, nañ tim jadu'n Dios tunipy miid miich ajcxy, pen ca' nidüg nidügti miich ajcxy ca' mhuinmecxxy je mmigügtijc amumdügjot.

19

Jesús yaj'ixpicy miid co jäy ytöxyijc ixmach

¹ E co Jesús capxtay jada ayuc, chi choñ Galilea, chi oy yjädy ma Judea it jim Jordán mij niñ nínaxy. ² Chi ooy mayjäy ypanicxi, e jim yajtzoocy huidijaty anajty yuu miid pa'm miid.

³ Huin'it nijëjity je fariseos ajcxy nimiiñ Jesús co yajmachähuaangixy anajty. Chi ajcxy y'amidooy:

—¿Nej janch co Dios ti xymooyim cötujcin co jëbi tüg yëydijc ixmadzip ytöxyijc miid tim hueeni ti capxy ti ayuc?

⁴ Chi Jesús y'adzooy:

—¿Nej ca'ni miich ajcxy m'ixy mgapxy ma ymiiñ jaybety ma Dios ñecy co je naaxhuiñybi chondacy, co Dios oga'ñ yajcojy tüg'óciy tijaty huidibi ji'ajtp co “Dios yajcojy tüg yëydijc etz tüg töxyjäy”? ⁵ Nañ jadu'n Dios yminañ: “Je yëydijc y'ixmadzip ytaj yteedy etz pudigihuiipy je'

ytöxyijc. E je yëydijc etz ytöxyijc tú'ciy idaangixy.”
⁶ Paady ca' ñimetzity ajcxy, com je yëydijc etz ytöxyijc tügmucy y'idaangixy. Com Dios ti huijtzmucy je yëydijc miid je töxyjäy, paady ca' huaadity co jäy ajcxy huijtzhuäcxyp tiibi Dios huijtzmucy.

⁷ Huin'it je fariseos ajcxy y'amidooy Jesús:

—¿Na'amy co Moisés cötujcin ti yejcy jecy'ajty co tüg yëydijc jëbi huaad ixmach ytöxyijc, e möhuipy ñinecy ñidiy'ajt e jadu'n jëbi ixmach?

⁸ Chi Jesús yminañ:

—Moisés jada cötujcin ti xymooygixy co jëbi m'ixmajtcixy mdöxyijc miid co miich ajcxy mdzachcöjuuñity, ca' mgapxymidohuaangixy Dios. Per co je naaxhuiñybi chondacy ca' anajty jadu'nity. ⁹ Janch tiy'ajt jadu'n nej ñich miich ajcxy nimaaygixy co je yëydijc huidibi yajjayhuäcxp miid je ytöxyjäy, e je ytöxyjäy ca' anajty ti ytundigooyb miid huingbi yëydijc, hue' je' yëydijc ytundigooy co ixmach ytöxyijc etz ypijctigach miid huingbi. Nañ tim jadu'n pen tüg yëydijc ypiicy miid tüg töxyjäy huidibi ñäy ti y'ixmachyii, hue' tundigooyb anajty je yëydijc.

¹⁰ Co Jesús ydiscípulos ajcxy midooy jada ayuc, chi ajcxy yminañ:

—Pen jadu'n jëdu'n je tiy'ajt co je yëydijc ca' huaad ixmadzip ytoxyjäy, jac'oy co ca' nbijcim.

¹¹ Chi Jesús yminañ:

—Ca' tüg'óciy je jäy huinjihuñy jadyaabi tiy'ajt. Jëyi ajcxy huinjihuñhuip pin ajcxy Dios pidaaci co huinjihuñhuip. ¹² Ji canaagnax je ayuc je huinma'ñ nej ca' yjëbity ypiğıpy je yëydijc. Naagity pi'ctijc yma'xung'aty e ca' yca'pxity ñinicxy, paady ca' piicy ajcxy. E nijjëjity je yëydijc ca' huaad ypiicy, miid jëgixpi co anajty je' ti ymijaapıgyii. E nijjëjity yëydijc hui'my jaybıcy miid jëgixp

co ajcxy ytuñ ma Dios ytung, je Dios huidibi ane'myb tzajpjoty. Pinjaty cöbigamy iich n'ayuc huen cöbicy.

Jesús conucxy maybi'ctijc

¹³ Chi naagity je jäy miidnicxy y'ung y'anäg ma Jesús jaydëb yajcñixajipy etz Dios miibjctzoy miid yi' ajcxy ycixpi. Chi Jesús ydiscípulos ajcxy oje je jäy ajcxy huidibi anajty miid miimb je y'ung y'anäg, nimaaygixy co ca' jadu'n y'oyity. ¹⁴ Per Jesús ymīnañ:

—Huen miid miñ ajcxy pi'c'anäg ma iich, ca' mjijpcogapxiygixy. Com pinjaty ymibijcp iich ngapxy n'ayuc, jadu'n nej jadyaabi pi'c'anäg ajcxy ymibicy, je' ajcxy tigihuam ma Dios y'ane'my jiiby tzajpjoty.

¹⁵ Chi Jesús cñixajy je pi'c'anäg ajcxy. Chi ñicxni.

Tüg yeeg'anägnip comeeñybi miidmiydägy Jesús

¹⁶ Chi tüg yëydijc oy icy Jesús. Chi y'amidooy:

—Huindzin, ¿ti jada' co oy iich ndunipyich jaydëb nbaadibich jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy?

¹⁷ Chi Jesús y'adzooy:

—¿Na'amy co xyñimäyich co oy huindzin iich? Dios tügpajc oyip, ca' jac pin. Pen miich mdzojcpy co mbada'ñ jugy'ajtin huidibi ca' ycixipy ytigoyipy nimina mguy-dunipy je Dios ycötujcñn huidibi Moisés ycojaay jecy'ajty.

¹⁸ Chi je yeeg'anäg yajtihuimbijty:

—¿Huidibi cötujcñn miich mdiip?

Chi Jesús ymīnañ:

—Ca' migüg myaj'ögipy. Ca' migüg ytöxyijc migapxtigooyipy. Ca' mmeedzip. Ca' mmigüg mhuin'iinip. ¹⁹ Yajmij'at mdaj mdeedy. Mdzogipy mjihuñhuip miich mmigügtijc, tim jadu'n nej miich ci'm mnaychogyi.

²⁰ Chi je yeeg'anäg Jesús nimaayi:

—Ti nguydundäyich jada yaabi cötujcin ajcxy maabi ñich nbi'c'atyich. ¿Ti jada njacyajtigoy'ijtpyich?

²¹ Chi Jesús jadüg'oc y'adzooy:

—Pen miich m'idam tudägy, nicx tooctigoyda' huidijaty miich miid, etz mo' je meeñ je jäy ajcxy huidijaty ayoob. Co jadu'n mdunipy, chi mbaadipy oy'ajtin jiiyby tzajpjoty. Co jadu'n mdooctähuiipy tijaty miich miid, chi miiniñ jadüg'oc ma ñich nyajpaadyich, e pajamgich.

²² Co je yeeg'anäg jadu'n midooy, chi ñicxni taj may com ooy anajty chachcomeeñity.

²³ Huin'it Jesús nimay je' ydiscípulos ajcxy:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co ooy ymijhuinma'ñity co tüg comeeñyjäy ytigihuiipy ma Dios y'ane'my jiiyby tzajpjoty. ²⁴ Jadüg'oc nmina'ñich co ooy chipity co tüg comeeñyjäy tigihuiipy ma Dios y'ane'my, nigí ca' chipity co tüg camello ñaxipy ma tüg xu'ñ'ijx yxutity.

²⁵ Co Jesús ydiscípulos ajcxy jadu'n midoy, chi ajcxy ooy jihuiy huinmay. Chi ajcxy ñay'amidoohui miñ xyipy:

—¿Pin jébi paady je' y'alma nidzoocin?

²⁶ Chi Jesús ajcxy huindixpejty etz nimay:

—Je huidibi jäy ajcxy chipjihuiiyb, miid Dios ca' ni ti chipity.

²⁷ Huin'it Pedro ymina'ñ:

—Huindzin, ñich ajcxy ti n'ixmajtztäyich tüg'óciy huidijaty anajty ñich ajcxy nmiid etz nbanicx ñich ajcxy miich. ¿E ti jada' ñich ajcxy nbaadaamybich?

²⁸ Chi Jesús y'adzooy:

—Janch tiy'ajt nmina'ñich co anajty je xii je tiempo paady mina Dios yajtigajtztähuiipy je tzajp etz naax-huiñybi, co anajty ñich, je jäy huidibi tsoon tzajpjoty, n'ityich ma ngötujtacich oybi jiiyby tzajpjoty, chi miich

ajcxy huیدی ti xypahuidityich, miich ajcxy mbadamy majmetz cötujctac, e miich ajcxy mdiydunipy je majmetz picypı Israeljäy ajcxy. ²⁹ E tüg'óciy jäy ajcxy huیدی ti ixmajtztäy yjiin ytıjc, y'uch ymıgüg, y'ung ytöxyıjc, y'ung y'anäg, ytaj yteedy, o ycam ytu' mıid ĩch ycıxpı, yı' ajcxy ypadamyb migo'px'oc, ca'ydi huیدی ti ixmach. E ypadamy je jugy'ajtın huیدی ca' ycıxıpy ytıgoyıpy ni mina. ³⁰ Mayjäy ajcxy huیدی cham ymıid mij'ajtın cötujcın, tzajpjoty ca' ajcxy mıid'ada'ñ mij'ajtın cötujcın. E mayjäy huیدی cham ca' mıidity ajcxy mij'ajtın cötujcın, tzajpjoty ymıid'adamy ajcxy mij'ajtın cötujcın.

20

Je naymidunıptıjc y'ıjxpejt

¹Jadu'n Jesús ymınañ:

—Je Dios y'ane'mın jııby tzajpjoty jadu'n nıpaady nej tüg cogambi huیدی ooy mıj cam mıidity. Chi je cogam jopyñi choñ ma oy nıcxı ıxtäy tumbıdıjc ajcxy huیدی yajpidıgıpy yı uva cosecha. ² Chi ycapxytuñ mıid nidüg nidüg ytumbı co mujuya'ñ tüg denario meeñ tüg xııbi. Chi quejxy nidüg nidüg ytumbı ma je uva cam. ³ Chi petyxıı je cogam ñıcxı jadüg'oc tumbı ıxtaayb. Chi paty cajp cujc nijėjıty tumbı huیدی ca' ti tung mıidity. ⁴ Chi je cogam je tumbı ajcxy nımay: “Nıcx mıich ajcxy tuñ ma ĩch ngosecha. Cham nmujuyıpy jadu'n nej ytıy'ajtıty.” Chi ñıcxı ajcxy mıdumbı. ⁵ Chi je cogam ñıcxı jadüg'oc cujcxıı tumbı ıjxtaayb. Nañ jadu'n nıcxı jadüg'oc mınacxyıı. ⁶ Nañ tım jadu'n tzuu jadüg'oc je cogam ñıcxı tumbı ıjxtaayb, chi paty nijėjıty cajpcujc huیدی ca' ti tung mıidity ajcxy, chi ajcxy nımay: “¿Na'amy co mıich ajcxy myaajıty? ¿Nej co ca' mñıcxı mdungıxy?” ⁷ Chi je' ajcxy y'adzooy: “Je' co ca' ĩch ajcxy pın ti xycapxytuñ.” Chi je cogam ajcxy nımay: “Nıcx mıich ajcxy tun ma ĩch

nnaaxjot. Cham iya nmujuyipy jadu'n nej ypaadyii.”⁸ Co oy ycodziyñi, chi je huindzin nimay je huidibi nigop'ajtp je tung: “Nícx mijhuodäy je tumbidijc etz mujuyipy. Mujuy jayijp huidibi ti ymiñ axam tumbi etz jim nícx myajcogixiy ma huidibi anajty ti miñ jayijp tumbi.”⁹ Chi ajcxy jayijp yajmujuy je tumbi ajcxy huidibi anajty ti ytiñ tumbi axam. Chi yajmujuy ajcxy jadu'n nej anajty jäy ñaymujuyii je tüg xiibi.¹⁰ Co miñ je tumbi ajcxy je huidibi ajcxy jayijp tiñ tumb. Chi ajcxy jot'ajti co jac'anaxy yajmujuya'ñ. Per quipxyjaty ajcxy paty tüg meñ nidüg'óciy je tumbidijc.¹¹ E co ajcxy quipxyjaty yajmujuy, chi ajcxy ytiñ jotma'tpi.¹² Chi ajcxy nimay je cam huindzin: “¿Na'amy co quipxyjaty ñch ajcxy ti xymujuyich miñ je huidibi ti miñ axam tumbi? Yi' ajcxy tüg jaxigy ti ytuñ, e ñch ajcxy tüg xi je anbi ti ngöbicyich.”¹³ Chi je cam huindzin y'adzooy, nimay nidügti je' ajcxy: “Miich, ñch nmigüg, ca' ñch jibic ti nduñich miñ miich. ¿Nej ca' ñch ajt ngapxytuunim co jadu'n nmujuya'ñ tüg denario meñi?”¹⁴ Con yi mmeñ, e nícxni. Jadu'n ndzocyich co quipxyjaty nmujuya'ñich miñ miñ hidibi ti ymiñ axam ma je tung.¹⁵ ¿Nej ca' huaad ñch nduñich miñ ñch mmeñ nej ndzócyichi? ¿O co xyajca'oy'ixyich, co ñch ooy n'oyjäyity?”¹⁶ E hidibi ajcxy jaccogixiyb, yi' ajcxy jayijp'adam. E hidibi ajcxy jayijp'ajtp cham, yi' ajcxy yjaccogixihuamb. May ooy yjayajhuomiñ e hueeni hidí huin'íxipy.

*Jesús capxy*pidzimy jadüg'oc co y'öga'ñ

¹⁷ E co Jesús anajty ñícx ma Jerusalén tü'aa, chi miñ nícx ahuingujc je nimajmetzpi ydiscípulos. Chi ajcxy nimay:

¹⁸ —Jadu'n nej miñ ajcxy m'ijxy mnejhuñy cham ñch ajt nba'ttiñyim jim Jerusalén. Jim Jerusalén ñch,

je jäy huidibi tzoon tzajpjoty, xyajcïyegaamich je teedy mijtungmiidpi etz escribas ajcxy. Nyajtiyduna'ñich etz pidäga'ñ ajcxy ané'min co n'ögibich. ¹⁹ E yi' ajcxy xycïyega'ñich ma je huidibi ca' yjudiojäyity, jigix xyñixigibich xyajxigibich, xycoxipich, etz xyajcruutzpedipich ajcxy. E co n'ögibich, chi njugypigipyich codugiig xii.

Huidibi Jacobo etz Juan ytaj ypijctzou

²⁰ Chi je Zebedeo ytöxyjc nimiiñ Jesús miid metz je ymang; Jacobo etz Juan. Huin'it je ungdaj huingo-jxtinay'ihuiy Jesús, pijctzoy may'ajt. ²¹ Chi yajtiy Jesús:

—¿Ti mdzojcpy?

Chi je ungdaj y'adzooy:

—Tun may'ajt möhuipy ñich metzpi yi nmang yi jacmijtung ma miich m'ane'min, jaydéb ññahuipy ma miich mmijc, tüg a'oy'amy etz jadüg anajty'amy.

²² Chi Jesús y'adzooy:

—Miich ajcxy ca' mhuiñihuïy ti ajcxy mbijctzooyb. ¿Nej mminaxa'ñ myajnaxa'ñ miich ajcxy je tzaachypi huidibi ñich nminaxamy nyajnaxamyich? Jadu'n nej jihuiy m'üga'ñ ajcxy je ta'm niñ huidibi ñich n'ügamy e mbaada'ñ je niñbejtin huidibi ñich nbadamyb.

Chi je' ajcxy y'adzooy:

—Jébi.

²³ Chi Jesús ymina'ñ:

—Janch tiy'ajt nej miich ajcxy mina'ñ co mmináxcixipy myajnáxcixipy je tzaachypi huidibi nnaxa'ñich. Per ca' ñich cötujcin nmídidyich co ñich miich ajcxy nbidägipy mijtungmiid, co myajpaadip tüg ma ñich nmijc a'oy'amy e jadüg anajty'amy. Hue' janchtiy Dios Teedy ymiid ni'ixi' pinjaty ti huin'ixy jaydéb yajnicxip je mijtung ma ñich n'ane'mdac.

²⁴ Co je nimajcpi ydiscípulos ajcxy nejhuiy jadu'n nej Jacobo etz Juan pijctzooy may'ajt ma Jesús, chi ajcxy ooy mijotma'ty Jacobo etz Juan.

²⁵ Huin'it Jesús mijcapxy je' ydiscípulos ajcxy, chi nimay jadu'n:

—Miich ajcxy mnejhuiy co yi jäy ajcxy huidibi mijtungmiidpi ma je maybi naax cajp, mic ajcxy ane'my je naax cajp. Nañ jadu'n yi' ajcxy huidibi mic'ajt miid ma je maybi naax cajp, mic ajcxy ane'my je jäy ajcxy.

²⁶ Per miich ajcxy ca' mjadu'nity nej je mijtungmiidpi ma je maybi naax cajp. Pinjaty miich ajcxy je mij tung yajnicxip, copicy ñaybidägiyb nej tüg tumbi.

²⁷ Pen ji miich ajcxy nidüg nigohuajc'ada'ñ, copicy ñaybidägiyb nej tüg tumbi. ²⁸ Com iich nañ jadu'n, je jäy huidibi tzoon tzajpjoty, ti nmiinich ya naaxhuiñ jaydëbi nbubedipyich yi mayjäy ajcxy. E canan yi' ajcxy xypubedipich. Ngäyegaamyich njugy'ajtin ma yi o'cin miid je mayjäy ycixpi, jaydëbi ngohua'nich jäy ajcxy y'alma huidibi tigoyam.

Jesús yajtzoocy metz jay huintzpi

²⁹ E co Jesús etz ydiscípulos ajcxy ycajppidzimy jim Jericó, chi ypanicxi ajcxy mayjäy. ³⁰ E jim anajty iñaay nimetz huintzpi tüba'áy. E co ajcxy nejhuiy co jim anajty ñaxy Jesús, chi ajcxy yaaxpi jojcpí:

—Huindzin, David y'ap y'oc, tun may'ajt iich pa'ayoog.

³¹ Chi je mayjäy ajcxy ojcooty je metzpi jäy huintzpi, nimay ajcxy co huen amoñ. Per je huintzpi niği minan'idich:

—Huindzin, David y'ap y'oc, tun may'ajt iich pa'ayoog.

³² Huin'it Jesús ytinayxijp, e yminañ:

—Ocmin miich ajcxy ya.

Huin'it yajtiiy:

—¿Ti mdzojcpy nduniipyich miid miich?

³³ Chi ajcxy ñimaayi:

—Huindzin, ndzojcpyich co xyajhuindicxiğibich.

³⁴ Huin'it Jesús pa'ayoogoty ajcxy. Chi ajcxy ñidoni ma je' yhuin, e mic'amy je huintzpi ajcxy y'ijxiğy. Chi Jesús ajcxy panicxy.

21

Jesús ytiğiiy jim Jerusalén

¹ E co anajty Jesús etz je mayjäy ajcxy ti mihuingoni Jerusalén, chi yja'ty ma Betfagé cajp mihuingon je Olivos cögop. E jim Jesús quejxy nimetz ydiscípulos ajcxy. ² Chi ajcxy ñimay:

—Nixcix ma je cajp huidibi jim'amy. E jim tüg burro ycoxochity miid y'ung. Coguejttüdiç ajcxy je burro e yajmiingix ya ma ich. ³ E pen jim pin nej xyñimäy, nima' co je Huindzin yajtunam, e yajhuimbida'ñ mic'amy.

⁴ Jadayaabi oy jadu'n ytuñyii yjadyii ycixy yca'pxy jadu'n nej je profeta jecyip jaay, co jadu'n yminañ:

⁵ Yajñima' je jäy ajcxy huidibi tzinaayb jim Sión (Jerusalén), oc'ijxcix, chi miiñ ajcxy je mrey, yung nax yjot yhuinma'ñ miidity je mrey, etz burrocixy miiñ. Ma tüg burro mang huidibi ytaj tzimay yajyöyp.

⁶ Chi je metz ydiscípulos ajcxy cuyduñ nej anajty Jesús ti y'ane'myii. ⁷ Yajja'ty ajcxy je burro miid ymang. Chi Jesús ydiscípulos ajcxy jübe'ñ je metzpi burro miid ajcxy yjocxhuit, chi Jesús yaj'iñay je burro mang. ⁸ E je mayjäy ooy yajhuinyëbiy ajcxy je tü'aa miid yhuit, chi ajcxy oy ypuxy quipy y'aacx. Chi ajcxy pidacy ma je tü'aa. ⁹ E jim ñajxy je burro, e je mayjäy huidibi nicxp jayjip, e nañ jadu'n huidibi anajty mimb axam, ooy ajcxy ytiğiiy huambi jihuuiyb, chach minaangixy:

—¡Hosana! ¡Gloria a Dios! ¡Ooy ycömayity Dios! Huen capxpaady idipy jada yëydijc huidibi mimb ma yi nHuindzin Dios yxii etz miid ymic'ajt. ¡Gloria a Dios!

¹⁰ Co Jesús ytigiiy jim Jerusalén, chi tüg'óciy je mayjäy huinmay'ahuidijty, chi ñay'amidóohuigixy miñ xyipy:

—¿Pin yi' yijiibi jäy?

¹¹ Chi mayjäy y'adzooy:

—Yi' je' je profeta Jesús huidibi tsoon ma Nazaret cajp ma Galilea it.

¹² Huin'it Jesús ytigiiy ma Dios ytijc. Chi ixquejxtay tüg'óciy je ajuybi adoocpi huidibi anajty yajpatp jiiby. Chi tijhuimbijttay tüg'óciy je mesa ma anajty jäy jim ymeeñyhuingogongixy, etz nañ jadu'n tijhuimbijttay je muuxytoocpi iñaybejt. ¹³ Chi jadu'n nimay ajcxy:

—Jaaybety jadu'n ymiiñ ma Dios ñecy: “¡ich ndijc je' yi' ma jäy ajcxy Dios mibijctzoy”, per miich ajcxy hue' yi' mhua'ñ meetzpi tijc.

¹⁴ E co anajty jiiby tzajptigoty Jesús, chi jiiby ñimiini huidijaty anajty huintz, huidijaty anajty cïma'ty tecyma'ty, chi Jesús yajtzoocay. ¹⁵ Per je teedy ajcxy huidibi mijtungmiid etz je escribas ajcxy ooy mijotma'ty Jesús co ajcxy ijxy nejhuiiy jadu'n nej Jesús anajty tuñ mijhuinma'ñ. Etz nañ jadu'n ajcxy ijxy co je pi'c'anäg anajty ajcxy yhuaangixy yjihuiygixy jiiby tzajptigoty, yminaangixy: “¡Huen cömay'idipy je rey David y'ap y'oc!” ¹⁶ Chi je teedy etz escribas ajcxy Jesús nimay:

—¿Nej ca' miich mmidooy nej je pi'c'anäg chach minaangixy?

Chi Jesús y'adzooy:

—Nmidooybich. ¿Nej ca' miich ajcxy mgapxyñi Dios ñecy ma ymiiñ jaaybety co jadu'n ymina'ñyi?:

Ti myaj'ixpicy iyy ma je pi'ctijc ma'xungdijc jaydëbi ajcxy iibaadip capxpaadip Dios.

¹⁷ Chi Jesús ycapxycíjxy miid je teedy etz escribas ajcxy etz chooñ jibby tzajtigoty. Chi ñicxy ma Betania cajp, e jim yajnaxxy je tzumbi.

Jesús capxpojcy je higueri ca'p anajty ytiim'aty

¹⁸ E co yxiimiy ytiicxígy, chi Jesús yhuimbijty Jerusalén. E ma anajty tim ytüyöy, jim yuuböccooti. ¹⁹ E jim ijxy ma tüba' tüg cop je higueri quipy. Chi ninicxy. Chi pä't'ijxy, per ca' anajty ni tüg ytiim, jéda'ajty je' y'aay. Chi Jesús nimay je higueri quipy:

—¡Ni ca minaa xii mdiim'adipy!

E mic míciyi je higueri quipy ytiich. ²⁰ E co je' ydiscípulos ajcxy jadu'n ijxy, chi ajcxy ooy huinmay. Chi ajcxy y'amidooy Jesús:

—¿Na'amy co yi higueri quipy mic'amy ti ytích?

²¹ Chi Jesús y'adzooy:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej nnimaaygixy. Pen miich ajcxy miid je mibijcin, etz ca' ajcxy mmibicy aametz jotmetz, jébi mijhuinma'n mdungixy nej iich ti nduñich. E nañ jadu'n jébi jac mijpi mijhuinma'n mdunipy ajcxy. Jébi ajcxy tun cop mnimäy: “Quëg ya, tigi' mejyoty” e xycapxymidohuipy ajcxy je tun je cop. ²² E tüg'óciy tijaty miich ajcxy mbijctzooyb huen ytimyitijyity, pen mmibijcp ajcxy, mbaadip ajcxy.

Jesús ycötújcín

²³ Co Jesús yja'ty Jerusalén, chi ytiigiiy jadüg'oc ma Dios ytijc. E jibby anajty yaj'ixpicy je mayjäy, chi ñimiini je teedy mijtungmiidpi etz judío mijjäydijc ajcxy. Chi ajcxy y'amidoohui:

—¿Ma cötujcin ti mbaady co jadu'n mduñ tzajtigoty?
¿Pin jada cötujcin ti xymöy?

²⁴ Chi Jesús y'adzooy:

—Nañ jadu'n ñich miich ajcxy nyaj'amidoohuamy tüg ayuc. Pen m'adzooyb ajcxy jada ayuc, huin'it ñich miich ajcxy nyajnimáhuipy ti cötujcin ñich miid nduñ huidijaty. ²⁵ ¿Pin quejxy je Juan, je Bautista, yajniibejtpi, Dios o jäy ajcxy?

Chi ajcxy ñayñimáayigixy miñ xyipy:

—Co ixypy ajt n'adzoohuim co Dios Juan quejx, huin'it xy'adzoohuim: “¿Na'amy co miich ajcxy ca' mmibijcy Juan?” ²⁶ Per nañ jadu'n ca' huaad nminaanim co jäy ajcxy yajniibijcy Juan, com nejhuiyim co yi mayjäy mibijccixy co je' anajty Dios tüg y'ayucnajtzcaxiibi.

²⁷ E paady ajcxy jadu'n adzooy Jesús:

—Ca' ñich ajcxy nejhuiygixy.

Huin'it Jesús yminañ:

—Nañ jadu'n ñich ca' nigapxa'ñich pin je' ycötujcin miid nduñich huidijaty.

Je metzpi ung ixpejt

²⁸ Chi Jesús yminañ:

—¿Nej m'oc'ixy m'ocjaygugi' jadayaabi ixpejt? Tüg je yëydijc ymiid anajty metz je' ymang. Chi nimay je mijpi: “Ñicx cham m'octuñ ma ñich n'uva cam.” ²⁹ Huin'it je' ymang y'adzoohui: “¿Ca' nñicxa'ñich!” Chi jaccohueeñyi je' ymang yhuinmaydigajch, chi ñicxy tumbi. ³⁰ Chi je ungededy oy ixy je ymang mutzpi. Chi nañ jadu'n nimaay co huen ñicxy tuñ. Chi je' ymang mutzpi y'adzooy: “Oy, cham nícxibich.” Per ca' ñicxy. ³¹ ¿Huidi je' nidügti ycuyduñ nej anajty yteedy tzocy?

Chi ajcxy yminañ:

—Je' ymang mijpi huidibi jayijp nimay.

Huin'it Jesús nimay ajcxy:

—Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co je huidibi ajcxy yajcogüejtpi etz je töxyjäy ajcxy huidibi tundigooyb miid

yëydijc, je' ajcxy tigihhuamb jayijp ma Dios y'ane'my jiihy tzajpjoty, ca'ydi miich ajcxy. ³² Paady ycixpi oy ymiin je Juan huidibi jäy ajcxy yajniibejt, Juan yajni'ixiiygixy je mayjäy nej ajcxy jëbi yjothuimbidity ma Dios. E miich ajcxy ca' mibijcy jadu'n nej Juan yminañ. Per je' ajcxy huidibi yajcogüejtp etz je töxyjäydijc huidibi tundigooyb miid yëydijctijc, ymibijc je' ajcxy Juan. Oy miich ajcxy mja'ijxy, per ca' mjothuimbidaangixy etz ca' mibigaangixy.

Je naymiduuniptijc jibicjäybi ajcxy y'ijxpejt

³³ Chi Jesús yminañ:

—Oc'amidoo'ijtcix jadyaabi ijxpejt. Ji anajty tüg je huidibi nihuindzin'ajtp mijpi je tundac. Chi je cogam uvas cojy ma je ytundac etz jügajy. Chi yaj'oyiiy ma anajty jëbi je uvas ñii yajniigidägaani. Nañ jadu'n cojy tüg tzaaboch cixpi, jigix jëbi cuend'aty ycam. Co yaj'oyiyday, chi je cogam yejcy pijctzoy je ycam ma je jäy ajcxy huidibi naymidunaanip. Chi oy chooni je cogam nicxy viaje tumbi. ³⁴ Je huin'it tiempo co yhuaad'ajtni je cosecha, chi je cogam quejxy nijëjity ytumbi jim ma huidibi anajty ti yajpijctzoy je ñaax co huen möyii je huidibi yi' paadaanip. ³⁵ Per je jäy huidibi anajty ti naax pijctzoy, chi ajcxy majch je tumbi. Chi ajcxy ooy huinhuojpy jijphuojpy tüg. Chi ajcxy huingäch jijpcäch jadüg. Chi ajcxy je midugiigpi yaj'o'cy. ³⁶ Chi je conaax cogam huingbi ytumbidijc quejxy. E nañ jadu'n ajcxy oy tungixy jadu'n nej anajty ti tungixy je jayijp'atypi. ³⁷ Chi yci'm'ung oy quejx cogixiiyñi. Hue' jot'ajti co yajmij'adiiyb je' y'ung. ³⁸ Per co ajcxy je tumbidijc ijxpaty je cogam je' y'ung, chi ajcxy ñaygapxi: “Tzoc ajt yaj'o'cim je cogam ymang, com yi' je' mihui'mamb je' yteedy je yjugy'ajtin je ypidägy. E co ajt nyaj'o'cim, chi ich ajt nmihui'mim je cam.” ³⁹ Chi

ajcxy majch je cogam ymang. Chi ajcxy huijtzpidzımy ma je tundac. Chi oy yaj'öccixy.

⁴⁰ Huin'it Jesús yminañ:

—Co anajty ti miiñ je conaax je cogam, ¿ti jada' y'octunıpy miid je tumbıdıjc ajcxy?

⁴¹ Chi je teedytıjc etz mijjäydıjc y'adzooy:

—Je cogam yaj'ögıpy yjiıbi jıbicjäydıjc, ca' ajcxy pa'ayoohuıpy, etz yegıpy je uvas cam pijctzoy ma je huingbi jäy huidibi yegıpy je pidägy huidibi cogam paatıp.

⁴² Chi Jesús yminañ:

—¿Nej ca'ni miich ajcxy mgapxy ma miiñ jaaybety ma Dios ñecyı? Jadu'n yminañ:

Je yëydıjc huidibi je jäy ajcxy ca' anajty tzocy, Dios ti pidägy mij'ane'mbi. Tim jadu'n nipaady nej tüg tzaa oybi huidibi je pojtzpidıjc ca' ajcxy yajtuna'ñ, e je' je' oy ti yhui'mni ma anajty yjaccopicıty. Je Huindzin Dios jada tung ti tuñ, e ooy oy n'ıjxim yi' ytung.

⁴³ E paady jadu'n iich miich ajcxy nimäy co miich ajcxy myajpıga'ñ yi m'it mlugar jiıby tzajpjoty ma Dios y'ane'my etz yajmöhua'ñ je huingbi jäy je huidibi amuumdügjot naygiıyejcıp ma Dios. ⁴⁴ Pinjaty ca' cöbiga'ñ jada mij'ane'mbi, ayo'n ypadaamb, ytimnipatp nej jihuiıy jim ycıjxcıday ma je tzaa ñıcx, tijhuıdz yjajtahuıpy. O pen je mij'ane'mbi midziptzoñ je jäy, chi ytıgoydähuıpy ajcxy, tim jadu'n nej jihuiıy je tzaa ñigıdaagoodyıı ajcxy, e janch jaam pıx nicxy yjaty.

⁴⁵ Co ajcxy mıdooy, chi je teedytıjc etz je fariseostıjc huinjıhuııy co yi' ajcxy yajnıgapxyp, ⁴⁶ chi Jesús ajcxy jamadzaañ. Per tzigııyb anajty ajcxy miid je mayjäy, je' co je mayjäy anajty miıbjıccıxy co Jesús najtzcapıııyb Dios yti'ajt.

22

Je ijxpejt ma jäy anajty pijcpidijc nixiiduuñ

¹ Chi Jesús jadüg'oc ytigiïy capxp miid ijxpejt, yminañ jadu'n:

² —Je Dios y'ane'min jadu'n nipaady nej je rey ymang ocnixiiduñ co ti ypicy. ³ Chi je rey quejxhuäcxtay je ytumbi co huen nicxy huoomujctaaygixy je huidijaty anajty ti yaj'nimaaygixy co mlingixipy ma ytuna'nyii yjada'nyii je pijcin. Per ca' je' ajcxy ymiina'ñ ma je pijcin nixiiduñ. ⁴ Chi quejxnip huingbi ytumbi, nimay ajcxy: “Nimaaygix je tiibi oy jayjip'aty mnimaaygix jadu'n co huen mmiingixy ma yam je caayin uucin ni'ixi' y'ity. Ti je huaj nïcxpi nyaj'ögyich. E ni'ixi' ijttayni, huen miin ajcxy ma je pijcin ytuna'nyii yjada'nyii.” ⁵ E je' ajcxy tiibi anajty yaj'nimaaygixy, ca' ajcxy je' ytimy tuñ cuendi. Nijëjity ajcxy ñicxy ma ytundac. Nijëjity ajcxy ñicxy toocp yejcp; ⁶ e nijëjity ajcxy majch je rey yquejxyöybi ajcxy, chi ajcxy oy chaachytuñ, chi yaj'o'cy. ⁷ Chi je rey ooy chachjotma'ty. Chi je soldados ajcxy quejxy co huen nicxy yaj'öctäyïi je jäyyaj'öcp ajcxy etz ytoydhuiip je ycajp. ⁸ Chi je rey nimay je ytumbi ajcxy: “Ni'ixi' ijttäy ma jadyaabi je pijcin yajnixiiduna'ñ. Per je huidibi ajcxy ti yajnimäy ca' ajcxy mihuaadity co ymíngixipy. ⁹ Nicx miich ajcxy majaty jäy yjin ytijc. Nimaaygixy tüg'óciy pinjaty ajcxy mbaty, co huen miingixy ma je pijcpi.” ¹⁰ Chi ñicxy je rey ytumbi ajcxy. Chi ajcxy miidmiinday je mayjäy, je ojjäybi etz je jibicjäybi. Chi y'ujtztay je rey ytijc miid je mayjäy. ¹¹ Huin'it je rey ytigiïy mayjäyjoty, ixa'ñ anajty huidijaty ti yajhuomiñ. E jiiby tüg yëydijc ti ijxpaty huidibi ca' anajty ti ñayxoxyii, jadu'n nej jäy nayxóxigixy co ajcxy nicxy ma tüg pijcin. ¹² Huin'it je rey minañ: “Migüg, ¿nej ya ti mdigiy tigoty, e ca' mxojx

miidity nej ypaadyii?” E je yëydijc amoñyi je' yhui'my.
¹³ Chi je rey nimay huidibi anajty jim pubejtp: “Cixotz tecyotz jada yëydijc etz pidäg agootztuuby. E jiiby yjñhuipy yäxipy, jiiby ytiitz huinqueedip miid jotmay.”
¹⁴ Com may je jäy ajcxy huidibi ti yajhuooy, e hueeni ajcxy huidibi ti yajhuin'ixy.

Je cogüejtin ñimiydägy

¹⁵ Je huin'it tiempo je fariseos ajcxy tuuñ quipxycapxy co anajty xñhuaangixy ñihuambedaangixy Jesús. ¹⁶ E jadu'n ajcxy quejxy ma Jesús yajpaady naagity huidibi minicxpejt je fariseos ajcxy ytiy'ajt etz naagity huidibi mijnicxpejt je Herodes ytiy'ajt. Chi ajcxy Jesús nimay:

—Huindzin, nejhuñiybich ñich ajcxy co miich mgapxy je tiy'ajt. Tudägy myaj'ixpicy jäy ajcxy jadu'n nej huaad ajcxy cuychinaaygixy Dios ytiy'ajt. E ca' mgüendituñ nej jäy ajcxy yminaangixy. Tú'ciy miich mduñ miid comeñyjäy etz miid ayoobtjic, ca' huin'ixpety myaj'ixpicy. ¹⁷ Nejhuñhuamy ñich ajcxy nej miich mina'ñ pen tiy'ajt jadu'n: ¿Nej ndundigooyim ma Dios ycötujcin, co ngüejtim ma César, je romano mij'ane'mbi?

¹⁸ Per Jesús ñejhuñiyb anajty ajcxy yjibic-huinma'ñ, e chi ajcxy nimay:

—Ooy miich ajcxy naybidáacigixy nej jñhuñ ooy mdudägyity, e ca' yjanchity. ¿Na'amy co ajcxy xychachjot'ixy xychachhuinma'ñ'ixyich? ¹⁹ Yaj'ijxcich tüg meen huidi miid migüéjtigixy César.

Chi ajcxy mimiiñ tüg meen. ²⁰ Chi co Jesús y'ijxy je meen, chi yajtiy:

—¿Pin y'ahuinax e pin yxi cixjaay ma jada meen?

²¹ Chi ajcxy y'adzooy:

—Je romano mij'ane'mbi y'ahuinax etz yi' yxi.

Huin'it Jesús je' ajcxy nimay:

—Mo' je César huidibi yi' yjë'ajtpy, etz mo' Dios huidibi Dios yjë'ajtpy.

²² E co ajcxy jadu'n midooy, chi ajcxy ooy jihuüiy huinmay. Chi ajcxy ixmajch Jesús, e ñicxni ajcxy.

Yaj'amidooy ajcxy je jugypijcin co pin ti y'ögy

²³ Je huin'it xii je saduceos ajcxy oy ix'y Jesús. Yi' ajcxy ymina'ñ co ca' yjugypiga'ñ je öcpi ajcxy. E jadu'n ajcxy huinma'ñ pidägy, e yminaangixy:

²⁴ —Huindzin, jadu'n miiñ ma Moisés ycötüjcin co je yëydijc huidibi ypijychinaayb miid ytöxyijc, e pen öcp je yëydijc, e ca' ni tüg y'ung yajhui'my, copicy co co'öcytöxyjäy ypijctigadzipy miid je yëydijc ymiguëx.

²⁵ Pues jii ma iich ajcxy anajty tüg quëx je yëydijc nihiixtujc. Je ungoob ypijcy, e chi ix'ögy ytöxyijc, e ca' ni tüg y'ung yajhui'my. Chi je miguëx ypijctigajch miid je töxyjäy. ²⁶ Nañ jadu'n je mimetzpi yëydijc ix'o'cy ytöxyijc. Nañ jadu'n je midugiipci yëydijc ix'o'cy ytöxyijc. E jadu'n oytuñyii yjadyii miid je töxyjäy co ti anajty miiddzinay'abidzimdäy je nihiixtujcpi yëydijc tüg quëxpi. E je nihiixtujcpi ajcxy ix'o'cy je töxyjäy, e ca' ni tüg y'ung ajcxy yajhui'my. ²⁷ Chi nañ jadu'n oy y'öcni je töxyjäy. ²⁸ E co anajty xii tiempo paty, co anajty Dios yajjugypicy yi tiihi ajcxy y'ögy, ¿huidibi jada' ajcxy nidügti je yëydijc töxyijc'adaanip je töxyjäy? Com ti ajcxy jadu'n nihiixtujcpi miiddzinay'abidzimgixy.

²⁹ Chi Jesús je' ajcxy y'adzooy:

—Miich ajcxy ca' mhuinjihuüiy je tiy'ajt, com ca' mnejhuüiygixy Dios y'ayuc ytiy'ajt, e com ni ca' mnejhuüiygixy je mic'ajt huidibi Dios ymiid. ³⁰ Pues co anajty yjugypijccixy je jäy tiihi y'öccixy, chi ca' ajcxy ypijga'ñ, e nañ jadu'n ni ca' ajcxy ñaymöhüiyb y'ung huen pijccixy. Hue' ajcxy yjugy'adaangixy chinähuaangixy jiihy tzajpjoty,

tim jadu'n nej je ángeles ajcxy chinaaygixy jugy'ajtcixy.
³¹ Per je tiy'ajt co jäy ajcxy tiibi y'öccixy yjucypigaangixy jadüg'oc, jëbi mbaatcixy jada tiy'ajt ma Dios ñecy. Dios ci'm jadu'n minañ: ³² “Hich je' je Dios huidibi Abraham, Isaac etz Jacob yDios'ajtpy.” Com yi Dios ca' yi' yDios'aty ma yi öcpi ajcxy. Yi Dios Dios'ajtp yi' ma yi juugypí ajcxy.
³³ E co je mayjäy jadu'n midooy, chi ajcxy ooy tzachjihuiy tzachhuinmaay je Jesús y'ixpijcin.

Je ane'min huidibi ooy ycopicyity

³⁴ E co je fariseos ajcxy nejhuiy co Jesús anajty ti yaj'amoñyii je saduceos ajcxy, chi ajcxy ñayyöymujc-taayi. ³⁵ E jim anajty tüg leyhuindzin huidibi Jesús anajty jot'ijxyp huinma'ñ'ijxyp, chi y'amidooy:

³⁶ —Huindzin, ¿ma yi maybi Dios ycötujcin, huidibi yi' jaccopicyip?

³⁷ Chi Jesús y'adzooy:

—Tzoc jihui' etz yajmij'at nHuindzin'ajtim Dios miid tüg'óciy m'aa mjot, etz miid tüg'óciy m'alma, etz miid tüg'óciy mhuinma'ñ. ³⁸ Jada je' jadu'n je Dios ycötujcin huidibi jaccopicyip, etz huidibi tim jayijpí. ³⁹ Je mimetzpi Dios ycötujcin jahueengi tú'ciy ñaybadyii miid je jayijpí, yi' huidibi jadu'n minamb: “Tzojccix jihuiygiix yi mmigügtijc, tim jadu'n nej mnaychogyii nayjihuiyii ci'm.” ⁴⁰ Jada Dios metzpi ycötujcin jaccopicy jacmic'ajt miid ca' jac huidibi cötujcin huidibi Moisés etz je profetas ajcxy yejc.

¿Pin je' y'ung je Cristo?

⁴¹ E ma anajty jim tügmucy yjac'ijtcixy je fariseos, huin'it Jesús yajtiy:

⁴² —¿Nej miich ajcxy huinmay miid Cristo? ¿Pin je' y'apmang?

Chi ajcxy y'adzooy:

—Je David je' y'apmang.

⁴³ Chi Jesús ajcxy nimay:

—¿Na'amy co David anajty ti ymína'ñ co Cristo hue' je' yí' yhuindzin? Jadu'n ti capxy David anajty miid je Dios yjihuí'ñ ymic'ajt, ymínañ:

⁴⁴ Je Huindzin Dios nimay iich nHuindzin: “Íña' ma iich n'a'oy'amy, ixti cooni iich miich nyajmimadägip ma je mmidzip ajcxy.”

⁴⁵ ¿Nej jébi David ymij'ap'adyii je Cristo? Com David ci'm ymínañ co Cristo yí' je' yhuindzin.

⁴⁶ E nitüg'aa ajcxy yca'adzohuimbijty. E jadu'n nej je xii tiempo yjacnicx anajty ca' ni pin ocjacyajtiyñi huidijaty ayuc.

23

Jesús xiy ajcxy je fariseos etz escribas

¹ Chi Jesús nimay je mayjäy etz yí' ydiscípulos ajcxy:

² —Je escribas etz je fariseos ajcxy chachnaygömáayigixy co yí' ajcxy jajtp nej capxti'cxipy je cötujcin huidibi Moisés yjaay jecy'ajty. ³ Oy co ajcxy mguydunipy jadu'n nej yí' ajcxy xyaj'ixpijccixy Dios y'ayuc, capxymidoogix nej xyñimaaygixy per ca' mdungixy huidibi yí' ajcxy ytumb, com yí' ajcxy oy ycapxcixy e ca' ajcxy cuydungixy. ⁴ Yí' ajcxy nigo yajcojcxixy canaag costumbre huidi je jäy ajcxy ca' mimadäga'ñ, e ca' ajcxy pa'ayoy je jäy, tim jadu'n nipaady nej jihuiy tüg tzimy ti mooygixy jemxypi huidibi ca' je jäy ajcxy mimadäga'ñ, e yí' escribas etz fariseos ajcxy ni ca' ycñhuax yajpaadaangixy je tzimy. ⁵ Tüg'óciy huidi yí' ajcxy ytumyb, je' ajcxy ytumyb co huen jäy ajcxy ixyii, jaydébi yajcömay ajcxy. Yí' ajcxy yajhuimboc-huiniiyigixy etz ñayyajcñhuiniiyigixy Dios y'ayuc. Nayxojcxixy miid huit yooñjatypi co chachcömayaangixy.

⁶ Ooy ajcxy tzocy iñaybejt ma je' iñäy je ane'mbi ma jäy ajcxy yxiiduñ. Ooy ajcxy tzocy yi cödumbi iñaybejt ma je naymujctac. ⁷ Yi escribas etz fariseos ajcxy oy tzojccixy co ajcxy yajcapxpoocxiþ huindzigi'ñ'amy mayjäyduum. Etz nañ jadu'n ajcxy tzocy co jäy ajcxy yajmij'adiiyb nej huindzindijc ixpiçytijc. ⁸ Miich ajcxy ca' jadu'n m'a'ixihuiþy co ajcxy xytijþy huindzin com nidüg'óciy miich ajcxy mnaymigüg'ájtigixy, etz tügpajc je' huidibi miich ajcxy mhuindzin'ajtpy yi' je' Cristo. ⁹ E nañ jadu'n miich ajcxy ya naaxhuiñ, ca' oy ni pin mdeedy'adiiyb co miid miich ajcxy tügpajc je mDeedy, huidibi jiiþy tzajpjoty. ¹⁰ E nañ ni mganaydijiiþy ajcxy mij ane'mbi, com yi Cristo je' tügpajc miich ajcxy mmij'ane'mbi. ¹¹ Je pin jaccapxymidoob ymigügtijc, je' je' mij'ajtin miid ma miich ajcxy. ¹² Pinjaty huidibi ci'm naygömayip, tzöydu'nbaadip je', e pinjaty naybidaacip nicy xeemy, je' je' capxpaady y'idipy.

¹³ ¡Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz escribas ajcxy! Miich ajcxy mnaybidáacigixy nej jihuïy ooy mdudägyjäy, e ca' yjanchity. Miich ajcxy mgoyüchpy je Dios ytüy'ajtin nej huaad jäy ajcxy ytigiy jiiþy tzajpjoty ma Dios y'ane'my. Ni miich ajcxy mgatigiyygixy, e nañ ni mga'a'ixiiygixy co huingbi ytigihuiþ.

¹⁴ ¡Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz escribas ajcxy! ¡Miich ajcxy m'aaniidacp! Miich ajcxy myajcijxtaayi yi co'ögy ytöxyjäy ypidägy miid ajcxy m'adzojcin, e mdungixy ooy jecy tzajpcapxycapxiþ, jigix capxpaady mbidzimipy. Dios nigü chaachytunip miich ajcxy miid mbocy ycixpi, ca'ydi jac pin jäy.

¹⁵ ¡Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz escribas, miich ajcxy naybidaacigixy tudägy, e ca' yjanchity! Mhuinyöy'abidzimyb miich ajcxy je naaxhuiñybi, co mgapxhuäcxa'ñ je m'ixpijcin ma je tügpä jäy. E co ajcxy

je' myajmibicy, huin'it mejtz jadu'ñyi je pocy anajty miidity je jäy, ca'ydi miich ajcxy.

¹⁶ ¡Ay miich ayoob ajcxy huidibi jadu'n idiitzp nej tügi huintzpi huinhuoy! Miich ajcxy minamb co pen tüg jäy tuñ yhuandaacin, e iibaati capxpaati Dios ytijc, chi ca' cuyduñ je huandaacin. Per pen iibatpy capxpatpy je oori huidibi jiiby ma Dios ytijc, huin'it janchtiy cuyduñ je huandaacin. ¹⁷ Tzuudijc locidijc huidibi ca' huinjihuüy je tiy'ajt. ¿Huidibi jaccopicyip: je oori o je Dios ytijc ma je oori yoxy ity?

¹⁸ Nañ jadu'n miich ajcxy mina'ñ: “Pen tüg jäy huandaacin tuñ, e capxpaady je altar ma Dios yajhuindzigïy, chi ca' cuyduñ je huandaacin. Per pen capxpaady je huindzigi'ñ tzüch ma je altar ma Dios yajhuindzigïy, chi cuyduñ yhuandaacin.” ¹⁹ ¡Tzuudijc locidijc huidibi ca' huinjihuüy je tiy'ajt! ¿Huidibi jacmij'ajtin ymiid je huidibi ti yajyoxy o je altar? ²⁰ Pinjaty capxpatp je Dios ytijc ma Dios yajhuindzigïy y'agapxmuctaayb anajty huidijaty jiiby yajpaatp ma Dios yajhuindzigïy. ²¹ Pinjaty capxpatp je Dios ytijc, ca' anajty jëyi capxpaady Dios ytijc, nañ ycapxpatp anajty Dios huidibi jiiby tzinaayb. ²² Pinjaty capxpatp je tzajp, nañ capxpatp anajty Dios y'ane'mdac quipxyi miid Dios huidi tzinaayb jiiby.

²³ ¡Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz escribas ajcxy, huidi naybidaacip tudägy, e ca' yjanchity! Miich ajcxy mooyb Dios je tügpicy je majcpi huidibi je' paatip, ixti yi tzajnimang, yi ruda etz je pi'c'ujtz'ay ung. Per ca' ajcxy mduñcuenti je cötujcin huidibi jaccopicyity. Miich ajcxy ca' mdzinäy tiydudägy miid je migügtijc. Miich ajcxy ca' mmidity pa'ayo'n miid je' ajcxy huidibi ayoob jottigooyb, etz ca' mmibijccixy Dios. Jada ixypy ajcxy mbaadumyib, e mooygixy Dios je tügpicy je majcpi. ²⁴ ¡Tzuudijc locitijc!

Miich ajcxy ti m'anajxyp je uux, e mgojinnnaaxcixy je camello, je mijpi iyujc.

²⁵ ¡Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz escribas ajcxy, miich ajcxy naybidaacip nej tudägy jäy, e ca' yjanchity! Jiiby jotjoty huinma'ñyjoty miich ajcxy miidity jibicpi. Miich ajcxy miid je ca'oy'ixii etz je adzojcin. Tim jadu'n nipaady nej jihuüy myajhuächpy ajcxy yi tasi ninicx yi texy ninicx, e chi myajhui'my jibicpi ma tasijot ma texyjot. ²⁶ ¡Tzuudijc miich ajcxy! Jayijp yajhuädz jiiby jotjoty texy tasi, huin'it hui'm nañ jadu'n huädz nigix'amy.

²⁷ ¡Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz escribas ajcxy, miich ajcxy naybidaacip nej tudägy jäy, e ca' yjanchity! Jadu'n miich ajcxy nipaady nej öcpi jut. Je öcpi jut nigix janch oy yquëxigy, per jiiby jutjoty ujtz jiiby miid je öcpi pajc etz miid jibicpi. ²⁸ Jadu'n ajcxy mguëxigy mayjäduum nej jihuüy ooy m'oyjäyity, per jiiby jotjoty miid jibic-huinma'ñ.

²⁹ ¡Ay miich ayoob ajcxy fariseos etz escribas ajcxy, miich ajcxy naybidaacip nej tudägy jäy, e ca' yjanchity! Miich ajcxy mgo'abojtzcixy yajxon je öcpi jut ma profeta ajcxy ñaaxtigiiy, etz mxoxy ajcxy miid je pijy ma ñaaxtigiiy je tudägy jäy ajcxy, ³⁰ e miich ajcxy nayñimaayigixy miñ xyipy: “Co ixypy anajty n'octzinaayim jecy'ajty ca' ngapubejtim co ajt nmij'ap nmijteedy yaj'ögy je profetas ajcxy etz je tudägy jäy ajcxy.” ³¹ Miid jada ycixpi miich ajcxy nejhuüyb co miich ajcxy m'ap'adyii mdeedy'adyii je jibicjäydijc ajcxy huidibi yaj'öc je profetas. ³² ¡Miich ajcxy yajcixcixy je jibicpi huidibi ajcxy mmij'ap mmijteedy yajtzondac!

³³ ¡Jadu'n miich ajcxy nipaady nej mayxoox! Ca' miich ajcxy madägipy cöguëgipy je tzaachypi jiiby ayoodactuuby. ³⁴ E paady nguexaamybich ma miich

ajcxy profetas etz huidibi ixpicyip ma Dios y'ayuc, etz huidibi xyaj'ixpigamb ajcxy yi Dios ñecy. Per miich ajcxy myaj'ögamyb myajcruutzpedamyb nijējity, etz nijējity mgoxamyb mhuobamyb ajcxy jiiby tzajtigoty etz m'ixhuidida'ñ mbahuidida'ñ ajcxy cajp cajp. ³⁵ Je mijpocy xyñigidaccoda'ñ miich ajcxy, jadu'n nej je oyjäy ñi'py temy yojcy jecy'ajty, oga'ñ chondacy miid je oyjäy Abel etz ycogixiy miid Zacarías, je Berequíás y'ung huidibi miich ajcxy mmij'ap mmijteedy myaj'o'c jiiby tzajtigoty ma altar. ³⁶ Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co je mijpocy ñigidaccoda'ñ je jäy ajcxy huidibi tzinaayb jadachambi tiempo.

Jesús yäxy miid Jerusalén cajp ycixpi

³⁷ ¡Miich ajcxy Jerusalén jäy! ¡Miich ajcxy Jerusalén jäy! Jerusalén jäy huidibi jecy'ajty yaj'ögy je profetitjic etz ycögächpy ajcxy je Dios ycogapxy. Canaag'oc ti njayajtügmujectähua'ñich miich ajcxy, jadu'n nej tzeydaj yajtügmujectäy je' y'ung ma yqueec päť, per miich ca' m'a'ixiiygixy. ³⁸ Oc'ix miich ajcxy nej mdiic abac yhui'maangixy. ³⁹ Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co camina miich ajcxy xy'ixipyich jadüg'oc, ixti cooni paadipy je xii je tiempo co jäy ajcxy ymina'nipy: “Cömay yi huidibi miimb miid nhuindzin Dios yxii etz ymic'ajt.”

24

Jesús ymina'ñ co Dios ytijc yhuindigoyipy

¹ Ma anajty Jesús ti ypidzimni ma Dios ytijc, nicxp anajty, huiñ'it Jesús ydiscípulos ajcxy ñimijhuäci. Yi' ajcxy anajty yaj'ixiydähuamyb je Dios ytijc, com ooy anajty chachmijtjicity.

² Chi Jesús yminañ:

—Huindicx miich ajcxy jada maybi mijjaty ytjic. Miinipy xii tiempo mina tüg'óciy jada tjic nicxy yhu'i'my taj xit, ca' ma tzaamacxy. Huindicoydähuiipy tüg'óciy.

Je tiy'ajt ma ca'ni naaxhuiñybi ycixa'ñyi ytigoya'ñyi

³ Chi oy ñicxni ajcxy ma Olivos cögop. E co anajty jim, Jesús y'ñäy, chi ñimaayi ameech je' ydiscípulos ajcxy:

—ñich ajcxy nejhuñhuamyb mina jëdu'n ytuna'ñyii yjada'ñyii. ¿Ti je' quëxígamb co anajty miich mhuimbida'ñ ya naaxhuiñ, e co anajty je naaxhuiñybi ytigoya'ñ?

⁴ Chi Jesús nimay ajcxy:

—Mnaygüend'adiib ajcxy, ca'ydi pin xyhuin'ingixy.

⁵ Ooy mayjäy ñaybidägáanigixy miid ñich nxii, naybidägáanigixy co je' ajcxy je Cristo, ymina'na'ñ ajcxy: “ñich je' je Cristo.”

⁶ Co miich ajcxy ayuc midohuiipy co jäy ajcxy chachtziptungixy ñayñibidígigixy xi ya, chi ca' ajcxy mdzigüygixip, com ooy ycopicyity co jadu'n jayjip ytuniyb yjadiyb. Ca' nan hue' je' anajty tim cijxp tim tigooyb je xii je tiempo. ⁷ Nayñibidígüib naax cajp miid huingbi naax huingbi cajp, e gobierno miid huingbi gobierno. E miinip mic'ujx canaag'it etz mij yuu etz mij pa'm xi ya. ⁸ Jada tzaachypi ayo'n oga'ni anajty chondägy huidibi nminaxaanim nyajnaxaanim.

⁹ Huin'it xii huin'it tiempo miich ajcxy myajcïyegipy, jigix xychaachtungixipy e xyaj'ögixipy. E tüg'óciy je maynaaxhuiñyjäy xyca'ixáangixipy, miid ñich nxii ycixpi.

¹⁰ Je huin'it tiempo may je jäy ajcxy yajtigoya'ñ ymibijcin. E nañ jadu'n ñayca'oy'ixáanigixy etz ñayñigapxáanigixy ñi'ojñhuáanigixy miñ xyipy. ¹¹ Ooy may quëxígaangixy aaniidaacpidijc mina'naangixy co Dios y'ayuc ytiy'ajt nimiydaci, e mayjäy oy huin'inaangixy. ¹² E je' co ajcxy xii jimijt ñajtninicxiyñi jac tim nigü jibicpi tunaangixy, ca' ajcxy y'ocnaychójcinipy miñ xyipy. ¹³ Per

pinjaty tiydudägy panixp je mibijcín, je' ajcxy ypaadip y'alma nidzoocín. ¹⁴ Copicy co jayijp yajcapxhuäcxa'ñ huindu'ñybi naaxhuiñybi Dios y'ayuc ytiy'ajt jemybi, jaydēbi jāy ajcxy nidüg'ociy nejhuiy Dios ytiy'ajt. Huin'it je naaxhuiñybi ycixni ytiigooyñi.

¹⁵⁻¹⁶ Je profeta Daniel jaay jecy'ajty jada ayuc (miich ajcxy pinjaty capx jada necy huinjihuiyigixy) ma minañ: Miich ajcxy co m'ixy pinjaty jibic-huinma'ñ tumb nej ca' ypadyii ma Dios ytijc, huidibi ooy ycodzigijity, chi miich ajcxy huidibi tzinaayb jim Judea, co jadu'n m'ijxcixy, chi nicx mgueectzóocixipy mic'amy ma tungop. ¹⁷ Pinjaty huidibi yajpatp ma ytijcničx ca' nicxy tijaty yajpidzimy ma ytijc. ¹⁸ Yi jāy ajcxy huidibi yajpatp camjoty, ca' ajcxy huimbidity co yajpidzimipy tijaty ma ytijc. ¹⁹ Huin'it tiempo ayo'n ypadamy je töxyjäy ajcxy huidibi anajty y'ungdzim'ijt, e nañ jadu'n je' ajcxy huidibi miid y'ungma'xung. ²⁰ May'ajt ajcxy mbijctzoohuipy yi Dios co jada jadu'mbi ayo'n ca' ytuniyb yjadiyb ma anajty ytiichtiempojity, etz ma anajty pocxinxijoty. ²¹ Huin'it oy ayo'n jotmay ytuna'ñyii yjada'ñyii huidibi nicamina ycatuñyii ycajadyiini mabi naaxhuiñybi chondägy e nicamina jadu'n ycajactuniyb ycajacjadiyb. ²² Pen ca' Dios capx'aduga'ñ yjiibi ayo'n xii ayo'n tiempo, ni pin ca' chögipy. Per Dios ycapx'adugamy yjiibi ayo'n tiempo miid je mibijcpidijc ycixpi huidibi Dios ti huin'ixy. ²³ Co yi jadu'mbi xii tiempo anajty ymiiñ, ca' mmibijccixipy, pen ji pinjaty xyñmaaygixy: “Ijxcix, cha yajpaady je Cristo”, o “Jim'amy yajpaady je Cristo.” Ca' mmibijccixipy. ²⁴ Pues miinip jāy ajcxy huidibi huin'inaangixy ymigügtijc. Ci'm ñayyajnaxánigixy jadu'n nej jihuiy je' yCristity, e ymináangixipy co capxhuäcxy ajcxy Dios y'ayuc, e ca' yjánchity. Ytunip ajcxy mijhuinma'ñ etz mijpi ijx-

pejt, ixti jëbi jahuin'ingixip je mayjäy huidibi Dios ti yhuin'ixyii. Per ca' Dios a'ixihuiipy co yhuin'iniyib yi' yjäy. ²⁵ Ti hich yi' jayijpni nigapxich. ²⁶ E co pinjaty ajcxy xyñimähuiipy: “Chim je' je Cristo mijtig'idumb”, ca' ajcxy mninicxip. O co pinjaty ajcxy xyñimähuiipy: “Chiiby je' tigoty yhuingoyüch”, ca' ajcxy mmibigipy. ²⁷ Hich je' je jäy huidibi tsoon tzajpjoty, nhuimbidaambich ya naaxhuiñ miid je tücxin je jájin, jadu'n nej je huidzuc huidi tücxp xiibidzimyb ixti xiigidägy. ²⁸ Ma je öcp ninicx yajpaady jim ñimujctähua'ñ je luud ajcxy.

Nejjada' je' Dios y'ung ymiinipy

²⁹ Co anajty ti ñaxy je ayo'n xii ayo'n tiempo, huin'it je xii ycoodziygidäga'ñ, je po' ca' ytücxan'ñ, je madza' ycädähua'ñ etz janch mic je tzajp yücxan'ñ. ³⁰ Co yi' jadu'mbi ytuniyb yjadiyb, chi quëxiga'ñ tzajpjoty je ijxpejt co hich, je jäy huidibi tsoon tzajpjoty, nhuimbida'ñich ya naaxhuiñ. E chi tüg'óciy je mayjäy tájip máyip yjihuühuiipy yäxipy, chi ajcxy ixipy je jäy huidi tsoon tzajpjoty miñ anajty jocjoty miid ymic'ajt y'oy'ajt. ³¹ Chi nguexipyich ángeles ajcxy co huen mic yajxüxy ajcxy ytrompeta, jigix yöymujctähuiipy tüg'óciy pinjaty huin'ijxyp xi' ya ma ajcxy yajpaady ya naaxhuiñ; ma xii pidzimyb, ma xii cidägy, ma jünboj pidzimyb, ma tichpoj pidzimyb.

³² Jim miich ajcxy ijxpejt mbigipy ma je higueri quipy jadu'n nej je xii tiempo ymiin' cidägy. Co je higueri quipy jadüg'oc pidägipy je' y'aay'ung, huin'it miich ajcxy nejhuühuiipy co yhuingoni mina ypottigiiyi. ³³ Tim jadu'n nej tiy'ajt mbijccixy ma je higueri quipy co jada ajcxy jadu'n ixipy nejhuühuiy co yhuingoni anajty je xii je tiempo jün'aguy tijc'aguy. ³⁴ Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co tüg'óciy ytuna'nyii yjada'nyii ma ca'ni

anajty je jäy y'öctäy huidibi anajty jactzinaayb huin'it tiempo. ³⁵ Je tzajp etz je naaxhuiñybi cixam tigoyam yí', per ñich n'ayuc ca' ycixa'ñ ytigoya'ñ nimina.

³⁶ Ca' ni pñ nejhuíy je xii je hora mina nhuimbida'ñich ya naaxhuiñybi. Ni je ángeles ajcxy canejhuíy, ni je Dios y'ung canejhuíy. Tügpaic je Dios Teedy nejhuíy.

³⁷ Com jadu'n nej yjajtí ya naaxhuiñ jecy'ajty, co je Noé chinay, nañ tim jadu'n yjadípy co anajty nhuimbityich, yí jäy huidibi tsoon tzajpjoty, ya naaxhuiñ. ³⁸ Jecy'ajty co anajty ca'ni je ayo'nduu ymiiñ ya naaxhuiñybi, hue' je' mayjäy ajcxy chinay agujc jotcujc, ycaaygíxy y'uuccíxy etz yajpíccíxy je y'ung y'anäg, ixtí cooní paty je xii tzuu co ytigíy Noé barcojoty. ³⁹ Je mayjäy ajcxy ca' ajcxy cuenttuñ co ayo'n miina'ñ anajty, ixtí cooní je ayo'nduu miin e öctay ajcxy je jäy niñjoty. Jadu'n nej yjajty jecy'ajty miid je mayjäy huidibi tzinaayb anajty quipxy miid Noé, nañ tim jadu'n yjada'ñ miid je jäy ajcxy huidibi tzinähuij jac jiini co ñich anajty nhuimbityich ya naaxhuiñ jadüg'oc. ⁴⁰ Je huin'it tiempo co nhuimbidityich jadüg'oc ya naaxhuiñ, chi metz yéydíj yajpaadípy ma ytundac, tüg je' yajminicxa'ñ, e tüg je' yhui'ma'ñ. ⁴¹ E mejtz töxyjäy yajpaadípy anajty yjich, tüg je' yajminicxa'ñ, e tüg je' yhui'ma'ñ.

⁴² E paady miich ajcxy ni'ixí íjtcix, xyjíp'ixípyich com ca' mnejhuíygyxy mina miich ajcxy je mHuindzin ymiina'ñ. ⁴³ Mnejhuíygyxy miich jada co ixypy je ungededy nejhuíy ti hora je meetzpi miina'ñ, ca'p je' ymähuiipy, e ca'p a'í'xíhuipy co je meetzpi ytigíhuipy tigoty. ⁴⁴ Nañ tim jadu'n miich ajcxy ni'ixí íjtcix, je' co ñich, je jäy huidibi tsoon tzajpjoty, nhuimbida'ñich ma ca' ni pñ anajty nejhuíy.

Je tumbi tudägypí etz je huidibi ca'p ytudägýty

⁴⁵ ¿Huidibi tumbi je' ya huidibi tumb miid yhuindzin janch cixyjot huinjot huidibi miid ixpijcin, huidibi je' yhuindzin mooyipy ane'min ma ytijc, huidibi ya-jnigidagihuiipy ma ymigügtijc caayin uucin mina ypadyii? ⁴⁶ Janch jotcujc je tumbi co yhuimbidiipy je' yhuindzin, e je' cuyduñ jadu'n nej je' yhuindzin ti ñimäyii. ⁴⁷ Janch tiy'ajt jadu'n nej nimaaygixy co je huindzin ytumbi ya-jnigohuajc'adyii tüg'óciy huidibi ymiid. ⁴⁸ Pen je tumbi jibicjäybi mina'ñ jotjoty huinma'ñjoty: “Huäcxijpni iich je nhuindzin.” ⁴⁹ E chi ñimajztägip ymigügtijc, e ytiğihip caaybi uucpi miid amügyjäydijc; ⁵⁰ chi je tumbi yhuindzin minipy ma ytijc huidi xii mina je tumbi ca' anajty aa'ixy jijp'ixy e ni je hora anajty canejhuüy. ⁵¹ Chi huindzin tzaachytunip je' ytumbi, etz ypidägipy miid je jacjadyii jäy ajcxy jajpaady huidibi naybidáacigixp nej tudägyjäyity e ca' yjanchity. Jiiby ayoodactuuby yjihua'ñ yäxa'ñ etz huinmucxa'ñ huingueeda'ñ ytiitz miid jotmay.

25

Je ijxpejt ma je majcpi töxy'anäg

¹ Co anajty nhuimbityich jadüg'oc ya naaxhuiñybi jadu'n nipaadip nej je nimajcpi töxy'anäg co ñicxy ajcxy ñayjijpcobadihuáanigixy miid je yëydijc huidi pigamb. Chi minicxy ajcxy aceite lámpara co yajticxaangixy. ²⁻⁴ Nimigoox je töxy'anäg huidi cohuinma'ñity etz ahuing minicxy jadüg quiig ujtz miid aceite. E nimigoox je töxy'anäg ca'pi ajcxy cohuinma'ñity, e ca' ajcxy ahuing minicxy jadüg quiig aceite. ⁵ E je yëydijc huidibi anajty pigamb huäcxijpni ooy, chi je töxy'anäg ajcxy ooy ytiğiñi mä'uuybi. ⁶ E mijcuctz ajcxy midoy co tüg jäy mic mina'ñ: “Chi miiñ je yëydijc huidibi pigamb, nicx jijpcobadiyigixy.” ⁷ E huin'it je nimajcpi töxy'anäg

ajcxy ypidáctay. Chi ajcxy yjün ni'ixiïy nidüg nidüg.
⁸ Chi je nimigooxpi huidibi ca' ycohuinma'ñity nimay je nimigooxpi huidibi cohuinma'ñip: "ñich ajcxy hueeni mooygich yí m'aceite, co pídzaanip ñich ajcxy njiin." ⁹ Chi y'adzooy je cohuinma'ñybi ajcxy: "Ca' nyega'ñich, je' co ca' ñich ajcxy nje' yhuaadĩhua'ñ. Nicx miich ajcxy juy jim ma ytoogyii." ¹⁰ E ti anajty ajcxy ñicxy aceite juuyb je huidibi ajcxy ca' ycohuinma'ñity, co oy yjätý je yëydijc huidibi pigaanip. Chi je cohuinma'ñybi ajcxy miid tigiy tigoty je yëydijc huidibi pigaanip. Chi tijc yaj'agiïy. ¹¹ E com jecyñi oy yhuimbity ajcxy je huidibi ca' ycohuinma'ñity. Chi ajcxy yminañ: "¡Huindzin, Huindzin, ocyaj'ahuädz mdijc!" ¹² Chi je' y'adzooy: "Ca' ñich miich ajcxy n'ixy'adyii."

¹³ Chi Jesús yminañ:

—Nayñi'ixiïyigix, je' co ca' mnejhuiïygixy mina ñich nhuimbida'ñich jadüg'oc ya naaxhuiñ.

Je ijxpejt ma je meeñ

¹⁴ Co ñich anajty nhuimbida'ñich jadüg'oc ya naaxhuiñybi, jadu'n nipaadip nej jadayaabi ijxpejt, co anajty tüg comeeñyjäy chona'ñ viajetumbi, chi je' ytumbi ajcxy mooy je meeñ co huen cuend'ajtcixy. ¹⁵ Je ymidügpi tumbi moy migoox mil meeñ. Je mimetzpi moy mejtz mil. E je ymidugiïgpi moy tüg mil. E jadu'n ajcxy moy nije' nije' nej huaad cuend'ajtcixy. Chi choñ je huindzin viajetumbi. ¹⁶ Je tumbi huidibi cidigiïyi migoox mil meeñ, ytigiy ajuybi adoocpi. Chi je' ymeeñ y'ung'ajty jamigoox mil. ¹⁷ Nañ jadu'n huidibi cidigiïy mejtz mil, ytigiïy tumbi miid je meeñ. Chi je' ymeeñ y'ung'ajty ja mejtz mil. ¹⁸ Je huidibi cidigiïy tüg mil hue' oy pidägy je meeñ tützjoty. Chi tajiïy, e yützi je yhuindzin ymeeñ. ¹⁹ E com jecyñi oy yhuimbity je huindzin. Chi ytigiïy cuenta yaj'oyiïyb miid je ytumbi

ajcxy. ²⁰ Chi miiñ jayijp je huidibi anajty ti c̄idiḡiyii migoox mil meeñ. Chi je tumbi yajc̄idiḡiyi je' yhuindzin majc mil meeñ. Chi ymīañ: “Miich ti xymooyich migoox mil meeñ, e iich ti nyaj'ung'atyich jamigoox mil.”

²¹ Chi je' yhuindzin minaañ: “Janch jotcujc iich cham co jadu'n ti mduñ miid je hueenbi meeñ. Miich ooy mdudägy etz oy ti mduñ, e paady njacmōhuamyb jacmay. Tigi' ma iich, e xondäg miid iich.” ²² Chi ymiñ je huidibi anajty ti c̄idiḡiyii mejtz mil meeñ. Chi nimay je yhuindzin: “Miich xymooyich mejtz mil meeñ, e ti nyaj'ung'atyich jamejtz mil.” ²³ Huin'it je' yhuindzin ñimaayi: “Janch jotcujc iich cham, co jadu'n oy ti mduñ miid iich nmeñ, e paady njacmōhuamyb jacmay. Tigi' xondäg miid iich.”

²⁴ E co oy yja'ty je huidibi c̄idiḡiyib tüg mil meeñ, chi nimay je' yhuindzin: “Huindzin, hue' ndijyich miich myëdyjc'aty janch jibic jäy. Miich cosecha myajpid̄icpy ma ca' ti mñipy etz miich mgosecha myajpid̄icpy ma ca' ti ti mhuijy. ²⁵ Paady ooy ndziḡiyich co je meeñ ngayaj'ung'adipyich. E co miich mhuimbida'ñ, mdzogamy je mmeñ, e paady je mgi'mmeñ ti nyüchich, je' co ndziḡiyich co nicxy nyajtigooyich miich mmeñ. Cha je meeñ huidibi ti xymooyich.”

²⁶ Chi je' yhuindzin ñimaayi: “Jibic tumbi miich, ooy mnuuxity. ¿Nej ti mnejhuïy miich co iich cosecha nyajpid̄igyich ma ca' ti ti nñibyich, etz cosecha nyajpid̄igyich ma ca' ti ti nhuijyich? ²⁷ Oy co ixypy miich je iich nmeñ ti myejc'anuucxy, e jim ixypy y'ung'at. E cham co ti nhuimbityich cham ixypy je nmeñich xyc̄idiḡiyich miid nimeñ'ung.”

²⁸ Chi je huindzin nimay je jacjadyii tumbidijc: “Pijci ajcxy yi meeñ huidi ymiid, e mooygix yi huidibi majc mil ymiid. ²⁹ Je huidibi oy tumb jacyajmōhuamb je'

anaxy, e ymiid'adamy je' conaxpi. Je' huidibi hueen miid yajpigamb je' huidi ymiid, je' co ca' oy ti ytuñ miid je hueenbi. ³⁰ Yi jibi tumbi huidibi ca' oy ytuñ, pidäg ajcxy agootztuuby ma yjñhupy yäxipy, ma ytiitz huinmuucx huingueedip miid jotmay.”

Co anajty naaxhuiñjyä ajcxy yajtyduñ

³¹ Co iich, je jäy huidibi tsoon tzajpjoty, nhuimbity iich anajty jadüg'oc ya naaxhuiñybi, huin'it n'ixtäga'ñich ma iich n'ane'mdac etz ane'ma'ñich miid iich nmij'ajtín etz n'oy'ajtín. ³² Chi tüg'óciy je naaxhuiñjyä yajtügmu-jctähua'ñ ma iich. Nhuäcxamybich jadüg jadüg jadu'n nej jäy ajcxy huäcxy je cöbixy etz je chiibo ajcxy. ³³ Nbidägaamybich a'oy'amy je jäy ajcxy huidibi oy ti ytungixy miid iich. E yi' ajcxy jadu'n nipaadip nej cöbixy. Nbidägaamybich anajty'amy yi jäy ajcxy huidibi jibic ti ytungixy miid iich. E yi' ajcxy jadu'n nipaadip nej chiibi.

³⁴ Chi nnimähuibich yi jäy ajcxy huidibi a'oy'amy: “Miingix miich ajcxy huidibi Dios Teedy ti xyconuucxy ajcxy. Je'ájtigix ane'mdac huidibi ijtp ni'ixí miid miich ajcxy ycixpi maabi naaxhuiñybi chondägy. ³⁵ Ma anajty iich nyuubögyii miich ajcxy ti xyajcaayich; ma anajty iich ndidzïyii, miich ajcxy ti xyajniñ'ügyich; ma anajty iich nihuidityich, miich ajcxy jättac ti xymöyich; ³⁶ ma anajty iich je nhuit ti nyajmayjatyich, miich ajcxy ti xymöyich je huit; ma anajty iich nbigyijich, miich ajcxy ti xycuend'átyich; etz co anajty iich pujxtigoty nyajpaady, miich ajcxy ti xycogapxïyich.”

³⁷ Huin'it ymina'na'ñ je jäy ajcxy huidibi oy ti ytungixy miid iich: “Huindzin, ¿mina iich miich ajcxy ti n'ixy ayuu, e ti nyajcay? O ¿mina iich miich ajcxy ti n'ixy co mdidzïyii, e ti nyajniñ'ügy? ³⁸ ¿Mina iich miich ajcxy ti n'ixy co miich mnihuidity, e ti nmöy jättac?

O ¿mina mhuit ti myajmayjaty, e ti nmöy je mhuit?
³⁹ ¿Mina iich miich ajcxy ti n'ixy, co miich mbigyii, e oy ti ngüend'aty? etz ¿mina iich miich ajcxy ti n'ixy co pujxtigoty myajpaady, e oy ti ngogapxiy?" ⁴⁰ Iich, je mij'ane'mbi, n'adzohuimbidiipyich: "Janch tiy'ajt jadu'n nej nnimaaygixy co yi jäy ajcxy huidibi oy ti ytungixy miid pinjaty huidibi xymijnicpejtpich, nañ jadu'n oy ti ytungixy miid iich. Ca' ñéjity co jäy ajcxy yminañ co ca' ypinity je jäy huidibi xymijnicpejtpich."

⁴¹ Chi iich, je mij'ane'mbi, nimähuibich je jäy ajcxy huidibi yajpatp: "Huinhuäctuutcich miich ajcxy jibicjäydijc. Nicxy miich ajcxy mijjijnjoty, huidibi ijtp ni'ixi miid je mujcu' ycixpi etz miid je' y'angeles ajcxy ycixpi. ⁴² Ma anajty iich nyuubögyii, ca' miich ajcxy xyajcaayich; ma anajty iich ndidziyii, ca' miich ajcxy xyajni'ucyich; ⁴³ ma anajty nnihuidityich, ca' miich ajcxy xyajjättägyich; ma anajty iich nhuit xytigoy'ijtigich, ca' miich ajcxy huit xymooyich; etz ma anajty iich nbigyii e nyajpaadyich pujxtigoty, ca' miich ajcxy xycogapxiyich." ⁴⁴ E chi je' ajcxy ymina'na'ñ: "Huindzin, ¿mina iich ajcxy miich ti n'ijxcixy co anajty miich yubögyii tidziyii, o co anajty mnihuidity? ¿Mina ti n'ijxcixy co ca' mhuit miidity, o co mbigyii, o co anajty pujxtigoty myajpaady, e ca' iich ajcxy miich nbubejty?"

⁴⁵ Chi iich, je mij'ane'mbi, n'adzohua'ñich: "Janch tiy'ajt jadu'n nej nnimaaygixy. Huen tim pinity huidibi ca' miidity pa'ayo'n miid je' ajcxy huidibi xymijnicxypejtpich, oy jäy yamina'ñ co ca' ypinity, iich miich ajcxy anajty jadu'n ti xytuñich." ⁴⁶ E jada ajcxy nicxip huinixii ayoodactuuby, e yi tudägyipi ajcxy nicxip ma yi jugy'ajtin huinixibi.

26

Je huinma'ñ nej anajty Jesús madzaangixy

¹ Co Jesús nigapxtay tüg'óciy jadayaabi ayuc, chi nimay yi' ydiscípulos ajcxy:

² —Miich ajcxy mnejhuiyb co huixtic je amayxii, je pascua xii. Pascua xiioty iich, je jäy huidibi tsoon tzajpjoty, nyajcïyega'ñich ma nmidzipich etz xyajcru-utzpeda'ñich, xyaj'óga'ñich ajcxy.

³ Je huin'it xii je teedy huidibi tungmiid ajcxy, je es-cribas, etz je mijjädijc ajcxy ñayyöymujctayi ma je' ytiba' je teedy huidi jacmijtungmiid huidi anajty yxii Caifás. ⁴ E jim ma Caifás ytiba' jim ajcxy huinma'ñy'ixtay nej jëbi yajmachycägixy Jesús miid anii etz yaj'ógaangixy. ⁵ Chi ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy:

—Ca' y'oyity co xiioty nmajtzim Jesús. Ca' jecyity co je mayjäy xymijotma'ttayim etz ytigïhuip ajcxy huambi jihuiybi.

Tüg töxyjäy pidacy aceite ma Jesús ycohuajc

⁶ Jesús anajty yajpaady Betania ma Simón ytijc, je Simón huidibi anajty ymiid je jibic nibüdz pa'm. ⁷ E ma anajty Jesús yca, huin'it ymiiñ tüg töxyjäy miid tüg quiig ujtz miid perfume huidibi ooy oy yxuugy, jada perfume ooy anajty choohuity. Chi je töxyjäy yaj'ahuäch je quiig, e yajcöyogiy Jesús je perfume huidibi ooy oy yxuugy. ⁸ Co Jesús ydiscípulos ajcxy jadu'n ijxy, chi ajcxy mijotma'ty je töxyjäy. Chi ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy:

—¿Ti co jada perfume huidibi ooy oy xuugy ayoy?

⁹ Tzou ixypy ooy jada yajtoocy, jaydëbi ixypy miid yajpubet je ayoobitijc.

¹⁰ E co Jesús nejhuiy nej ajcxy ymïnañ, chi nimay:

—¿Na'amy co m'amayïy jadayaabi töxyjäy? Yi' huidibi ti tuñ, je' yi' tüg oybi. ¹¹ Je ayoobitijc ca' ytigoy'ida'ñ

ma miich ajcxy nimina. Huen huidibi xii huen huidibi tiempo jëbi miich ajcxy mbubedipy ayoohtijc. Hich ca' n'ida'ñich jecy ya miid miich ajcxy. ¹² Jada töxyjäy ti pidägy ma hich nnin'cx perfume huidibi ooy oy xuugy, jayijp ca'ni nnaaxtig'iyich. Jadu'n je' jijp'ijxpy mina nnaaxtig'ihua'ñich. ¹³ E huentimma'amyitye je Dios y'ayuc anajty yajcapxhuäcxy huindu'my naaxhuiñ jim yajni-gapxa'ñ jadu'n nej je töxyjäy ti tuñ cham miid hich, e jadu'n je mayjäy jäymedzipy jada töxyjäy.

Judas c'eyecy yi Jesús ma ymidzip agojiix

¹⁴ Chi nidüg je' ydiscípulos huidibi yxii Judas Iscariote oy nimäy je teedy m'jtungmiidpi, ¹⁵ nimay ajcxy:

—¿Ti ajcxy xymöhuibich co ng'iyeg'ipyich Jesús?

Chi ajcxy moy iipxmajc plata meeñ. ¹⁶ Co ajcxy meeñ ymooy, chi mic'amy Judas yhuinma'ñ'ixtay nej jëbi c'eyecy Jesús ma ymidzip.

Jesús y'adzuu'ajty pascua xiijoty

¹⁷ Je ymidügpi xii, je amayxii, je pascua xii ma anajty yajcay je tzajcaagy huidi ca' levadura miidity, huin'it je' ydiscípulos ajcxy nimiiñ Jesús. Chi ajcxy yajt'iy:

—¿Ma mdzocy co hich ajcxy ni'ix'ihuip huidi mgayamy je pascua xii cixpi?

¹⁸ Chi Jesús y'adzooy:

—N'icx miich ajcxy jim Jerusalén ma tüg jäy ytijc, e mnimähuip: “Hich nHuindzin jadu'n minamb co yhuingoñ je' yxii yhora, e paady ma miich mdijc yi' tuna'ñ je pascua xii adzu'ajtin miid ydiscípulos ajcxy.”

¹⁹ Huin'it Jesús ydiscípulos ajcxy cuyduñ jadu'n nej Jesús anajty ti ñimäyii. Chi ni'ix'iy ajcxy je pascua adzuu'ibi.

²⁰ E co chu'ïy, chi Jesús y'ixtacy ma je mesa miid je nimajmetzpi ydiscípulos. ²¹ E ma anajty ycaaygixy, huin'it nimay je nimajmetzpi:

—Nidügti miich ajcxy huidibi xycïyegaambich ma nmidzipich.

²² Huin'it ajcxy yjajtay taj may. Chi ajcxy yajtiïy:

—Huindzin, ¿nej ïich jada'ji?

²³ Chi Jesús y'adzooy:

—Yi huidi miid ndocxmucyich, yi' je' jadu'n xycïyegaambich ma nmidzipich. ²⁴ Janch tiy'ajt co ïich n'öga'ñich, jadu'n nej je profeta jaay jecy'ajty. ¡Ay ayoob je yëydijc huidi xycïyegaambich! Jac'oy co ca' ycama'xung'aty je huidibi xycïyegaambich.

²⁵ Chi Judas yminañ:

—Huindzin, ¿nej ïich jada'ji?

Chi Jesús y'adzooy:

—Miich jadu'n minamb.

²⁶ E ma anajty ajcxy ycaay, huin'it Jesús tzajcaagy conïgy. Chi yajnajxy Dioscojuyip. E chi jada' tujchuäcxy je tzajcaagy. Chi moy je nimajmetzpi ajcxy je tzajcaagy, e yminañ:

—Cay miich ajcxy jadayaabi tzajcaagy, yi' je' ïich je nninïcxich.

²⁷ Huin'it Jesús cïyïgy je y'ügy. Chi yajnajxy Dioscojuyip. E huin'it moy je ügy je nimajmetzpi ajcxy, e yminañ:

—Üc miich ajcxy jadayaabi ügy, ²⁸ yi' je' ïich je nni'pyich. Yi' ñigapxy co Dios ti yaj'aducy je jemybi ayuc. E ïich nni'py ytema'ñ yoga'ñ miid je mayjäy ycixpi, jaydëbi ajcxy paadip je huinmëecxin miid je ypocy ycixpi. ²⁹ Janch tiy'ajt jadu'n nej nnimaaygixy, co ca' n'oc'ügaanich jadüg'oc je pascua xii ügy, ixti cooni je xii

tiempo paadip co ñich ajt n'uucim huinjemybi je pascua xii ügy ma ñich nDeedy y'ane'min.

Jesús nigapxy co Pedro ycoyütza'ñyii

³⁰ E co ti y'iidäy, chi ajcxy chooñ ñicxy ma Olivos cögop.

³¹ Chi Jesús je' ydiscípulos ajcxy nimay:

—Nidüg'óciy miich ajcxy xy'ixmajtztähua'ñich cham coodz. Je' co jaaybejty jadu'n miiñ ma je Dios ñecy: “Ögip je cuend'ajtpi, huin'it je cöbixy yöyhuäcxtähua'ñ.” ³² E co anajty ñich njugypicyich jadüg'oc ma anajty ti n'ögyich, chi jayjipni nñicxa'ñich ma Galilea, e jim naybaatim nidüg'óciy.

³³ Chi Pedro yminañ:

—Oy yi jacjadyiibi migügtjicich xyjadim'ixmajtztäy, per ni camina xii ñich miich n'ixmadzipy.

³⁴ Chi Jesús Pedro nimay:

—Janch tiy'ajt jadu'n nimäyich, cham coodz ca'ni anajty je tzey yaxigy, miich tugüg'oc mina'nip co ca' xy'ixy'adyijich.

³⁵ Chi Pedro yminañ:

—Oy ñich ndim'ögip miid miich, ni camina ngaminá'nibich co ca' miich n'ix'adyii.

E nidüg'óciy je' ydiscípulos ac tim jadu'n yminañ.

Jesús mibijctzoy Dios jim Getsemaní

³⁶ Chi Jesús ñicxy miid je' ydiscípulos ajcxy, oy yja'tcixy jim Getsemaní. Chi jim Jesús nimay je ydiscípulos ajcxy:

—Ya miich ajcxy oc'ña', miin ñich n'ocnicxyich jim'amy Dios mibijctzoobi.

³⁷ E chi Jesús ñicxy miid Pedro etz nañ jadu'n miid je Zebedeo ymang nimetzpi. E jim Jesús ñayjihuiiyi janch tajy may mij cajee. ³⁸ E chi jim yajnimay je nidugügpi discípulos:

—Nayjihuiyibich taj may ma njot nhuinma'ñ, ixti mabaad anajty n'ögich miid tájin máyin. Hui'm miich ajcxy ya miid iich etz ca' mmaagixy.

³⁹ Huin'it Jesús ñajtzyöyiy mijci'm jahui'. Chi jim ñaygojxtinaydaci naaxcixy, e ytigiy Dios mibijctzoobi, yminañ:

—Dios Teedy, iich nDios, pen jëbi jadu'n, mduñ may'ajt píjcgich jadayaabi tzaachypi ayo'n, per ca' yjadu'nity nej iich ndzojcin mdunipy, jadu'n mdunipy janchtiy nej miich mdzojcin.

⁴⁰ Huin'it Jesús yhuimbijty jim ma anajty ti yajhui'my je nidugiigpi. E oy paady ac tim maab anajty ajcxy. Chi nimay je Pedro:

—¿Nej ca' madäga'ñ miich ajcxy co m'idipy juugy tüg hora miid iich ycixpi? ⁴¹ Hui'mi' ya, juugy m'idipy etz mibijctzoo Dios, jaydëb ca' je ca'oybi xymimadägip. Janch tiy'ajt co jotjoty ooy mnijot'ajtcixy com tunaangixy yi oybi. Per yi mnin'icx ca' ymadäga'ñ nicxy tuñ oybi.

⁴² Chi mimetz'oc Jesús ñicxy oy Dios mibijctzoy, yminañ:

—Dios Teedy, pen copicy co iich nbaadibich je ayo'n, huen jadu'n yjadüyb miid iich nej miich mdzojcin.

⁴³ Chi jadüg'oc Jesús huimbijty ma je nidugiigpi discípulos, e oy pátnibi maab ajcxy, je' co ca' anajty ajcxy mimadägy máhuii. ⁴⁴ Chi yajhui'my ajcxy, e midugiig'oc ñicxy Dios mibijctzoobi. E nañ tim jadu'n oy minaanip jadu'n nej anajty ti y'ocminamb. ⁴⁵ Chi jadüg'oc huimbijtni jim ma je nidugiigpi, chi nimay ajcxy:

—¿Máagixni? Póxcix jadachambi. Ti je tiempo yhuaad'ajtni mina iich, je jäy huidibi tsoon tzajpjoty, nyajciyega'ñich ma yi jibicjäydijc ajcxy. ⁴⁶ Pid'icx,

tzoc jámim, chi ymiiñ je huidibi xycïyegaambich ma nmidzipich.

Tzумы mach ajcxy Jesús yajnicxy

⁴⁷ Jesús capxni anajty jim co yjáty je Judas. Judas hue' je' nidügti je majmetzpi discípulos huidibi Jesús yhuin'ijx. E je Judas miid ja'ty mayjäy, je huidibi anajty ti quexy je judío teedy mijtungmiidpi etz je mijjäydijc. E je mayjäy hue' anajty ajcxy miid ypujx etz quipy. ⁴⁸ Judas, je huidibi anajty çïyejcp Jesús, ti anajty jayijp yecy tüg ijxpejt huidibi miid jëbi ajcxy ijxcapy Jesús. Jadu'n jayijp Judas ycapxtuñ miid je' ajcxy, e ymíañ:

—Je jäy huidibi anajty ndzücxypich, yi' je' Jesús. Májtzcix.

⁴⁹ Huin'it Judas nimijhuägy Jesús co capxpocxa'ñ, chi ymíañ:

—¡Huindzin!

Chi tzücx.

⁵⁰ Chi Jesús ñimayi:

—Migüg, ¿na'amy co xyñimijhuägyich?

E co jadu'n nimay, chi mic'amy yi' ajcxy majch Jesús. Chi ajcxy yajnicxy tzумы mach.

⁵¹ E huin'it nidüg je Jesús ymigüg, juudy je ypujx. Chi tatzpujxtucy je teedy mijtungmiidpi ytumbi. ⁵² Chi Jesús nimay je' ydiscípulo:

—Pidäg yi mbujx ma ytijc. Com pinjaty tziptumb miid pujx, nañ jadu'n y'ögipy miid pujx. ⁵³ ¿Nej ca' mnejhuïy co ñich jëbi nbijctzooyich cham adzu'x may ángeles, je huidibi xyñihuá'ñibich ma nmidzipich? ⁵⁴ ¿Per nej ycixipy yca'pxipy nej miñ jaaybety, jadu'n nej cham ytuñyii yjadyii miid ñich ycixpi?

⁵⁵ Chi Jesús nimay je mayjäy:

—Miich ajcxy ti xyñidzonñyich miid je pujx miid je qui-ipy. ¿Nej mdiy ñich meetzpi o jäy yaj'öcpich? Hich jabom jabom anajty ññayich nyaj'ixpicxyich miich ajcxy jiiby ma Dios ytijc. E ca' miich ajcxy xymajchich. ⁵⁶ Huinjihui' miich ajcxy co tüg'óciy yam ytuñyii yjadyii ca'px tim jadu'n nej je profeta ajcxy cojaay jecy'ajty.

Huin'it nidüg'óciy je' ydiscípulos ajcxy yqueectay. Chi Jesús yhui'my naydügpajc.

Jesús ma naymujcpi dijc yhuinduu

⁵⁷ Je' ajcxy huídibi anajty ti mach Jesús, yajnicx ajcxy jim ma Caifás ytijc. E jim ma Caifás ytijc ma anajty ti ñayyöymujctáayigixy je escribas etz je mijjädijc ajcxy.

⁵⁸ E je Pedro anajty axam nicxy jiguëgy jihuiy, ixti cooni yajja'ty ma Caifás ytiba'. Chi jim ytigiy. Chi ixtacy miid je cuend'ajtpi ajcxy, je' co oc'ixa'ñ ocnejhuñhua'ñ nej Jesús yjada'ñ.

⁵⁹ Je teedy ajcxy mijtungmiidpi etz tüg'óciy je judíojäy mijtungmiidpi ajcxy huinma'ñ ixtaayigixy nej jëbi Jesús yajpocycägixy miid ajcxy xihuin, e jadu'n jëbi mooygixy yi o'cin. ⁶⁰ Mayjäy niñuambejty Jesús miid anii, per ni pin anajty ca' miidity tiy'ajt co Jesús anajty ti ytundigooy miid judíojäy ajcxy ycötujcin. Jac com jecy miin metz testigos miid aanii. ⁶¹ Je' ajcxy yminañ:

—Jadayaabi yëydijc minañ co jëbi nyajhuindigooyich Dios ymijtzajptijc, e codugüg xii ti anajty nyaj'oyiyich jadüg'oc.

⁶² Huin'it je teedy mijtungmiidpi ytinayigy, e nimay Jesús:

—¿Nej co ca' m'adzooy? ¿Nej janch tiy'ajt nej jadayaabi metzpi testigo ymina'ñ?

⁶³ Per Jesús ca' y'adzooy. E huin'it je teedy mijtungmiidpi ñimaayi:

—Nimaayg iich ajcxy Dios ycixpi, pen janch miich je' je Cristo je Dios y'ung.

⁶⁴ Chi Jesús yminañ:

—Miich jadu'n minamb. Nañ jadu'n iich miich ajcxy nimäy, co iich je jäy huidibi tzoon tzajpjoty, miich ajcxy xy'ixipyich tzajpjoty ma Dios ymijc a'oy'amy. Nañ jadu'n miich ajcxy xy'ixipyich jocjoty co anajty nhuimbityich jadüg'oc ya naaxhuiñ.

⁶⁵ Chi je teedy jacmijtungmiidpi oy yhuit huindzecxy huinma'ch, chi yminañ:

—Jadayaabi yëydijc ti capxtigooy Dios. ¿Ti testigo njac-huaanim? Miich ajcxy ci'm ti mmidoogixy co yi' ti ycapxytigooy ma Dios, e minañ: ⁶⁶ ¿Nej miich ajcxy minaangixy?

Chi ajcxy yminañ:

—Ti ycapxytigooy, copicy co y'ögipy.

⁶⁷ Chi ajcxy huindzujy jijptzujy etz cojxy ajcxy. Chi jacjadyii huingoxy jijpcojxy. ⁶⁸ E chi ajcxy nimay:

—Pen janch co miich je' je Cristo octiygapx pin ti xycoxy.

Pedro yminañ co ca'p Jesús ix'y'adyii

⁶⁹ Je huin'it moñi Pedro anajty iñay tibägujc. Chi ñimiini tüg töxy'anäg tumbi, chi ñimaayi:

—Miich nañ jadu'n ti mhuidity miid Jesús je Galilea jäy.

⁷⁰ Chi Pedro yminañ mayjäyjoty:

—Ca' nhuinjihuüyich ti mgapxy.

⁷¹ Pedro hue' anajty pidzimmip co ñimiini huingbi töxy'anäg. Chi je töxy'anäg nimay je' ymigügtijc:

—Jadayaabi yëydijc ti yhuidity nañ jadu'n miid Jesús je Nazaretpi.

⁷² Chi Pedro jadüg'oc coyüch je Jesús cixyot huinjot yminañ:

—Ca' n'ixy'adyijich yjiibi yëydijc.

⁷³ Jac co hueeni, je jäy huidibi anajty ajcxy jimip ñimay ajcxy je Pedro:

—Janch co miich nañ jadu'n anajty miid mhuidity yi Jesús, com yi m'ayuc yi' xyajniquëxǵcp.

⁷⁴ Chi Pedro tigǵiy capxpi janch oy ñinej minañ huinjot:

—Ca' n'ix'adyiijich yi yëydijc.

E tim huin'ítiy je tzey yaxǵy. ⁷⁵ Chi Pedro jäymejtz-coody jadu'n nej anajty Jesús ti ñimäyii: “Ma ca'ni anajty tzey yaxǵy cham coodz, miich tugǵig'oc xycoyützibich.” Chi Pedro pidzimy tiba', e jiiby oy yäxy mibaad yjotcidägy.

27

Chi Jesús yajcǵeyjcy ma Pilato

¹ E co oy yxiimǵy yticǵiy, chi je teedy mijtungmiidpi etz je mijjäydijc ajcxy quipxycapxy co yaj'ögaangixy Jesús.

² Chi ajcxy yajnicxy cǵoch oy ajcxy cǵyecy ma Poncio Pilato je gobernador.

Judas ñayyöctǵiyi

³ Co je Judas je huidibi anajty ti cǵyecy Jesús, co ijxy co yaj'ögaanip Jesús, chi oy yjotmaybaatni. Chi conhuimbijty je iipxmajcpi plata meeñ ma je teedy mijtungmiidpi etz mijjäydijc ajcxy. ⁴ Chi Judas nimay je teedy mijtungmiidpi etz je mijjäydijc ajcxy:

—Iich ti ndundigooyich co ti ngǵyecyich yi tudägyjäy ma miich ajcxy.

Chi je' ajcxy y'adzooy:

—Ti iich ajcxy n'occuent. Miich yi' mnǵixp tǵibi mduñ.

⁵ Huin'it Judas cohuijy je meeñ jiiby tzajtǵoty. Chi ñicxy. Chi ñayyöctǵiyi.

⁶ Huin'it je teedy mijtungmiidpi yajpidǵy je meeñ. Chi ajcxy ñayñimaayi miñ xyipy:

—Jadayaabi meen' ca' yjebity co nbidaacim ma ofrenda ñigidägy. Je' co yi' yjējity je huidi ni'py ti tzoo'adyii.

⁷ Huin'it je teedy ajcxy tuñ je quipxycapxy co juyaangixy miid je meen' tüg naax huidibi jäy ytijp, tütznaax it, ma ajcxy yajnaxtigihuiipy pinjaty ca' ycogajpity jim Jerusalén. ⁸ Ixti chambaad jadu'n xi'adyii jejimbi it: Ni'py naax. ⁹ E jadu'n ycijx yca'px nej je profeta Jeremías yminañ: “E jadu'n ajcxy je' yajpidigy meen' iipx majcpi plata meen' (je' choou nej anajty ajcxy Israeljäy ti yajnigödugiy), ¹⁰ e miid je meen' ajcxy juy je tütznaax it, jadu'n nej anajty ti xy'ane'myich Dios.”

Pilato y'amidooy Jesús

¹¹ Jesús yajpaady jim anajty ytinäy ma je gobernador Poncio Pilato yhuinduu, chi y'amidoohui:

—¿Nej miich je' judíos jäy xyrey'ajtp?

Chi Jesús y'adzooy:

—Miich jadu'n minamb.

¹² Je judío teedy ajcxy huidibi mijtungmiidpi etz je mijjäydijc tzachxigixy Jesús ma je gobernador. Ni jadu'ñyi Jesús ca' y'adzooy. ¹³ Chi je Pilato ñimay Jesús:

—¿Nej ca' mmidooy nej yi' ajcxy yxäyi?

¹⁴ Per Jesús ni jadu'ñyi ca' y'adzooy. E paady je gobernador oy mij huinmay, ni ca' ocnejhuñyiñi ti ycapxipy.

Jesús ycödujcy y'o'cin

¹⁵ Je gobernador jadu'n anajty ycostumbre miidity co jimijt jimijt najtzmazäy tüg machyjäy pascua xiijoty, je huidibi je mayjäy ti ytimychojcpy. ¹⁶ E jim anajty tüg je machjäy huidibi anajty ajcxy ix'y'ajttaayb, e yxijity Barrabás. ¹⁷ E co anajty jim ti ytügmujctaaygixy, chi Pilato ajcxy y'amidooy:

—¿Pin miich ajcxy mdzojcpy co ñich nnajtzmadzihuibichi? ¿Najtzmadziyich Barrabás o Jesús huidibi jáy ajcxy ytijpy je Cristo? ¹⁸ Pilato ñejhuiyb anajty co mañ'ájtingíx anajty ti çíejccixy Jesús.

¹⁹ Jimni anajty iñäy Pilato me je ycötujctac co je ytöxyijc tiy'ajt quejxy ma yi', ymíñañ: “Ca' huaad myajtzaachytuñ yi tudägyjäy. Je' co ñich amygoodz ti ngumäyich janch jibic miid yi' ycixpi.”

²⁰ Per je teedy ajcxy etz je mijjäydijc ti anajty capxyjotcídaaccixy je mayjäy co huen yajnajtzmadziy Barrabás etz huen yaj'öccixy Jesús. ²¹ Paady co jadüg'oc je gobernador y'amidooy je mayjäy:

—¿Huidibi machyjäy mdzojcpy co nnajtzmadzihuibich?

Chi je mayjäy y'adzooy:

—Najtzmadzi' Barrabás.

²² Chi Pilato y'amidooy je mayjäy:

—¿E nej ndunipyich yi Jesús, huidibi jáy ytijpy Cristo?

Huin'it ajcxy nidüg'óciy y'adzoday:

—¡Yajcruutzpet yi Jesús!

²³ Chi Pilato ymíñañ:

—Pues, ¿nej ti ytundigooy?

Per je mayjäy ñigoob y'adzoday:

—¡Yajcruutzpet! ¡Yajcruutzpet!

²⁴ Pilato yjapubedaan Jesús, per co ijxy nejhuiy co je mayjäy ca' ni nej niducy. Hue' ajcxy oy ytigíy huambi jihuíybi, chach ñayñajztijygyixy miid jot'an. Huin'it Pilato capxyñiguejxy je huädz ñi. Chi ytigíy çibujp ma je mayjäy yhuinduu, e ymíñañ:

—Ca' ñich ngo'adzohuipyich jadaaabi tudägyyëydijc y'o'cin. Miich ajcxy yi' mgo'adzoohuipy.

²⁵ Chi je mayjäy y'adzoday:

—İich ajcxy ngo'adzohuıpyich yi' y'o'cin mıid n'ung anäg etz n'ap n'oc.

²⁶ Chi Pilato najtzmazıy je Barrabás. Per Pilato ane'my co huen Jesús yajhuojp. E co yajhuojptay, chi çıyejcy, co huen yajcruutzpedyii. ²⁷ Chi Pilato ysoldados ajcxy yajnicxy Jesús ma agujctıjc. E jiıby tüg'óciy soldadtıjc ñayyömuıci ma Jesús. ²⁸ Chi je soldado ajcxy je' yhuıt ya-nıjenducy. Chi ajcxy yajnıjenıy je tzapx huit huıdibi je rey ajcxy yajtuumyb. ²⁹ Chi ajcxy tacy tüg corona mıid apy. Chi ajcxy yajcöjenıy ma Jesús. E huın'ıt ajcxy a'oy'amy yajcğabiıy tüg je paxy. Chi ajcxy huingojxtınay'ahuııy. Chi ajcxy nıxiıcy yajxiıcy, e ymınaangıxy:

—ıOoy ymıjıty yjanchıty, je judíos ajcxy yrey!

³⁰ Chi ajcxy huındzujy jıjptzujy. Chi ajcxy yajcğajptucy je paxy, e yajcöhuojpıgy ajcxy. ³¹ E co ajcxy nıxiıctay yajxiıctay, chi yajnıjenducy je rey yhuıt etz yajnıjenıy je yci'm huit. Chi ajcxy yajnicxy ma yajcruutzpedaangıxy.

Co Jesús yajcruutzpejti

³² E jım ma anajty hueeni ti ytüyöy, jım ti paty tüg Cirene yëdıjc anajty yxiıjıty Simón. Chi ajcxy adzıp nımay Simón co huen jaccapi Jesús ycruudz.

³³ E co ajcxy yja'ty ma tüg je it yxiıjıp Gólgota, jadu'n yhuımbıdzım Öcpi Cohujc Cögop. ³⁴ E jım ajcxy Jesús jayaj'üga'ñ vino temhuıdity mıid tzooy, jıgıx ca' jıhuıhuıp je tzaachypı. Per co uucmajch, chi jıhuı'ñybıjc co ca' y'oy'uucnıty.

³⁵ E co anajty ajcxy yajcruutzpety Jesús, chi je soldadtıjc suerte ıjxy, pın jëbı ocjë'adyii Jesús yhuıt, chi ycıjxy yca'pxy jadu'n nej je profeta cojaay jecy'ajty: “Yajhuäcxıpy ajcxy İich nhuit e mıid İich nhuit ycıxpi ıxıpy ajcxy suerte.” ³⁶ E jım anajty ajcxy İıaaygıxy cuend'ajtcıxy. ³⁷ Je xıhuın ayuc huıdibi ajcxy yjaay ma

Jesús ycöduu jadu'n yminañ: “Jadayaabi je' Jesús, je judíos ajcxy je yrey.”

³⁸ Quipxy miid Jesús ajcxy yajcruutzpejty metz meetzpi. Tüg a'oy'amy, e jadüg anajty'amy. ³⁹ Je mayjäy huidibi ajcxy naxiïyb anajty ma Jesús, ooy anajty oy ycöjigiñ, nixïgy yajxiïgy ajcxy Jesús, ⁴⁰ ymina'ñ ajcxy:

—Bah, miich huidibi Dios ytïjc jidaanïp, e codugiïg xii huingbi myajpidïga'ñ. Miich ci'm cham naygohuäniï, e minac cruudzcïxy, pen janch miich Dios xy'ung'adyii.

⁴¹ Nañ jadu'n je teedy ajcxy huidibi miïtungmiïdpi, etz je escribas, etz je fariseos ajcxy etz je miïjïydïjc nixiicy yajxiicy ajcxy Jesús, ñayñimáayïgïxy miñ xyïpy:

⁴² —Huingbi ti cohua'ñ, e ca' jaty nej ci'm ñaygo-hua'nïïyb. Pen janch co yi' jëjïty je Cristo je Israel jäy rey, huen minacy jadachambi ma cruudz, huin'it nmïbijcim. ⁴³ Yi' ti pidägy ymïbijcin ma Dios; huen jadachambi je Dios yajnidzögyii, pen janch Dios chogyii; yi' ti ymina'ñ co Dios y'ung'adyii.

⁴⁴ Nañ jadu'n je metzpi meetzpi ajcxy huidibi cruudzpejt quipxy miid Jesús nixiicy yajxiicy ajcxy ooy Jesús.

Jesús y'ögy cruudzcïxy

⁴⁵ Co ycuïcxïïjïïy, chi ycoodziyday tüg'óciy naax-huiñybi. E jadu'n je naaxhuiñybi y'ïjty coodz, ixti minacy yxii. ⁴⁶ Huin'ítïy Jesús ycapxyqueecy janch mic yminañ:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —yi' jadu'mbi ayuc hue' yhuimbïdzïmy: Dios Teedy, Dios Teedy, ¿ti co ti xy'ixmachich?

⁴⁷ Nijëjïty jäy huidibi anajty jim yajpatp huingon ma Jesús co jadu'n midoogïxy Jesús y'ayuc, chi ajcxy yminañ: —Jadayaabi yëydïjc cham yaaxtaayb je profeta Elías.

⁴⁸ Huin'it nidüg jäy ñicxy janch poyïgy etz oy yajtzoön je pixy. Chi je pixy yajxoogy miid je xun vino. Chi pidacy

je pixy ma je paxyjijp. Chi yujctijy ma Jesús y'ahuac co huen ügy. ⁴⁹ Huin'it nijëjity ajcxy yminañ:

—Ixmatz, tzoc ajt oc'ijxim, pen nimiinip Elías, pen janch yajnidzögyii.

⁵⁰ Jadüg'oc Jesús yaaxqueegy janch mic. Chi oy y'o'cni. ⁵¹ Co Jesús y'o'cy, tim huin'itij jim ma Dios ytijc je mapxy yhuit ycñtzhua'cxy tinä'amy. E nañ jadu'n je naaxhuiñybi ooy chuyuy miid uyx micpi etz je mijjatychaa oy jitzhua'cxy. ⁵² May öcpi jut y'ahuach etz yjugypijcy mayjäy tiibi anajty y'o'ccixy tiibi anajty mibijccixy Dios. ⁵³ Co Jesús yjugypijcy, chi je may'öcpi tiibi anajty jugypijccixy etz tiibi anajty pidzimgixy ma öcpi jut, chi ajcxy ytigiñy ma je Dios ycajp, je Jerusalén. E mayjäy ajcxy ijxy. ⁵⁴ Co je mic uyx oy ñaxy etz jac tijaty anajty ti ytuñyii ti yjadyii, chi je capitán etz miid jadyii ymigügtijc huidibi anajty cuend'ajtp Jesús ooy ajcxy chigiy yjihuyi, e minaangixy:

—Janch tiy'ajt co yjiibi yëydijc Dios yi' anajty y'ung.

⁵⁵ May anajty nañ jadu'n töxyjäydijc ymij'ijxcixy jiguem huidibi anajty ajcxy Jesús ti miiddzoon jim Galilea. Yi' anajty ajcxy Jesús ypubejtp. ⁵⁶ E ma je' ajcxy jim anajty chooñity, María Magdalena, María huidibi Jacobo etz José ytaj'ajtpy, etz je huidibi Zebedeo y'ung ytaj'ajtpy.

Jesús yajnaaxtigiiyi

⁵⁷ Co oy chuu'iiyñi ycoodziyñi, huin'it chooñ ma Arimatea tüg comeñyjäy huidibi yxií José. E je' ymijnicxpejty anajty Jesús. ⁵⁸ Chi José ninicxy Pilato oy pijctzou Jesús ñinicx. Huin'it Pilato pidacy y'ane'min co huen möyii. ⁵⁹ Chi José yc'idigiiyi Jesús ñinicx. Chi huinmojch miid tüg poob sábana. ⁶⁰ Chi yajnaaxtigiy ma je yci'm jut jemybi huidibi anajty ti yajtzejtztüty ti yajpädüty ma tüg tzahuingueetz. Chi adiguejctujcy je öcpi jut miid tüg tzaa. ⁶¹ Chi José ñicxni. E jim yhuí'my María

Magdalena etz je jadügpî María, y'iñäy ajcxy ymihuingon öcpi jut.

Je cuend'ajtpî ajcxy ma Jesús ñaaxtigiiy

⁶² E com jabom ma anajty Jesús ixiiybi ti y'ögy, ma anajty ti ni'ixiydäy miid je sábado xii ycixpi, chi je teedy ajcxy huidibi tungmiid etz je fariseos ajcxy ñayyöymujci ma je Pilato. ⁶³ Chi ajcxy yminañ:

—Huindzin, yi' iich ajcxy njäymejchpyich co je aniidacpi yminañ ma anajty yjuugyity co codugiig xii jugypiga'ñ jadüg'oc co anajty ti y'ögy. ⁶⁴ E paady tunmay'ajt quexipy soldados ajcxy ma Jesús ti ñaaxtigiy huen cuend'ajtcixy ixti cooni tugiig xiibi paadipy. Ca' yjegyity co ñiminiib adzuum agoodz je' ajcxy huidibi mijnicxpejtíp etz tziinguëgipy ajcxy Jesús ñinícx. E chi nícx yäy ymina'ñ: “Ti yjugypicy je öcpi.” Chi anajty jac'anaxy je anii ti yjajtni ca'ydi je jayijpi.

⁶⁵ Chi Pilato ajcxy nimay:

—Miich ajcxy miid tüg picy soldados huidib cuend'ajtp ma miich ajcxy. Níxcix miich ajcxy yaj'adujccixy je öcpi jut, jadu'n nej m'a'ixiiygixy.

⁶⁶ Chi ajcxy choni ma je Pilato. Chi ajcxy quejxy je tüg picypî soldados ma je öcpi jut. Chi ajcxy pidacy ijxhui'min ma je tzaa huidibi ajcxy je jut yaj'adiguejctujcy.

28

Co Jesús yjugypijcy

¹ E com jabom co yximiy ytícxígy je domingo xii, huin'it nícx María Magdalena etz je jadügpî María ma Jesús ñaaxtigiy. ² Chi tüg mij uix ñajxy. Huin'it ycidacy Dios tüg y'ángel huidibi tzomb tzajpjoty. Chi jidigejcy je tzaa ma je öcpi jut aguu. Chi y'ixtacy ma tzaa nícx. ³ Janch adícxp je ángel anajty yhuinjijp jadu'n nej huidzuc, e je yhuít janch

poob'ögy. ⁴ E co je soldados ajcxy ijxpaty je ángel, chi ajcxy ooy chuyuygooty. Chi ajcxy yhuí'my jahuengi ögy. ⁵ Huin'it je ángel y'adzooy je metz töxyjäy:

—Ca' miich ajcxy mdzigïy. Hch nejhuiybich co miich ajcxy m'ixtäy Jesús je huídibi ajcxy yajcruudzpejty. ⁶ Per ca' je' cham ya. Ti je' yjugypicy, jadu'n nej ymíañ. Min miich ajcxy oc'ix ma ñaaxtigïy. ⁷ Nicx miich ajcxy jottigooyb ma je' ydiscípulos ajcxy e nima': “Ti Jesús yjugypicy jadüg'oc, e yi' ñicxip jim Galilea e jim ajcxy mmiidnaybadïyb.” Hch miich ajcxy yam nnimaaygixy.

⁸ Huin'it je töxyjäy ajcxy chooñ janch poyïgy ma anajty ti ñaaxtigïy Jesús. Chi ajcxy ñicxy miid tzigi'ñ, per agujc jotcujc. Poyïgy ajcxy oy tiy'ajt yecy ma je discípulos ajcxy. ⁹ E jim anajty je metzpi töxyjäy ytüyöy, timetini Jesús ñayguëxici ma je' ajcxy yhuinduu. Chi Jesús ajcxy capxocxy. Chi je' ajcxy mihuingoñ Jesús etz mineeni je' ytecy. Chi ajcxy huindzigïygixy. ¹⁰ Jesús minañ:

—Ca' mdzigïygixy. Nicx miich ajcxy nima' je nmigügtjicich co huen ajcxy nicxy jim Galilea, e jim naybadïybich miid yi' ajcxy.

Huídibi ajcxy je soldadotjic ñigapx

¹¹ E tüyöybñi anajty je töxyjäy nimetzpi co nijëjity je soldados ajcxy chooñ ma Jesús ñaaxtigïy ñicxy jim Jerusalén, miidmiydäga'ñ je teedy huídibi tungmiidpi nej anajty ti ytuñyii ti yjadyii ma Jesús ñaaxtigïy. ¹² E huin'it je teedy ajcxy ñayyöymujctayi miid je mijjäydijc, tunaangixy quipxy capxy. Huin'it je teedy ajcxy etz je mijjäydijc moy ajcxy je soldados may meeñ. ¹³ Chi ajcxy nimay:

—Miich ajcxy mina'nip co maab anajty miich ajcxy mijcoodz co ymiñ Jesús ydiscípulos ajcxy etz tzingueeci

Jesús ñinícx. ¹⁴ Etz pen ymídooyb anajty yí gobernador, ñich ajcxy ngapxjotcídägich, jigix ca' nej xytúngxixipy.

¹⁵ E huin'it ajcxy je soldados ycídigiíyi je meeñ. Chi ajcxy ñícxuy cuyduñ jadu'n nej anajty ajcxy ti ñimäyíi. E ixti chambaad jadu'n judíojäy capx je ayuc.

Huidibi Jesús yajnibijc ydiscípulos ajcxy

¹⁶ E jadu'n ajcxy ñícxuy je nimajctügpi Jesús ydiscípulos ajcxy jim Galilea. Chi ajcxy ñícxuy ma je cögop jadu'n nej anajty Jesús ti ñimáayigixy. ¹⁷ E co ajcxy ijxpaty Jesús, chi ajcxy oy huindzigíy. Per jim nijéjity huidibi ca' mibijcy co anajty yjéjity. ¹⁸ Huin'it Jesús ymíjhua'cy ma yí' ajcxy, e nimay:

—ñich ti nyajmöyich je cötujcín jilby tzajpjoty etz ya naaxhuiñ. ñich ti nyajmöyich je mij cötujcín, jaydēbi n'ane'myich jilby tzajpjoty etz ya naaxhuiñ. ¹⁹ E paady ñícx miich ajcxy huindu'my naaxhuiñ capxhuäcxix je ayuc, jaydēbi jäy ajcxy xymibigípyich. Tüg'óciy jäy ajcxy huidibi xymibijcpich myajñibedípy ajcxy miid Dios yxii, Dios y'ung yxii, etz miid je Espíritu Santo yxii. ²⁰ Miich ajcxy myaj'ixpigípy je mayjäy co copicy cuydunípy ajcxy ñich ngötujcín tüg'óciy jadu'n nej ti n'ane'myich miich ajcxy. E miich ajcxy mnejhuiyb co nmiid'ityich miich ajcxy huinixii huinitempo, ixti mabaad naaxhuiñybi anajty ycixpi ytigooy. Jibaad ycixy. Amén.

El Nuevo Testamento en mixe de Coatlán

New Testament in Mixe, Coatlán (MX:mco:Mixe, Coatlán)

copyright © 1976 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Coatlán Mixe (Mixe, Coatlán)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Coatlán [mco], Mexico

Copyright Information

© 1976, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.

- You do not sell this work for a profit.

- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Coatlán

© 1976, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.

- You do not sell this work for a profit.

- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

